

**UCHWAŁA NR XXVII/171/16
RADY MIEJSKIEJ W OZIMKU**

z dnia 26 września 2016 r.

w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ozimek

Na podstawie art.18 ust.2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016r.,poz.446) Rada Miejska w Ozimku uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Ozimek stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ozimka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Ozimku

Krzysztof Kleszcz

Załącznik do Uchwały Nr XXVII/171/16

Rady Miejskiej w Ozimku

z dnia 26 września 2016 r.

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt finansowany w formie dotacji celowej ze środków budżetu Państwa, w tym w 15 % ze środków krajowych i w 85 % ze środków Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY OZIMEK

Spis treści

Wstęp	3
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	8
1.1 Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016 - 2022	8
1.2 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016 – 2021.....	11
1.3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek	13
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	17
2.1 Diagnoza zjawisk społecznych	17
Ludność i trendy demograficzne	17
Bezrobocie i rynek pracy	33
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny.....	36
Uzależnienia i przemoc.....	40
Przestępczość	42
2.2 Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej	46
Gospodarka i przedsiębiorczość	46
Hutnictwo w gminie Ozimek	56
2.3 Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej	58
Warunki naturalne i środowisko	58
Występowanie azbestu	64
Uwarunkowania przestrzenno-środowiskowe: wybrane wskaźniki	65
Stan środowiska i kierunki jego zagospodarowania.....	72
2.4 Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	75
Struktura przestrzenna	75
Infrastruktura opieki zdrowotnej	77
Infrastruktura edukacyjna	80
Infrastruktura czasu wolnego (kultura, sport, rekreacja).....	87
Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	101
Dziedzictwo kulturowe	103
Walory turystyczne gminy Ozimek	104
Transport i komunikacja	105
2.5 Diagnoza zjawisk w sferze technicznej.....	108
Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	108
Stan zasobów mieszkaniowych	112
Ścieżki rowerowe.....	115
3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.....	117
3.1. Stan kryzysowy	117

3.2. Obszar rewitalizacji.....	125
4. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	133
5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	134
6. Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	137
7. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	143
8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	154
9. Indykatywne ramy finansowe	158
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji.....	161
11. System realizacji programu rewitalizacji oraz monitoring	164
12. Spis map, tabel i wykresów	169

Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego.

Po pierwsze, proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także pozwala na wykorzystanie mocnych stron zarówno obszaru rewitalizowanego i całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą.

Po drugie, proces rewitalizacji powinien być prowadzony w sferach społecznej, przestrzennej i gospodarczej, tj. ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji, kluczowy dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze miasta, zarówno w sferze terytorialnej, jak i przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien prowadzić do określenia najefektywniejszej ścieżki działań w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej,
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty inne niż wymienione w pkt. 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Oznacza to, że sam proces powinien być tak zaplanowany, aby umożliwić czynny udział wybranych grup społecznych i tzw. aktorów rozwoju lokalnego (interesariuszy), zarówno na etapie tworzenia programu rewitalizacji, jak również jego realizacji, w tym ewaluacji. Na etapie tworzenia programu rewitalizacji wskazany jest udział interesariuszy zarówno na etapie diagnozy, jak również planowania poszczególnych celów i działań rewitalizacyjnych.

Gmina Ozimek przystępuje do przeprowadzenia rewitalizacji zgodnie z zapisami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 Ministra Rozwoju z 6 sierpnia 2016 roku oraz na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym Dz. U z 2016 poz. 446.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zostały wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 217).

Program rewitalizacji realizowany na poziomie gminy wpisuje się w szereg założeń krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych:

Dokument	Założenia
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej</p> <p>II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego</p> <p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.</p> <p>Cel III.1. Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych</p> <p>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.</p>

	<p>Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.</p>
Krajowa Polityka Miejska	<p>Cel 1. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.</p> <p>Cel 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.</p> <p>Cel 3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.</p> <p>Cel 4. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.</p> <p>Cel 5. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.</p>
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	<p>Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.</p> <p>Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.</p> <p>Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.</p> <p>Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<p>Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	<p>Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.</p>
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa	<p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.</p> <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.</p>

do 2020 roku	Cel 3. Poprawa stanu środowiska.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010- 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<p>Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność).</p> <p>Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność).</p> <p>Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność).</p>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich.</p> <p>Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p>
Narodowy Plan Rewitalizacji	Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	<p>CEL STRATEGICZNY 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy</p> <p>CEL OPERACYJNY 1.3. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia</p> <p>CEL OPERACYJNY 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu</p> <p>CEL OPERACYJNY 1.5. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych</p> <p>CEL STRATEGICZNY 2. Aktywna społeczność regionalna</p> <p>CEL OPERACYJNY 2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>CEL OPERACYJNY 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej</p> <p>CEL STRATEGICZNY 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna</p> <p>CEL OPERACYJNY 5.1. Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych</p> <p>CEL OPERACYJNY 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz infrastruktury</p> <p>CEL STRATEGICZNY 7. Wysoka jakość środowiska</p> <p>CEL OPERACYJNY 7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej</p>

CEL OPERACYJNY 7.2. Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki
CEL OPERACYJNY 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności
CEL OPERACYJNY 7.5. Przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych
CEL STRATEGICZNY 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu
CEL OPERACYJNY 9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast
CEL OPERACYJNY 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

1.1 Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016 - 2022

Wizja rozwoju gminy Ozimek zakłada, że do roku 2022 obszar ten będzie zamieszkiwać społeczność zintegrowana, o wysokich kwalifikacjach, aktywna gospodarczo na lokalnym i regionalnym rynku pracy, związanym z wysokiej jakości ofertą spędzania wolnego czasu, turystyką i edukacją. Młodzi mieszkańcy, otwarci na zmianę, dumni z rozwoju infrastruktury społecznej: nowoczesnych szkół, pełniących prócz edukacyjnej również rolę kulturotwórczą i integracyjną, bezpiecznych rozwiązań komunikacyjnych, funkcjonalnych dla osób starszych oraz interesującej oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej będą zawodowo związani z obszarem gminy. Standard życia w gminie Ozimek będzie wyróżniać obszar i sprawi, że obszar ten będzie jednym z pierwszych wyborów terenów pod budownictwo jednorodzinne bądź zakup mieszkania. Lokalni przedsiębiorcy będą rozwijać swoje usługi, wykorzystując nowoczesne narzędzia technologiczne, dzięki rozwojowi infrastruktury technicznej oraz dzięki instytucjom wsparcia biznesu i organizacji społecznych.

W ramach Strategii zdefiniowany został zestaw celów strategicznych i operacyjnych oraz grup przedsięwzięć. Wśród tych istotnych z punktu widzenia rewitalizacji są następujące:

CEL STRATEGICZNY 1: GMINA OZIMEK MIEJSCEM PIERWSZEGO WYBORU DO ZAMIESZKANIA

CEL OPERACYJNY 1.1 FUNKcjONALNE OBSZARY ORAZ ROZWIĘTA INFRASTRUKTURA GMINY OZIMEK

- BUDOWA, PRZEBUDOWA I REMONT BEZPIECZNYCH TRAS KOMUNIKACYJNYCH: DRÓG, CHODNIKÓW, DRÓG I ŚCIEŻEK ROWEROWYCH WRAZ Z OZNAKOWANIEM
- ROZWÓJ TERENÓW ZIELONYCH W MIEŚCIE
- REWITALIZACJA MIASTA ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PUBLICZNYCH PRZESTRZENI SPORTU, REKREACJI I INTEGRACJI I ICH WYPOSAŻENIE W BEZPIECZNY I NOWOCZESNY SPRZĘT I URZĄDZENIA
- BUDOWA I ARANŻACJA MAŁEJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I ODPOCZYNKOWEJ

CEL OPERACYJNY 1.2 WYSOKI STANDARD WARUNKÓW ŻYCIA SENIORÓW

- BUDOWA LUB ADAPTACJA ZASOBÓW KOMUNALNYCH NA MIESZKANIA DLA SENIORÓW

- STWORZENIE POTENCJAŁU KOMUNALNEGO DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH ZWIĄZNYCH Z USŁUGAMI ŚWIADCZONYMI DLA SENIORÓW (KLASTRY I INKUBATORY)

CEL STRATEGICZNY 2: INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA GMINY OZIMEK

CEL OPERACYJNY 2.1 ROZWINIĘTE OBSZARY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE GMINY OZIMEK

- WSPARCIE TWORZENIA GOSPODARCZYCH INKUBATORÓW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
- WYZNACZENIE I PROMOCJA OBSZARÓW ROZWOJU GOSPODARCZEGO
- TWORZENIE I PROMOCJA EDUKACJI ORAZ INSTYTUCJI OTOCZENIA I WSPARCIA BIZNESU

W trakcie tworzenie Strategii zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

SPOŁECZNYCH

- Brak miejsc pracy dla osób powyżej 50-tego roku życia,
- Duża liczba osób pozostających bez pracy zarobkowej,
- Brak możliwości rozwoju zawodowego osób młodych na terenie Gminy Ozimek,

GOSPODARCZYCH

- Małe zainteresowanie przedsiębiorców nawiązaniem współpracy z placówkami oświatowymi (praktyki, staże),
- Mała ilość terenów inwestycyjnych w porównaniu do gmin sąsiednich,
- Nerozwinięta turystyka zimowa na terenie Gminy Ozimek,
- Brak mechanizmów wsparcia dla przedsiębiorców,
- Wykupione tereny inwestycyjne nie są zagospodarowane gospodarczo,

ŚRODOWISKOWYCH

- Zwiększający się stopień zanieczyszczenia wód powierzchniowych na terenie Gminy Ozimek,
- Niedostateczna ochrona przeciwpowodziowa Małej Panwi,
- Uciążliwy hałas na terenach zurbanizowanych wzdłuż drogi krajowej 46,

PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH

- Spora liczba miejsc publicznych wymagających interwencji – zaniedbane parki, dzikie wysypiska śmieci, zdegradowane tereny zielone,
- Niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych,
- Brak infrastruktury sportowej umożliwiającej uprawianie mniej popularnych dyscyplin,

- Duża liczba niszczących pustostanów oraz brak kontaktu z ich właścicielami,
- Brak infrastruktury mieszkaniowej atrakcyjnej z punktu widzenia młodej rodziny,

TECHNICZNYCH

- Brak sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Pustków, Schodnia oraz Mnichus,
- System ciepłowniczy obejmujący wyłącznie tereny miejskie,
- Bardzo zły stan dróg powiatowych.

1.2 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016 – 2021

W gminie realizowana jest *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016-2021*, której misją jest *Ozimek, gmina ludzi odpowiedzialnych z los rodzin*. Sformułowano następujące cele Strategii:

1. Cel strategiczny 1.: Wzmacnianie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.
Cele operacyjne:
  1. Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin.
  2. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
  3. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, udzielanie pomocy poszukującym pracy.
2. Cel strategiczny 2.: Wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
Cele operacyjne:
  1. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
  2. Promowanie zdrowia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i zwiększanie dostępności służby zdrowia.
3. Cel strategiczny 3.: Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.
Cele operacyjne:
  1. Usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
  2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
4. Cel strategiczny 4.: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.
Cele operacyjne:
  1. Przeciwdziałanie przestępczości.
  2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

W gminie Ozimek uchwalono również *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018*. Główny cel programu to skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do pełnienia ich zadań. Do celów szczegółowych należą:

1. Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
2. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
5. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
6. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

W przeprowadzonej na potrzeby tego dokumentu analizie SWOT, zidentyfikowano słabe strony, którymi są:

- Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego.
- Zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych.
- Niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją.

1.3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek

Druga edycja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ozimek przyjęta została uchwałą nr XLI/367/14 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 24 marca 2014 r.

Postanowienia ogólne

Przyjmuje się, że polityka przestrzenna miasta i gminy Ozimek, skutkująca zmianami w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów w obszarze gminy odpowiada zasadom:

- zrównoważonego rozwoju gminy rozumianego jako taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń;
- ładu przestrzennego w zagospodarowaniu terenów oraz strukturze użytkowania;
- równorzędności interesu publicznego i indywidualnych interesów i obywateli i podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Kierunki zagospodarowania przestrzennego odpowiadają powyższym zasadom ogólnym, a w ujęciu szczegółowym - realizacji zaktualizowanych priorytetowych celów rozwoju strategicznego.

1. Ustala się wzmocnienie funkcji miasta Ozimek jako ośrodka administracji, kultury, przemysłu oraz usług publicznych i rynkowych.

Strefą usługową pozostaje historyczna oś kompozycyjna miasta, którą tworzą ciągi ulic: Powstańców Śląskich, Wyzwolenia, Częstochowska.

2. Ustala się, że rozwój sfery gospodarczej dotyczy głównie terenów już aktualnie wykorzystywanych dla celów wytwórczych i usługowych, w tym terenów położonych w rejonie Huty Małapanew i Huty Jedlice, a także na terenach nowych, koncentrujących się na terenach pomiędzy Hutą Małapanew i linią kolejową.

3. Dla zwiększenia dostępności mieszkań ustala się dwa kierunki działań:

- adaptację, rehabilitację, modernizację, przebudowę i rozbudowę istniejących zasobów mieszkaniowych oraz realizację nowych zasobów,
- rozwój zabudowy mieszkaniowej, głównie jednorodzinnej w istniejących i projektowanych osiedlach, także w określonych rejonach wiejskich jednostek osadniczych.

4. Ze względu na wyczerpanie rezerw pod nową zabudowę mieszkaniową w granicach miasta, dla rozwoju funkcji mieszkaniowej wskazuje się nowe tereny zlokalizowane m.in. w Antoniowie, Szczedrzyku, Krasiejowie i Grodźcu,

5. Ustala się przebudowę i rozbudowę sieci uliczno - drogowej w zakresie:

- przebudowy drogi krajowej nr 46 łącznie z budową obejścia wsi Grodziec,
- modernizacji drogi wojewódzkiej Nr 463 z kierunkową realizacją obejścia wsi Dylaki,
- dla poprawy powiązań wewnętrznych miasta i gminy, wskazuje się do realizacji następujące nowe odcinki lokalnych dróg gminnych:
  - połączenie drogi krajowej Nr 46 z drogą wojewódzką Nr 463 prowadzone w śladzie „Czampłówki”; połączenie z ul. Zamoście pokazano wariantowo;
  - połączenie ul. Kolejowej z ul. Dworcową z estakadą nad torami kolejowymi;
  - przedłużenie ul. Waryńskiego do ul. Robotniczej;
  - połączenie ul. Sportowej z ul. Częstochowską i dalej do ul. Wyzwolenia;
  - połączenie ul. Klasztornej z ul. Zamoście (Droga Kościelna).
- modernizacji istniejących dróg i ulic (przebudowy nawierzchni, zmiany w organizacji ruchu i inne), w tym głównie dla zapewnienia obsługi nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

6. Ustala się obsługę gminy Ozimek rozdzielczą siecią kanalizacyjną z doprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w Antoniowie. Poza systemem pozostaną zabudowania, do których doprowadzenie sieci będzie nieefektywne technicznie i ekonomicznie. Będą one wyposażone w indywidualne urządzenia oczyszczania ścieków.

7. Ustala się objęcie ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie zabytków obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków oraz zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

8. Ustala się objęcie ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie przyrody terenów o udokumentowanych wysokich walorach środowiska przyrodniczego, a z mocy ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów o walorach warunkujących funkcjonowanie środowiska w ciągłym przestrzennie systemie ekologicznym gminy. System budują lasy, doliny cieków z łąkami i zadrzewieniami, łąki i tereny otwarte rolne i porolne, pełniące funkcje łącznikowe (w tym tereny rolne wyłączone z zabudowy), a w obrębie zabudowy miejskiej, także parki i inne formy zieleni urządzonej.

Polityka przestrzenna wyznacza kierunkową strukturę przestrzenną gminy oraz ustala kierunki i zasady przeznaczenia terenów na różne funkcje, uwzględniając uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, jak również cele rozwoju gminy Ozimek przyjęte w Strategii rozwoju miasta:

- stworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów,
- zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców,
- stworzenie kompleksowego systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami,
- rozwiązanie głównych problemów komunikacyjnych,

- poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu technicznego zasobów gminnych,
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne walorów przyrodniczych gminy.

Struktura przestrzenna i funkcje jednostek strukturalnych

Realizacja kierunków rozwoju gminy Ozimek związana jest z jakościowymi i ilościowymi przekształceniami struktury przestrzennej. W wyniku wieloletnich procesów historycznych ukształtował się obecny układ strukturalny, który określić można jako ziarnisty z wyodrębniającymi się następującymi jednostkami strukturalnymi:

- miasto Ozimek wraz z Nową Schodnią – lokalny ośrodek wielofunkcyjny,
- oraz sołectwa:
  - Antoniów,
  - Biestrzynnik
  - Chobie,
  - Dylaki,
  - Grodziec,
  - Jedlice,
  - Krasiejów,
  - Krzyżowa Dolina,
  - Mnichus,
  - Pustków,
  - Schodnia,
  - Szczedrzyk.

Utrzymuje się funkcjonujący podział na jednostki strukturalne (miasto i sołectwa). Zmiany dotyczą głównie przeznaczenia terenów w jednostkach oraz układu komunikacyjnego. Dla w/w jednostek strukturalnych ustala się następujące funkcje wiodące:

- A. miasto Ozimek wraz z Nową Schodnią – lokalny ośrodek wielofunkcyjny,
- B. Antoniów – funkcja mieszkaniowa, uzupełniająco funkcja usługowa,
- C. Biestrzynnik - funkcja rolnicza, osadnicza i turystyczna (m.in. agroturystyka),
- D. Chobie - funkcja rolnicza, osadnicza i turystyczna (m.in. agroturystyka),
- E. Dylaki - funkcja rolnicza, osadnicza i turystyczna (m.in. agroturystyka), uzupełniająco funkcja wytwórczo – usługowa,

- F. Grodziec - funkcja osadnicza, funkcja rekreacji i wypoczynku, funkcja rolnicza, uzupełniająco funkcja wytwórczo – usługowa,
- G. Krasiejów - funkcja rolnicza, osadnicza i turystyczna, uzupełniająco funkcja wytwórcza i usługowa,
- H. Krzyżowa Dolina – funkcja rolnicza i agroturystyczna,
- I. Mnichus – funkcja rolnicza i agroturystyczna,
- J. Pustków – funkcja osadnicza, funkcja rolnicza,
- K. Schodnia – funkcja wytwórczo – usługowa, funkcja osadnicza, funkcja rolnicza,
- L. Szczedrzyk – funkcja osadnicza, rolnicza i rekreacyjna, uzupełniająco wytwórcza,
- M. Jedlice – funkcja gospodarcza i uzupełniająco funkcja osadnicza.

W stosunku do stanu istniejącego zakłada się ponad dwukrotny wzrost wielkości terenów zainwestowanych. Przy konstrukcji kierunków zagospodarowania przyjęto założenie, że z zasady nie zmienia się ustaleń obowiązujących planów miejscowych opracowanych w ostatnich latach. W planach tych wyznaczone są znaczne rezerwy pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, stąd też w stosunku do stanu istniejącego zakłada się ponad dwukrotny rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej (Szchedrzyk, Krasiejów, Biestrzynnik, Grodziec). Przeznaczenie znacznych terenów w rejonie Huty Małapanew i Huty Jedlice pod rozwój funkcji wytwórczo - usługowych w efekcie daje wzrost tych terenów o prawie 100%. Znaczny wzrost terenów usługowych jest wynikiem wyznaczenia znaczących obszarów w Grodźcu na tereny usług sportu, rekreacji i wypoczynku, oraz terenów usług w Krasiejowie w rejonie „DinoParku”.

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

2.1 Diagnoza zjawisk społecznych

Ludność i trendy demograficzne

Gminę Ozimek w roku 2015, zamieszkiwało 19 786 osób (w tym 8 992 w mieście). Mieszkańcy gminy stanowili w tym okresie 2% ludności całego województwa opolskiego oraz 14,9% ludności powiatu opolskiego. W porównaniu do roku 2010, liczba mieszkańców gminy spadła o 2% (średnia dla całego województwa to -2,1%, a dla kraju -0,2%). W szybszym tempie wyludnia się obszar miejski gminy, na którym liczba ludności spadła o 4,5%, podczas gdy na obszarze wiejskim nastąpił niewielki wzrost (0,1%).

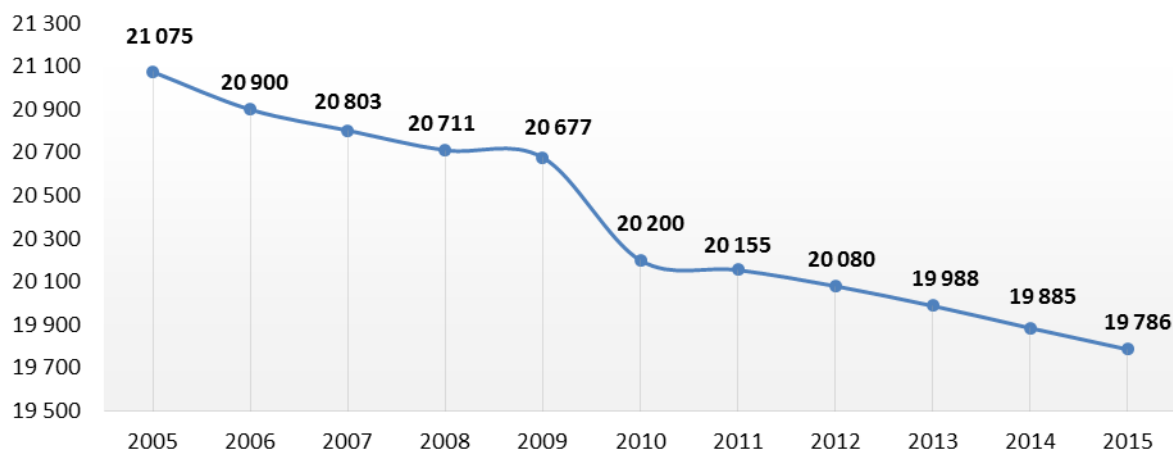
Tabela 1. Ludność ogółem według faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dynamika
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	15/10
POLSKA	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	38 437 239	-0,2%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	8 763 193	8 804 087	8 808 621	8 805 014	8 843 239	8 862 579	1,1%
POLSKA – MIASTO	23 416 505	23 385 828	23 336 289	23 257 909	23 216 352	23 166 429	-1,1%
OPOLSKIE	1 017 241	1 013 950	1 010 203	1 004 416	1 000 858	996 011	-2,1%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	546 699	544 503	542 364	539 387	537 508	534 492	-2,2%
OPOLSKIE – MIASTO	532 927	530 395	527 735	523 455	520 618	517 177	-3,0%
Powiat opolski	133 110	133 196	133 291	133 217	133 203	133 048	0,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	43 426	43 286	43 194	43 026	-0,9%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	18 621	18 521	18 426	18 209	-2,2%
Ozimek	20 200	20 155	20 080	19 988	19 885	19 786	-2,0%
Ozimek – miasto	9 417	9 393	9 283	9 218	9 119	8 992	-4,5%
Ozimek - obszar wiejski	10 783	10 762	10 797	10 770	10 766	10 794	0,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Śledząc dynamikę zmiany liczby mieszkańców gminy w okresie ostatnich 10 lat, wyraźnie widać stały trend spadkowy, przy czym, największy spadek liczby ludności nastąpił w roku 2010 (o 477 osób).

Wykres 1. Ludność zamieszkała w gminie Ozimek w latach 2005-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba mieszkańców gminy zmniejsza się, ten sam kierunek zmian widoczny jest w większości tworzących ją sołectw (tabela 2.). Największy spadek odnotowano w sołectwie Jedlice (23%) oraz mieście Ozimek (12,8%). Natomiast o wzroście, możemy mówić tylko w przypadku sołectwa Antoniów (0,4%), Pustków (5,6%) oraz Nowa Schodnia (286,5%). Należy zaznaczyć, że sołectwo Nowa Schodnia zostało utworzone 29 czerwca 2015 roku, a więc liczba ludności za lata 2010 i 2014, obejmuje jedynie mieszkańców miejscowości (stąd tak duży wzrost). Od tego momentu, na obszarze sołectwa leżą ulice, wcześniej należące do miasta Ozimek, tj.: Brzeziny, Daniecka, Dworcowa, Graniczna, J. Wawrzyniaka, Jelenia, Kolejowa, L. Waryńskiego, Łukowa, Ogrodowa, Polna, Przemysłowa, Robotnicza, Zielona.

Sołectwa gminy Ozimek są pomiędzy sobą bardzo zróżnicowane pod względem liczby ludności. Najmniej osób zamieszkuje sołectwo Jedlice (117 osób), a najwięcej Szczedrzyk (1 468 osób). W większości dominują kobiety – ich największy udział (w 2015 roku) odnotowano w sołectwach Dylaki oraz Szczedrzyk (po 52,9%), zaś najmniejszy w sołectwach Jedlice (47%) oraz Mnichus (48,1%). W samym mieście Ozimek, obszarami na których zameldowana jest największa liczba osób, są ulice: gen. W. Sikorskiego (1 756 osób w roku 2015), J. Słowackiego (1 131 osób w roku 2015) oraz O. Dłuskiego (1 015 osób w roku 2015).

Tabela 2. Liczba osób zameldowanych w miejscowościach gminy Ozimek w latach 2015, 2014 i 2010 (stan na koniec roku)

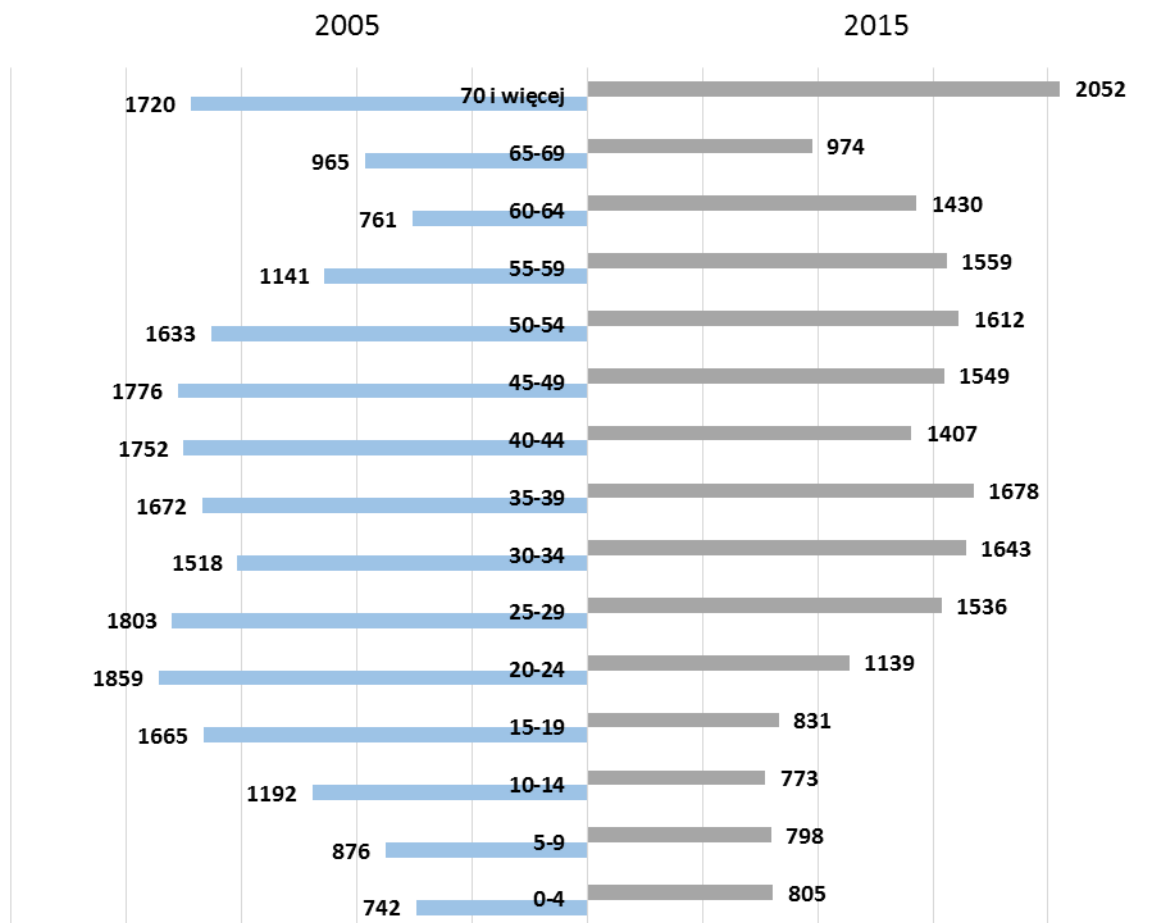
		Antoniów	Biestrzynnik	Chobie	Dylaki	Grodziec	Jedlice	Krasiejów	Krzyżowa Dolina	Mnichus	Nowa Schodnia	Pustków	Schodnia	Szczedrzyk	Ozimek	
2015	Liczba osób zameldowanych OGÓŁEM	1 189	653	303	1 200	1 354	117	2 022	720	135	947	493	872	1468	8 255	
	K	Do 17 lat	92	43	23	85	105	11	127	54	11	75	35	65	107	599
		18-59 lat	365	216	89	391	389	32	661	238	42	298	151	265	495	2 618
		Pow. 65 roku	137	85	46	159	189	12	252	83	12	116	64	110	174	1 118
	M	Do 17 lat	75	40	26	81	119	13	135	53	11	90	42	73	98	644
		18-64 lat	434	231	100	407	450	40	714	245	50	316	163	307	496	2 791
Pow. 65 roku		86	38	19	77	102	9	133	47	9	52	38	52	98	485	
2014	Liczba osób zameldowanych OGÓŁEM	1 186	656	308	1 210	1 356	129	2 016	718	137	252	487	873	1 456	9 133	
	K	Do 17 lat	91	41	24	89	104	14	118	52	10	16	35	69	105	672
		18-59 lat	369	222	88	396	389	36	662	235	44	80	152	264	493	2 944
		Pow. 65 roku	135	81	48	162	191	13	251	84	14	33	60	102	168	1 157
	M	Do 17 lat	77	39	27	77	123	14	131	53	11	20	38	76	97	740
		18-64 lat	429	236	101	409	454	42	727	246	51	85	163	312	501	3 123
Pow. 65 roku		85	37	20	77	95	10	127	48	7	18	39	50	92	497	
2010	Liczba osób zameldowanych OGÓŁEM	1 184	701	324	1 230	1 358	152	2 038	732	152	245	467	875	1 442	9 463	
	K	Do 17 lat	77	46	24	85	107	14	120	48	12	10	35	74	93	736
		18-59 lat	396	231	103	427	397	42	687	251	49	85	147	270	502	3 235
		Pow. 65 roku	120	85	42	153	182	14	225	80	15	34	57	92	160	938
	M	Do 17 lat	83	44	30	87	125	15	148	54	17	17	41	86	99	792
		18-64 lat	424	246	104	400	473	62	717	255	52	83	152	297	498	3 374
Pow. 65 roku		84	49	21	78	74	5	141	44	7	16	35	56	90	388	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych

Poniżej przedstawiono tzw. „piramidę wieku”, czyli graficzne zobrazowanie struktury wiekowej określonej zbiorowości, w tym wypadku mieszkańców gminy Ozimek. Celem porównania uwzględniono dane za rok 2005 oraz 2015.

W roku 2015 widoczny jest spadek liczby ludności w wieku od 5 do 29 lat oraz od 40 do 54 lat, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności najmłodszej (do 4. roku życia), mającej od 30 do 39 lat oraz od 55 lat wzwyż. Największa różnica zaznacza się w trzech kategoriach wiekowych: 10-14 lat, 15-19 lat oraz 20-24 lata. Spadek w tych grupach wyniósł odpowiednio 35,2, 50,1 i 38,7%. W kategoriach, które zwiększyły swoją liczebność, odznacza się przede wszystkim ludność w wieku 60-64 lata (wzrost o 87,9%) oraz 55-59 lat (wzrost o 36,6%). W roku 2005, najmniej liczną grupę stanowili mieszkańcy najmłodsi (0-4 lata) oraz mający od 60 do 64 lat (a więc w kategorii, w której odnotowano jeden z największych przyrostów), natomiast najliczniej gminę reprezentowały osoby w wieku 20-24 lata i 25-29 lat. Obecnie, najmniejszym udziałem charakteryzuje się grupa mieszkańców od 5 do 9 oraz od 10 do 14 lat, zaś największym ludność najstarsza (mająca 70 lat i więcej).

Wykres 2. Ludność gminy Ozimek według grup wiekowych, w roku 2005 i 2015

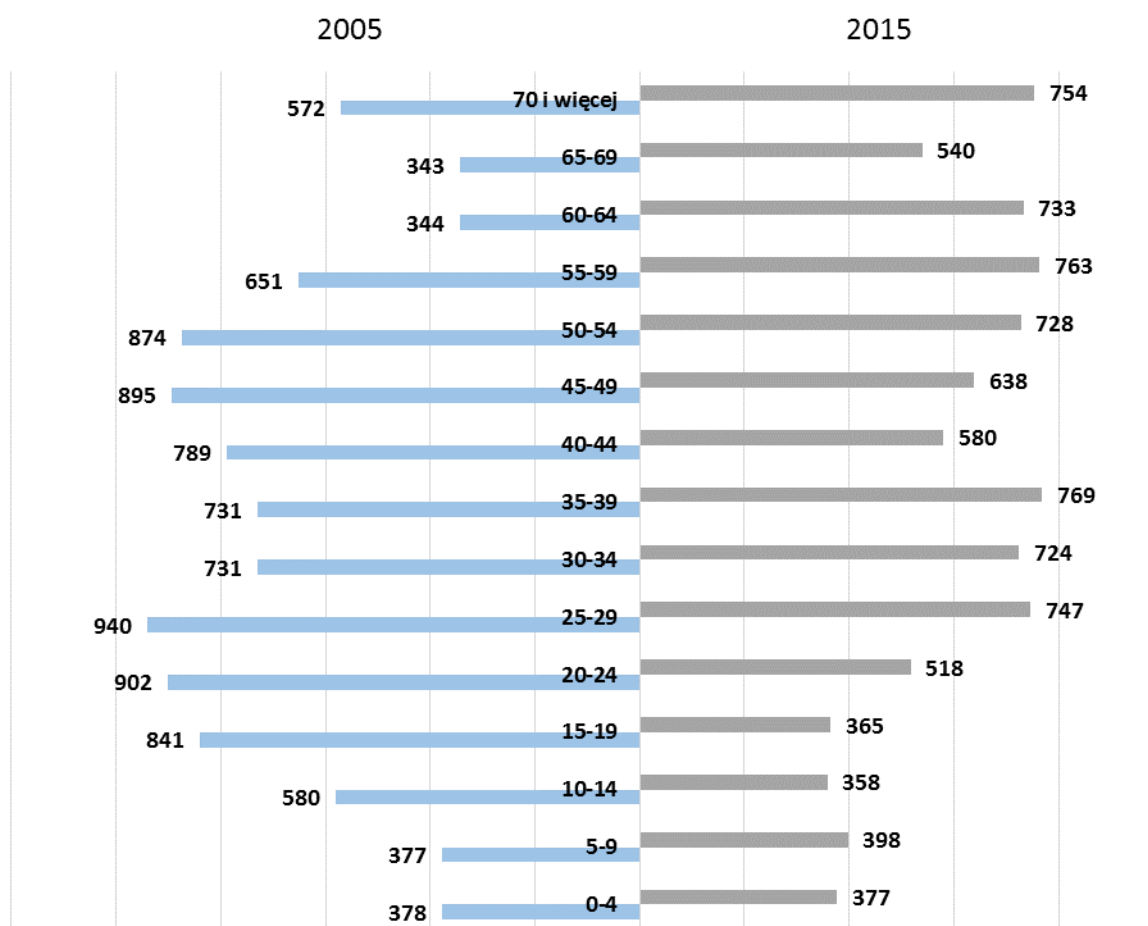

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniżej przedstawiono „piramidę wieku” dla zbiorowości mieszkańców miasta Ozimek. Celem porównania również uwzględniono dane za rok 2005 oraz 2015.

W roku 2015 widoczny jest spadek liczby ludności w wieku do 4 lat, od 10 do 34 lat oraz od 40 do 54 lat, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności mającej od 5 do 9 lat, od 35 do 39 lat oraz od 55 lat wzwyż. Największa różnica zaznacza się w trzech kategoriach wiekowych: 10-14 lat, 15-19 lat oraz 20-24 lata. Spadek w tych grupach wyniósł odpowiednio 38,3, 56,6 i 42,6%. W kategoriach, które zwiększyły swoją liczebność, odznacza się przede wszystkim ludność w wieku 60-64 lata (wzrost o 113,1%) oraz 65-69 lat (wzrost o 57,4%). W roku 2005, najmniej liczną grupę stanowili mieszkańcy najmłodsi (do 9 lat) oraz mający od 60 do 69 lat (a więc w kategorii, w której odnotowano jeden z największych przyrostów), natomiast najliczniej gminę reprezentowały osoby w wieku 20-24 lata i 25-29 lat. Obecnie, najmniejszym udziałem charakteryzuje się grupa mieszkańców najmłodszych, zaś największym ludność najstarsza (mająca 70 lat i więcej) oraz w wieku 35-39 lat.

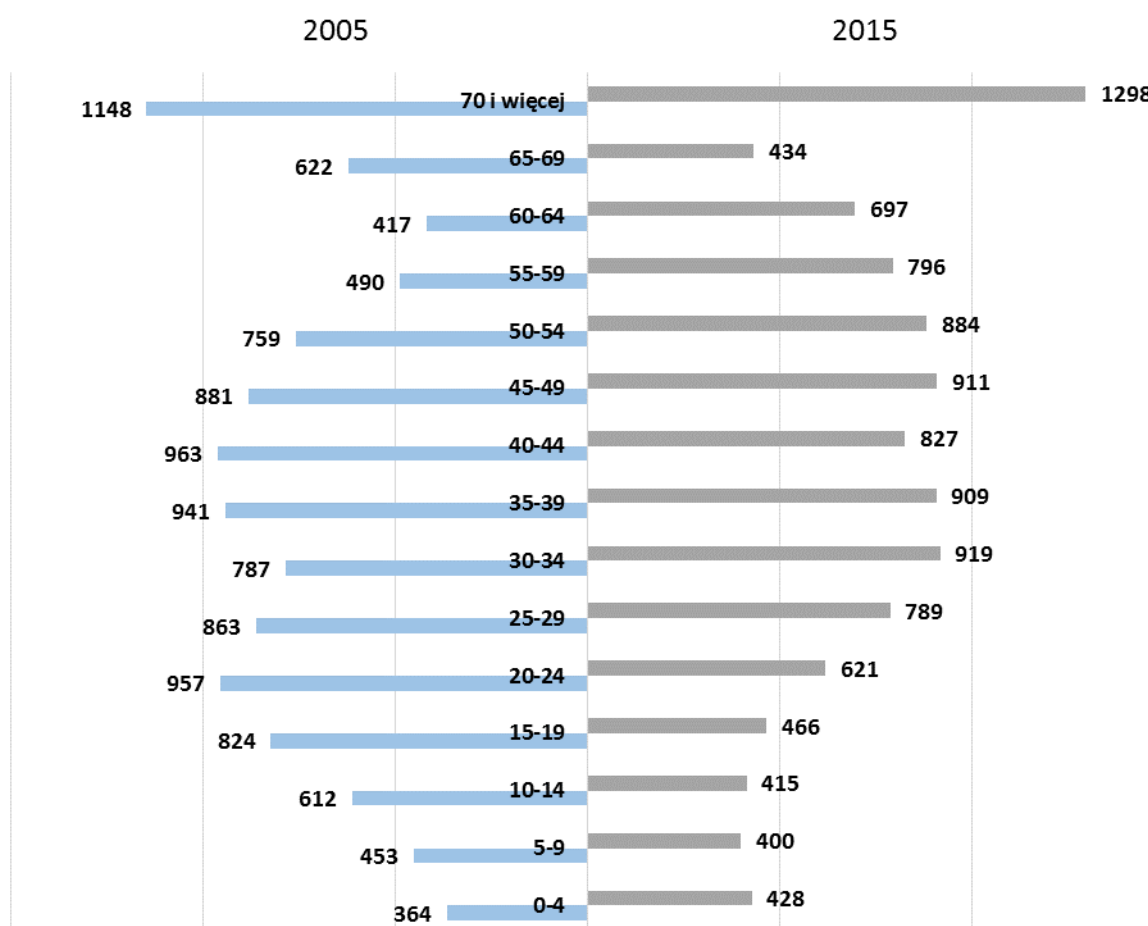
Wykres 3. Ludność miasta Ozimek według grup wiekowych, w roku 2005 i 2015

Poniżej przedstawiono „piramidę wieku” dla zbiorowości mieszkańców obszarów wiejskich gminy Ozimek. Celem porównania uwzględniono dane za rok 2005 oraz 2015.

W roku 2015 widoczny jest spadek liczby ludności w wieku do 5 do 29 lat, od 35 do 44 lat oraz od 65 do 69 lat, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności najmłodszej (do 4 lat), mającej od 30 do 34 lat, od 45 do 64 lat oraz od 70 lat wzwyż. Największa różnica zaznacza się w trzech kategoriach wiekowych: 10-14 lat, 15-19 lat oraz 20-24 lata. Spadek w tych grupach wyniósł odpowiednio 32,2, 43,4 oraz 35,1%. W kategoriach, które zwiększyły swoją liczebność, odznacza się przede wszystkim ludność w wieku 55-59 lat (wzrost o 62,4%) oraz 60-64 lata (wzrost o 67,1%). W roku 2005, najmniej liczną grupę stanowili mieszkańcy najmłodsi (do 4 lat) oraz mający od 60 do 64 lat (a więc w kategorii, w której odnotowano jeden z największych przyrostów), natomiast najliczniej gminę reprezentowały osoby najstarsze. Obecnie, również największym udziałem charakteryzuje się grupa mieszkańców mających co najmniej 70 lat, zaś najmniejszą ludność najmłodsza (do 14 lat) oraz w wieku 65-69 lat.

Wykres 4. Ludność obszarów miejsko-wiejskich gminy Ozimek według grup wiekowych, w roku 2005 i 2015

Od lat na terenie gminy utrzymuje się nieznacznie większy udział kobiet w ogólnej ludności. W roku 2015 wyniósł 51,4% (51,8% w mieście i 51,1% na obszarach wiejskich), a więc był mniejszy niż w powiecie opolskim (51,5%), województwie opolskim (51,6%) oraz kraju (51,6%). W porównaniu do

roku 2010, odsetek ten wzrósł o 0,1 p.p. Niezależnie od obszaru referencyjnego, odsetek kobiet jest większy w miastach. Biorąc pod uwagę poszczególne sołectwa (tabela 2.), największy udział kobiet, w ostatnim analizowanym okresie, odnotowano w sołectwach Dylaki oraz Szczedrzyk (po 52,9%), zaś najmniejszy w sołectwach Jedlice (47%) oraz Mnichus (48,1%).

Tabela 3. Udział kobiet w ogólnej ludności w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	51,6%	51,6%	51,6%	51,6%	51,6%	51,6%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	50,9%	50,9%	50,9%	50,9%	50,9%	50,9%
POLSKA – MIASTO	52,5%	52,5%	52,6%	52,6%	52,6%	52,6%
OPOLSKIE	51,7%	51,7%	51,6%	51,6%	51,6%	51,6%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	51,4%	51,4%	51,4%	51,4%	51,4%	51,4%
OPOLSKIE - MIASTO	52,3%	52,3%	52,4%	52,3%	52,4%	52,3%
Powiat opolski	51,5%	51,5%	51,5%	51,5%	51,5%	51,5%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	51,3%	51,3%	51,3%	51,3%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	52,0%	51,9%	51,9%	51,8%
Ozimek	51,3%	51,3%	51,4%	51,3%	51,3%	51,4%
Ozimek – miasto	51,6%	51,6%	51,7%	51,6%	51,8%	51,8%
Ozimek - obszar wiejski	51,0%	51,0%	51,1%	51,0%	51,0%	51,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba ludności przypadającej na 1 km² według ostatnich dostępnych danych, wyniosła w gminie 157 osób, co oznacza spadek wobec roku 2010 (161 osób). Jest to więcej niż średnia dla powiatu opolskiego (84 osoby), województwa opolskiego (106 osób) i kraju (123 osoby). Niezależnie od obszaru referencyjnego widzimy, że gęstość zaludnienia jest zdecydowanie większa w miastach, przy czym różnica ta jest szczególnie widoczna w przedmiotowej gminie, gdzie na 1 km² na obszarze wiejskim przypada 88 osób, podczas gdy w mieście jest to ponad 2,5 tys. osób.

Tabela 4. Ludność na 1 km² w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	123	123	123	123	123	123
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	87	86	86	86	86	86
POLSKA – MIASTO	1 089	1 084	1 082	1 078	1 074	1 062
OPOLSKIE	108	108	107	107	106	106
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	106	106	106	105	105	104
OPOLSKIE - MIASTO	697	694	691	685	681	677
Powiat opolski	84	84	84	84	84	84
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	101	101	100	100
Powiat opolski - MIASTO	0	0	572	568	566	559
Ozimek	161	160	160	159	158	157
Ozimek – miasto	2 898	2 890	2 856	2 836	2 806	2 767
Ozimek - obszar wiejski	88	88	88	88	88	88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Niezwykle istotnymi wskaźnikami, pomocnymi w ocenie sytuacji demograficznej, jest udział ludności według ekonomicznych grup wieku. Wyróżniamy:

- wiek przedprodukcyjny - przedział wiekowy obejmujący osoby, które nie ukończyły 18. lub 15. roku życia w zależności od przyjętej klasyfikacji; jest to wiek, w którym ludzie zazwyczaj nie podejmują pracy z powodu kształcenia się lub nie mogą być zatrudnieni na mocy przepisów kodeksu pracy ze względu na zbyt niski wiek,
- wiek produkcyjny – przedział wiekowy, w którym ludzie zazwyczaj podejmują pracę. W zależności od przyjętej klasyfikacji wiek produkcyjny obejmuje: kobiety między 15. lub 18. a 59. rokiem życia oraz mężczyzn między 15. lub 18. a 64. rokiem życia.
- wiek poprodukcyjny - przedział wiekowy, w którym człowiek zwykle kończy już pracę zawodową; zgodnie z najczęściej stosowaną klasyfikacją w wieku poprodukcyjnym znajdują się kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej¹.

W roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w Polsce zmniejszyła się o 4,7% i wyniosła niespełna 7 mln. W praktyce oznacza to zmniejszającą się liczbę ludności, która w perspektywie kolejnych kilku bądź kilkunastu lat, zasili rynek pracy. W miastach spadek ten był nieco mniejszy i wyniósł 3,2% (liczba ludności wyniosła 3,9 mln). Tym samym, zmniejszeniu uległ również udział ludności w tym wieku, w ogóle Polaków (tabela 5.) – w roku 2010 wynosił 18,8%, natomiast pięć lat później 18% (spadek o 4,5%).

W województwie opolskim, w roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 8,5% i wyniosła 159,4 tys. W miastach spadek ten był nieco wyższy i wyniósł 8,3% (liczba ludności wyniosła 79,7 tys.). Tym samym, zmniejszeniu uległ również udział ludności w tym wieku, w ogóle mieszkańców województwa – w roku 2010 wynosił 17,1%, natomiast pięć lat później 16% (spadek o 6,6%).

W powiecie opolskim, w roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 4,8% (spadek zbliżony do średniej dla kraju i mniejszy niż w województwie) i wyniosła 21,3 tys. osób. W miastach i gminach miejsko-wiejskich nastąpił niższy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (o 2,8 i 2,3% - porównując lata 2012 i 2015). W powiecie zmniejszeniu uległ udział ludności w tym wieku, w roku 2015 wyniósł 16% czyli o 4,7% mniej niż pięć lat wcześniej.

W samej gminie Ozimek, w roku 2015 zamieszkiwało ponad 2,8 tys. osób w wieku przedprodukcyjnym, co wskazuje na spadek rzędu 7,6% w stosunku do 2010 roku. Przełożyło się to na spadek udziału tej grupy ludności – w 2010 roku stanowiła 15,3%, natomiast według ostatnich dostępnych danych, wartość wskaźnika to 14,5% (w mieście Ozimek wartość wskaźnika to 14,9%, a na obszarze wiejskim 14,1%). Wartość omawianego wskaźnika, jest w gminie niższa niż na pozostałych obszarach referencyjnych.

---

¹ http://www.rynekpracy.pl/slownik_1.php/wpis.121 dostęp z dnia 08.03.2016

Tabela 5. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dynamika
	%	%	%	%	%	%	2015/2010
POLSKA	18,8	18,5	18,3	18,2	18,0	18,0	-4,5%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	20,0	19,6	19,3	19,0	18,8	18,7	-6,5%
POLSKA – MIASTO	17,1	16,9	16,8	16,7	16,7	16,7	-2,1%
OPOLSKIE	17,1	16,8	16,6	16,3	16,2	16,0	-6,6%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	17,5	17,1	16,8	16,5	16,3	16,1	-7,8%
OPOLSKIE - MIASTO	16,3	16,0	15,8	15,6	15,5	15,4	-5,4%
Powiat opolski	16,8	16,6	16,4	16,2	16,1	16,0	-4,7%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	16,3	16,2	16,1	16,1	-1,4%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	16,4	16,5	16,4	16,3	-0,6%
Ozimek	15,3	15,0	14,7	14,5	14,5	14,5	-5,6%
Ozimek – miasto	15,9	15,7	15,3	15,1	15,0	14,9	-6,4%
Ozimek - obszar wiejski	14,8	14,4	14,2	14,0	14,1	14,1	-4,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku produkcyjnym w Polsce zmniejszyła się o 3,3% i wyniosła 24 mln. Spadek w miastach był niemal dwa razy większy i wyniósł 6,1% (z 15,3 do 14,4 mln osób). Tym samym udział ludności w wieku produkcyjnym uległ zmniejszeniu (tabela 6.) z 64,4 do 62,4% (w miastach z 65,3 do 62%).

W województwie opolskim, w roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 4,7% i wyniosła 635,6 tys. W miastach spadek był większy i wyniósł 7,6%. W konsekwencji, zmniejszeniu uległ również udział ludności w tym wieku, w ogóle mieszkańców województwa – w roku 2010 było to 65,6%, natomiast pięć lat później 63,8% (spadek o 2,7%).

W powiecie opolskim, w roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 2,1% (spadek mniejszy niż w skali kraju i województwa) i wyniosła 87,2 tys. osób. W miastach i gminach miejsko-wiejskich nastąpił wyższy spadek liczby osób w tym wieku (odpowiednio o 5,8 i 3,4% - porównując lata 2012 i 2015). Zmniejszeniu uległ udział ludności w wieku produkcyjnym, w roku 2015 wyniósł 65,6% czyli o 2% mniej niż pięć lat wcześniej.

Gminę Ozimek, w roku 2015 zamieszkiwało 13 165 osób w wieku produkcyjnym, co wskazuje na spadek rzędu 5,2% w stosunku do 2010 roku (9,5% w mieście oraz 1,3% na obszarze wiejskim). Przełożyło się to na spadek udziału tej grupy ludności – w 2010 roku stanowiła 68,7%, natomiast według ostatnich dostępnych danych, wartość wskaźnika to 66,5% (spadek o 3,2%). Jest to wartość wyższa niż na pozostałych obszarach referencyjnych. Niezależnie od poziomu agregacji, mniejszym odsetkiem ludności w wieku produkcyjnym, charakteryzują się miasta.

Tabela 6. Udział ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dynamika
	%	%	%	%	%	%	2015/2010
POLSKA	64,4	64,2	63,9	63,4	63,0	62,4	-3,1%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	64,6	64,5	64,2	63,9	63,6	63,1	-2,3%
POLSKA – MIASTO	65,3	64,8	64,2	63,5	62,8	62,0	-5,1%
OPOLSKIE	65,6	65,4	65,1	64,7	64,3	63,8	-2,7%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	65,5	65,3	65,1	64,8	64,3	63,9	-2,4%
OPOLSKIE - MIASTO	65,9	65,4	64,8	64,1	63,4	62,7	-4,8%
Powiat opolski	66,9	66,9	66,7	66,4	66,0	65,6	-2,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	67,0	66,6	66,0	65,4	-2,5%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	67,5	66,6	65,8	65,0	-3,7%
Ozimek	68,7	68,4	68,3	68,0	67,2	66,5	-3,2%
Ozimek – miasto	70,0	69,3	68,9	68,3	67,4	66,4	-5,2%
Ozimek - obszar wiejski	67,6	67,7	67,8	67,7	67,1	66,7	-1,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w Polsce zwiększyła się o 16,7% i wyniosła 7,5 mln. W praktyce oznacza to szybko zwiększającą się liczbę ludności, która już opuściła rynek pracy i utrzymuje się ze świadczeń wypłacanych przez państwo. W miastach wzrost ten był nieco większy i wyniósł 19,7%. Tym samym, zwiększeniu uległ również udział ludności w tym wieku, w ogóle Polaków (tabela 7.) – w roku 2010 wynosił 16,8%, natomiast pięć lat później 19,6% (wzrost o 17%).

W województwie opolskim, w roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 14,2% i wyniosła 201 tys. W miastach wzrost był dużo wyższy (19%), natomiast w gminach miejsko-wiejskich nieznacznie wyższy (14,8%). Tym samym, zwiększeniu uległ również udział ludności w tym wieku, w ogóle mieszkańców województwa – w roku 2010 wynosił 17,3%, natomiast pięć lat później 20,2% (wzrost o 16,6%).

W powiecie opolskim, w roku 2015, w porównaniu do roku 2010, liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 13,1% (wzrost niższy niż w skali kraju i województwa) i wyniosła 24,5 tys. osób. W miastach wzrost był nieco wyższy (13,6%), natomiast w gminach miejsko-wiejskich liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła wolniej (10,3%). W powiecie zwiększeniu uległ udział ludności w tym wieku, w roku 2015 wyniósł 18,4% czyli o 13,2% więcej niż pięć lat wcześniej.

W samej gminie Ozimek, w roku 2015 zamieszkiwało ponad 3,7 tys. osób w wieku poprodukcyjnym (w tym 1,7 tys. w mieście Ozimek i 2,1 tys. na obszarach wiejskich), co wskazuje na wzrost rzędu 16,7% w stosunku do 2010 roku. Przełożyło się to na rosnący udział tej grupy ludności – w 2010 roku stanowiła 15,9%, natomiast według ostatnich dostępnych danych, wartość wskaźnika to 19% (wzrost o 19,2%). Niekorzystny trend wzrostowy szczególnie szybko postępuje w mieście Ozimek – wartość omawianego wskaźnika, w przyjętym okresie czasowym, wzrosła tu aż o 1/3.

Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2010-2015

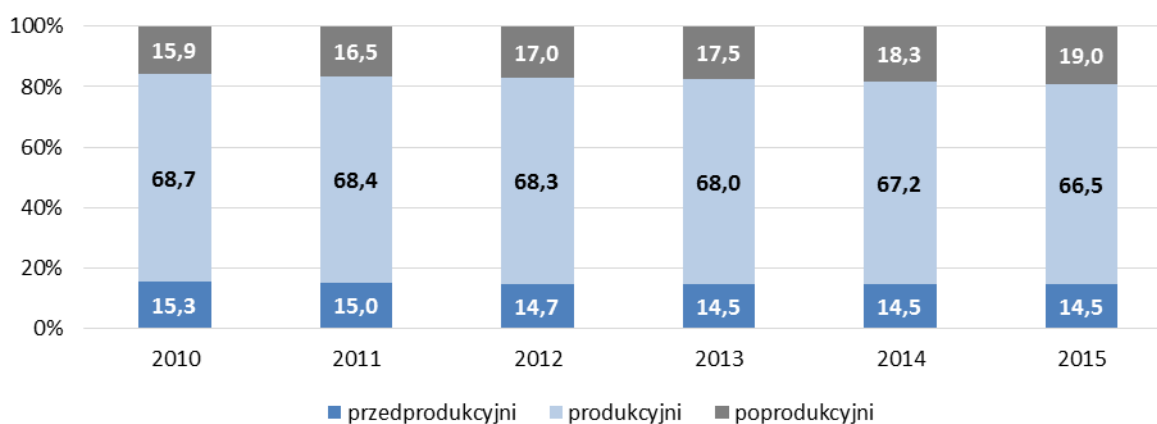
Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dynamika
	%	%	%	%	%	%	2015/2010
POLSKA	16,8	17,3	17,8	18,4	19,0	19,6	17,0%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	15,4	15,9	16,4	17,0	17,6	18,2	18,0%
POLSKA – MIASTO	17,6	18,3	19,0	19,8	20,6	21,3	21,0%
OPOLSKIE	17,3	17,8	18,3	18,9	19,6	20,2	16,6%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	17,0	17,5	18,1	18,7	19,4	20,0	17,4%
OPOLSKIE - MIASTO	17,9	18,6	19,4	20,2	21,1	21,9	22,6%
Powiat opolski	16,3	16,6	16,9	17,4	17,9	18,4	13,2%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	16,7	17,2	17,9	18,6	11,4%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	16,0	16,8	17,7	18,6	16,2%
Ozimek	15,9	16,5	17,0	17,5	18,3	19,0	19,2%
Ozimek – miasto	14,1	15,0	15,8	16,6	17,6	18,7	33,2%
Ozimek - obszar wiejski	17,6	17,9	18,0	18,4	18,9	19,2	9,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę ludności zamieszkującej gminę Ozimek, z uwzględnieniem wyżej opisanych grup wiekowych. Widoczny jest malejący udział osób w wieku produkcyjnym, czemu towarzyszy wzrost osób, które już opuściły rynek pracy.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 2., w mieście Ozimek w roku 2015 ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 15%, produkcyjnym 65,5%, zaś poprodukcyjnym 19,4%.

Wykres 5. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku dla gminy Ozimek w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Ocenę sytuacji demograficznej uzupełniają wskaźniki obciążenia demograficznego. Pierwszy z nich określa liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Polsce, w roku 2015, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 60,1 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 4,9 osoby więcej niż pięć lat wcześniej. Z większym wzrostem mamy do czynienia na obszarach miejskich – z 53,1 osób w 2010 do 61,3 w 2015 roku. W gminach miejsko-wiejskich kraju, obciążenie demograficzne wzrosło o 3,6 osoby. Wzrost wartości wskaźnika widoczny jest również w województwie opolskim (z 52,5 do 56,7), powiecie opolskim (z 49,4 do 52,5) oraz gminie Ozimek (z 45,5 do 50,3). O bardziej dynamicznym wzroście można mówić w przypadku obszarów miejskich. W mieście Ozimek, wartość omawianego wskaźnika wzrosła o 7,9 osoby, podczas gdy na obszarze wiejskim, o 2,1.

Drugi ze wskaźników określa liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2015 w kraju na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało aż 109,1 osób w wieku poprodukcyjnym. Było to o 20 osób więcej niż pięć lat wcześniej (podobny wzrost w miastach i gminach miejsko-wiejskich). Z jeszcze większym wzrostem mamy do czynienia w województwie opolskim – z 101 do 126,1 (25,1 osoby więcej). Należy zwrócić uwagę na duży wzrost odnotowany w opolskich miastach – 32,4 osoby. Wzrost w powiecie opolskim był nieznacznie niższy niż w kraju i województwie (18,2 osoby), w ostatnim analizowanym okresie wartość omawianego wskaźnika wyniosła 114,9 osoby, przy czym dla obszaru miejskiego było to 113,9, a dla gmin miejsko-wiejskich 115,4. W gminie Ozimek wartość wskaźnika wzrosła o 27,3 osoby i w roku 2015 wyniosła 131,4 (125,7 w mieście Ozimek, wzrost o 37,4 osoby). Tym samym, w gminie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, była wyższa niż na pozostałych obszarach referencyjnych.

Trzeci ze wskaźników określa liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W roku 2015 w Polsce wyniósł 31,4. Było to o 5,4 osoby więcej niż pięć lat wcześniej. Większy wzrost odnotowano na obszarach miejskich – z 27 osób w 2010 do 34,4 w 2015 roku. Wzrost obciążenia demograficznego widoczny jest również w województwie opolskim – z 26,4 do 31,6 (większe obciążenie w miastach). W powiecie opolskim, wartość tego wskaźnika wyniosła w 2015 roku 28,1 osoby, a zatem o 3,8 więcej niż w roku 2010. W gminie Ozimek były to 26,8 osób (28,2 w mieście i 28,8 na obszarze wiejskim), a więc o 5,4 osoby więcej niż pięć lat wcześniej. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, jest w gminie na niższym poziomie niż w kraju i województwie, natomiast na wyższym niż w powiecie opolskim.

Tabela 8. Współczynnik obciążenia demograficznego w roku 2015

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
POLSKA	60,1	109,1	31,4
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	58,4	97,7	28,9
POLSKA – MIASTO	61,3	127,6	34,4
OPOLSKIE	56,7	126,1	31,6
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	56,5	124,2	31,3
OPOLSKIE - MIASTO	59,5	142	34,9
Powiat opolski	52,5	114,9	28,1
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	53	115,4	28,4
Powiat opolski - MIASTO	53,8	113,9	28,6
Ozimek	50,3	131,4	28,6
Ozimek – miasto	50,7	125,7	28,2
Ozimek - obszar wiejski	50	136,5	28,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Spadek liczby urodzeń żywych na 1000 ludności (porównując lata 2010 i 2015) nastąpił we wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych, poza powiatem opolskim. Największy miał miejsce na obszarze gmin miejsko-wiejskich kraju (12,2%). W powiecie wzrost wyniósł 1,1%, natomiast największy odnotowano w miastach powiatu (11,5%). O wzroście można mówić w przypadku

terenów wiejskich gminy Ozimek, gdzie liczba urodzeń żywych na 1000 ludności wzrosła z 7,8 do 8. W całej gminie wartość omawianego wskaźnika wynosi 8,4 (8,8 w mieście Ozimek), jest niższa niż średnia dla Polski i powiatu, lecz nieznacznie wyższa niż w województwie opolskim.

Tabela 9. Urodzenia żywe na 1000 ludności w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	10,7	10,1	10,0	9,6	9,7	9,6
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	10,9	10,2	10,2	9,7	9,8	9,6
POLSKA – MIASTO	10,3	9,6	9,6	9,2	9,4	9,4
OPOLSKIE	9,0	8,6	8,8	8,2	8,6	8,3
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	9,0	8,7	8,7	8,2	8,6	8,1
OPOLSKIE - MIASTO	8,9	8,4	8,6	7,9	8,3	8,3
Powiat opolski	8,4	8,6	8,5	8,2	8,4	8,5
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	8,2	7,9	8,8	8,4
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	7,2	8,0	8,4	8,1
Ozimek	8,6	8,2	7,3	6,9	8,7	8,4
Ozimek – miasto	9,4	8,7	6,9	7,6	9,4	8,8
Ozimek - obszar wiejski	7,8	7,7	7,5	6,4	8,1	8,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zarówno w kraju, województwie, jak i powiecie opolskim, nastąpił wzrost liczby zgonów na 1000 ludności. Według ostatnich dostępnych danych, wynosi odpowiednio 10,27, 10,48 oraz 9,23. Wskaźnik dla gminy Ozimek uległ spadkowi o 14,3% (większy spadek odnotowano na terenach wiejskich gminy – 27,1%) i w roku 2015 wyniósł 8,6, a zatem jego wartość jest niższa niż na pozostałych obszarach. Poza powiatem opolskim, liczba zgonów na 1000 ludności jest wyższa w miastach (w mieście Ozimek wynosi 9,36, a w ogóle polskich miast 10,43).

Tabela 10. Zgony na 1000 ludności w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78	10,27
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	9,51	9,43	9,62	9,71	9,48	10,00
POLSKA – MIASTO	9,71	9,64	9,97	10,09	9,88	10,43
OPOLSKIE	9,70	9,57	10,06	10,20	9,78	10,48
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	10,01	9,71	10,05	10,47	9,91	10,64
OPOLSKIE - MIASTO	9,45	9,09	9,87	10,01	9,62	10,40
Powiat opolski	8,85	8,70	9,00	8,62	8,38	9,23
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,00	0,00	9,11	9,57	8,75	9,61
Powiat opolski - MIASTO	0,00	0,00	8,03	8,26	8,79	10,12
Ozimek	10,04	8,23	9,24	8,05	9,08	8,60
Ozimek – miasto	9,02	7,86	7,91	6,62	8,74	9,36
Ozimek - obszar wiejski	10,93	8,56	10,40	9,27	9,37	7,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

We wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, stanowiący różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. W kraju, powiecie opolskim

i gminie Ozimek, przyrost jest niższy w miastach, natomiast w województwie opolskim, w gminach miejsko-wiejskich. Analizując dane za rok 2015 widzimy, że przyrost naturalny jest najniższy w województwie (-2,2) oraz jego gminach miejsko-wiejskich (-2,6).

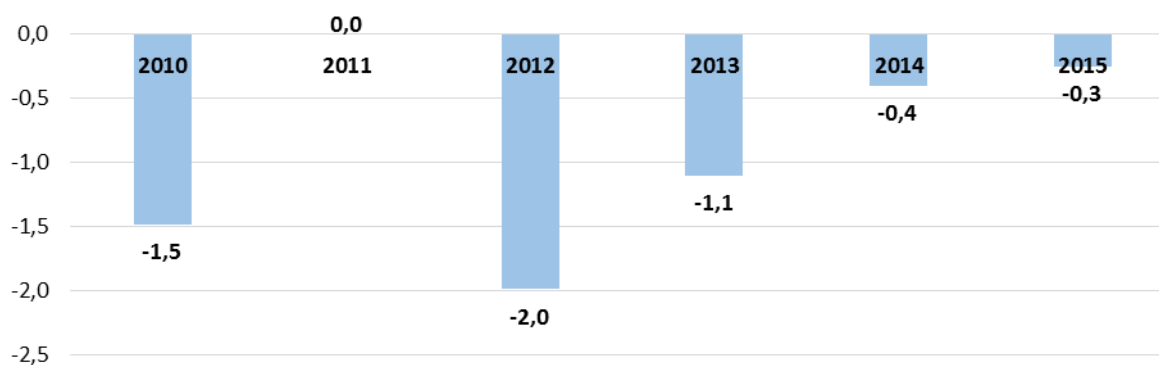
Tabela 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	0,9	0,3	0,0	-0,5	0,0	-0,7
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	1,4	0,8	0,6	0,0	0,3	-0,4
POLSKA – MIASTO	0,6	0,0	-0,4	-0,9	-0,5	-1,1
OPOLSKIE	-0,7	-1,0	-1,2	-2,0	-1,2	-2,2
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-1,0	-1,0	-1,3	-2,3	-1,3	-2,6
OPOLSKIE - MIASTO	-0,5	-0,7	-1,2	-2,1	-1,3	-2,1
Powiat opolski	-0,4	-0,1	-0,5	-0,4	0,1	-0,7
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	-0,9	-1,7	0,0	-1,2
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	-0,8	-0,2	-0,4	-2,1
Ozimek	-1,5	0,0	-2,0	-1,1	-0,4	-0,3
Ozimek – miasto	0,4	0,8	-1,0	1,0	0,7	-0,6
Ozimek - obszar wiejski	-3,2	-0,8	-2,9	-2,9	-1,3	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Biorąc pod uwagę samą gminę Ozimek widzimy, że obecny przyrost naturalny jest najwyższy (przyjmuje najniższą wartość ujemną) w całym analizowanym okresie (za wyjątkiem roku 2011, gdy wyniósł 0). Wartość wskaźnika stopniowo wzrasta od 2013 roku, a jego najniższą wartość (najwyższą wartość ujemną) odnotowano w roku 2012 (-2).

Wykres 6. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminie Ozimek w latach 2010-2015

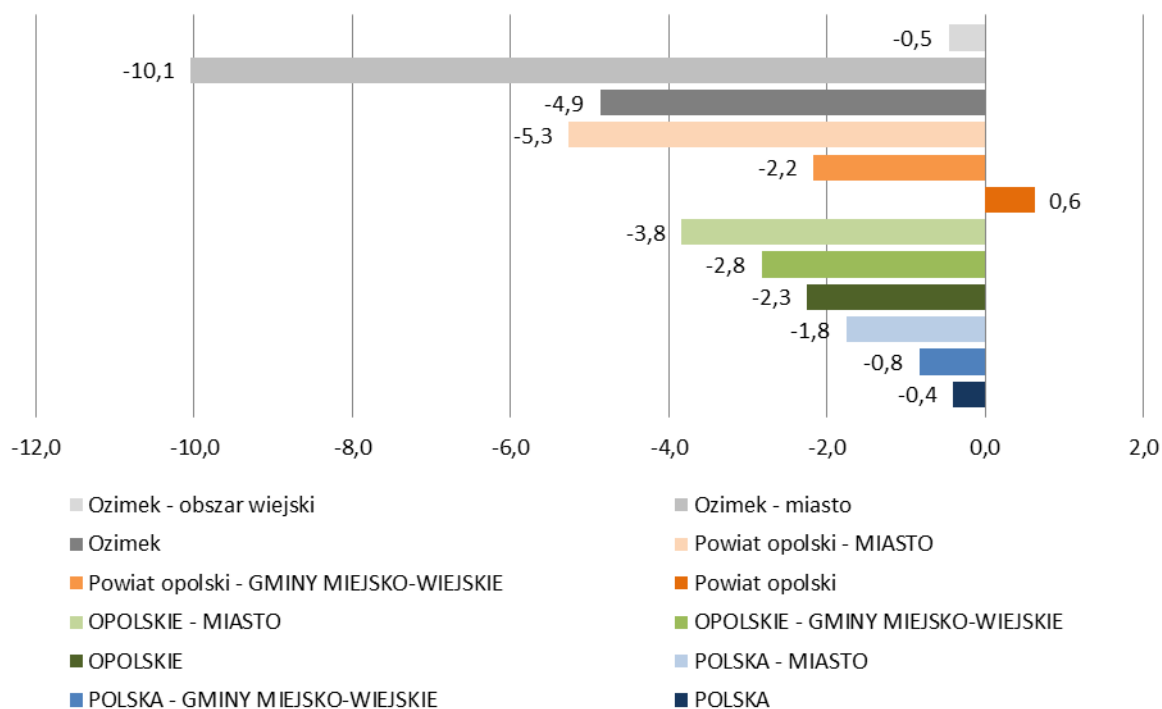

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W większości analizowanych jednostek terytorialnych odnotowuje się ujemne saldo migracji na 1000 osób, czyli różnicę między napływem (imigracją) a odpływem (emigracją) ludności z danego obszaru w określonym czasie. Wyjątkiem jest powiat opolski (0,6). Proces wyludniania jest szczególnie widoczny w mieście Ozimek, gdzie saldo wyniosło -10,1 (-4,9 w całej gminie i -0,5 na terenach wiejskich) i było zdecydowanie wyższe niż średnia dla całego kraju i województwa opolskiego.

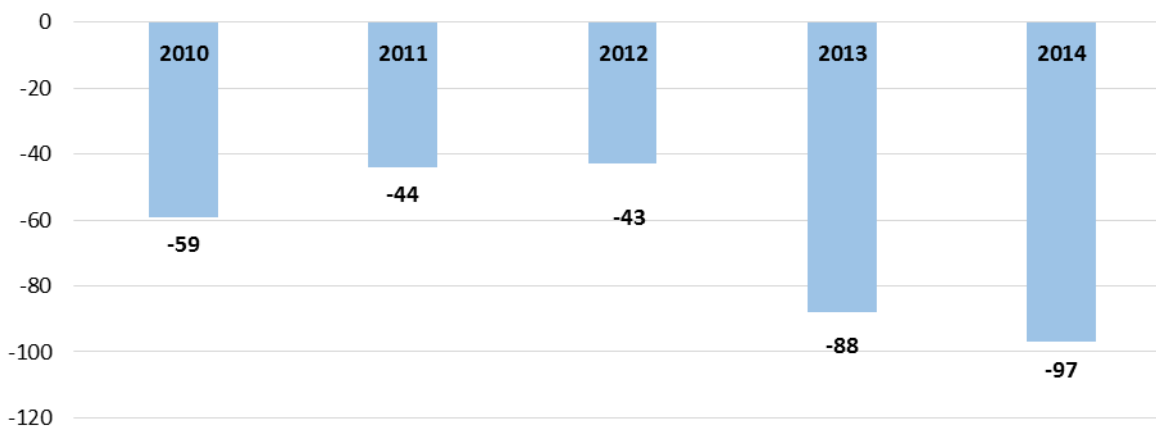
Wykres 7. Saldo migracji na 1000 osób w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W całej gminie Ozimek, w analizowanym okresie czasowym, saldo migracji pozostaje ujemne, przy czym najwyższą wartość przyjęło w roku 2014 (-97), a najniższą w latach 2011-2012.

Wykres 8. Saldo migracji w gminie Ozimek w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W związku z powyższym, również wartość wskaźnika salda migracji na 1000 mieszkańców gminy pozostaje ujemna. Najniższą wartość odnotowano w 2014 roku (-4,9), zaś najwyższą, tak jak w przypadku salda migracji wyrażonego w liczba bezwzględnych, w latach 2011-2012.

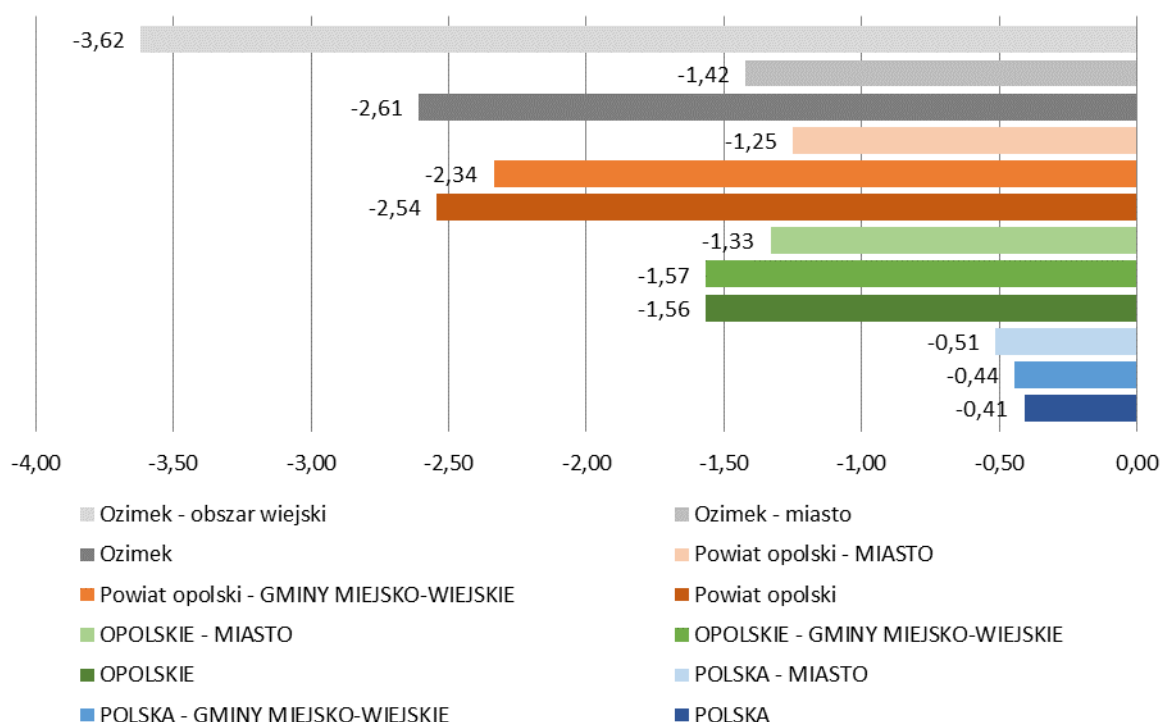
Wykres 9. Saldo migracji na 1000 osób w gminie Ozimek w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najwyższą ujemną wartość salda migracji zagranicznych na 1000 osób, na obszarze analizowanych jednostek terytorialnych, w roku 2014 odnotowano na terenach wiejskich gminy Ozimek (-3,62). Najniższą, w kraju i polskich miastach (-0,41 i -0,44). Saldo migracji zagranicznych na terenie gminy jest zatem dużo wyższe. W mieście Ozimek wyniosło -1,42.

Wykres 10. Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W samej gminie, saldo migracji zagranicznych na 1000 osób, w przyjętym okresie czasowym przyjmowało wartości ujemne. Najwyższą wartość osiągnęło w roku 2013 (-5,3), a najniższą w 2010 (-1,19).

Wykres 11. Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób w gminie Ozimek w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Bezrobocie i rynek pracy

Rynek pracy charakteryzują z jednej strony poszukujący pracy zgodnej z ich wykształceniem, kwalifikacjami, doświadczeniem, a z drugiej strony przedsiębiorcy, którzy miejsca pracy tworzą i poszukują pracowników o określonych predyspozycjach. Ze sprawozdań sporządzanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Opolu wynika, że największe trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia mają osoby nie posiadające wykształcenia w ogóle oraz posiadające wykształcenie podstawowe i gimnazjalne. Wśród ofert pracy znikoma liczba proponuje pracę osobom bezrobotnym z tak niskim wykształceniem. Należy też wziąć pod uwagę zwiększoną dostępność do studiów licencjackich i wyższych od 2006 roku, kiedy to zostały obniżone wymagania podczas egzaminów maturalnych z 50% do 30%. Większa liczba maturzystów decyduje się na podjęcie dalszej edukacji na uczelniach wyższych. Brak miejsc pracy dla absolwentów szkół wyższych, czyli osób o określonych, wysokich kwalifikacjach sprawił, że są oni zainteresowani także pracą poniżej zdobytych kwalifikacji. Przedsiębiorcy nawet na stanowiska nie wymagające wysokich umiejętności, mogą przyjmować osoby z tytułem magistra lub licencjata. Tym samym miejsca pracy, które wcześniej mogły być atrakcyjne jedynie dla osób z niskim wykształceniem, znajdują się w obrębie zainteresowania bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Absolwenci uczelni decydują się także na pozostanie w miejscach studiów, co z kolei wpływa na obniżenie potencjału demograficznego obszaru gminy. Według PUP Opole – i zgodnie z trendami obowiązującymi w całym kraju – największe szanse na zdobycie pracy mają osoby z wykształceniem zawodowym oraz policealnym.²

W roku 2014, zarówno w Polsce, województwie opolskim, jak i powiecie opolskim, w porównaniu do roku 2010 odnotowuje się wzrost liczby osób pracujących (wzrost odpowiednio o 2,9, 1,4 i 3,6%). Przeciwną sytuację dostrzec można w gminie Ozimek – na początku okresu objętego analizą liczba pracujących wynosiła 5,5 tys. osób, natomiast w roku 2014 były to 5,1 tys. osób (spadek o 6%). Tylko na obszarze gminy spada również liczba pracujących przypadających na 1000 mieszkańców – z 270 do 258 (spadek o 4,5%), a w mieście Ozimek z 303 do 281 (spadek o 7,2%). Na pozostałych jednostkach terytorialnych, wartość wskaźnika wzrosła.

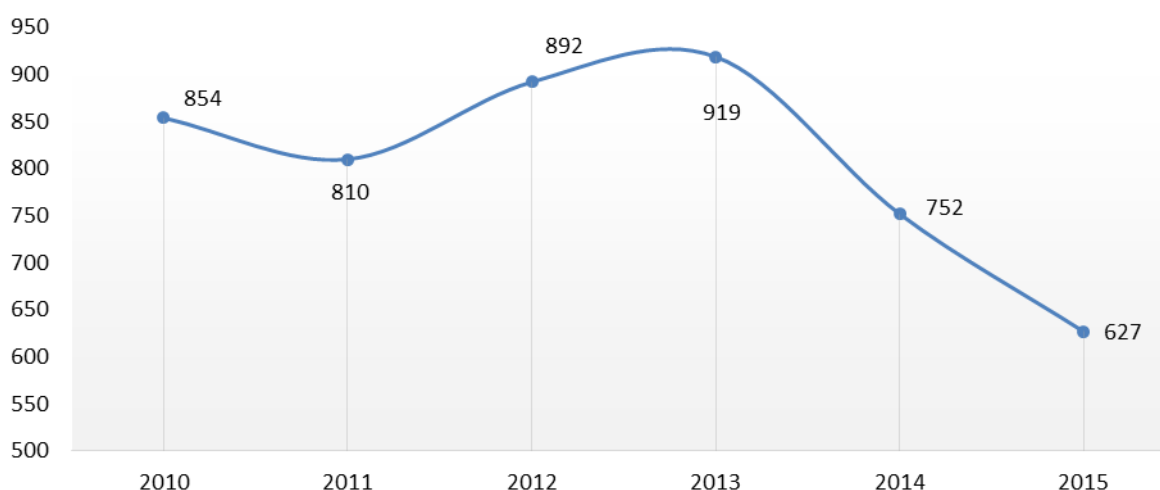
² Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022

Tabela 12. Pracujący ogółem na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika 2014/2010
POLSKA	223	224	223	226	230	3,1%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	178	179	178	181	186	4,5%
POLSKA – MIASTO	304	304	302	304	310	2,2%
OPOLSKIE	200	200	199	203	206	3,0%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	183	181	180	186	189	3,7%
OPOLSKIE - MIASTO	299	297	294	299	301	0,7%
Powiat opolski	149	154	154	152	154	3,5%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	190	189	195	2,7%
Powiat opolski - MIASTO	0	0	254	253	263	3,6%
Ozimek	270	261	252	248	258	-4,5%
Ozimek – miasto	303	275	274	267	281	-7,2%
Ozimek - obszar wiejski	242	250	233	232	239	-1,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zmalała liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkujących gminę – z 854 osób w roku 2010, do 627 w 2015 (spadek o 26,6%). Biorąc pod uwagę pozostałe obszary referencyjne, większy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano jedynie w gminach miejsko-wiejskich powiatu opolskiego – 29,9% (wartość dla kraju: 20%, dla województwa opolskiego: 25,8%).

Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem w gminie Ozimek w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskazany powyżej spadek liczby bezrobotnych w gminie Ozimek w latach 2010-2015 przyczynił się do spadku udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym. Porównując rok 2010 i 2015, odsetek spadł w kraju z 7,9 do 6,5%, w województwie opolskim z 7,3 do 5,3%, a powiecie opolskim z 5,6 do 4,5%. W gminie Ozimek udział bezrobotnych w wieku produkcyjnym w ogóle mieszkańców w tym wieku, spadł z 6,2 do 4,8% i był najniższy w całym analizowanym okresie (najwyższy był w roku 2013). Biorąc pod uwagę wcześniej opisane trendy demograficzne, spadek bezrobocia, poza zmianami zachodzącymi na rynku pracy, należy wiązać ze takimi czynnikami jak: spadek liczby ludności, zmniejszający się udział ludności w wieku produkcyjnym, czy ujemny przyrost naturalny.

Tabela 13. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015 (%)

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5	6,5
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	9,1	9,2	9,7	9,8	8,3	7,1
OPOLSKIE	7,3	7,2	7,9	7,9	6,6	5,7
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	8,0	7,8	8,4	8,4	7,0	5,9
Powiat opolski	5,6	5,3	6,0	6,1	5,1	4,5
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	7,1	7,6	6,0	5,0
Ozimek	6,2	5,9	6,5	6,8	5,6	4,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Udział mieszkańców miasta Ozimek, w ogóle bezrobotnych w gminie, w analizowanym okresie czasowym wynosił średnio 54,3%, przy czym najwyższy był w roku 2011 – 56,9%, zaś najniższy w roku 2015 – 50,6%. Średni udział kobiet w ogóle bezrobotnych w latach 2010-2015, to 52,4%, najwyższy w 2011 roku – 59,4%, najniższy w roku 2010 – 44%. Na przestrzeni lat, zmianie ulegał również odsetek długotrwale bezrobotnych. Wahał się od 38,5% na początku przyjętego zakresu czasowego, do 61% w roku 2014. Obecnie wynosi 56,6%, co wskazuje na istnienie relatywnie dużej grupy osób, których przywrócenie na rynek pracy może być bardzo trudne. Mniej więcej 1/3 ogółu bezrobotnych w gminie Ozimek, stanowią osoby po 50. roku życia. Ich udział zwiększył się w porównaniu do roku 2010, kiedy to co czwarty bezrobotny reprezentował tę kategorię wiekową. Spada natomiast odsetek bezrobotnych mieszkańców, którzy nie ukończyli 25. roku życia – z 20,1% w 2010 roku, do 11,6% obecnie. Udział osób bezrobotnych do 12 miesięcy od zakończenia nauki jest stosunkowo mały, według ostatnich dostępnych danych wynosi 3,2%.

Tabela 14. Struktura bezrobotnych w gminie i mieście Ozimek w latach 2010-2015

Kategoria	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	854	810	892	919	752	627
W tym Ozimek	484	461	496	489	397	317
Kobiety	376	481	481	468	395	338
W tym Ozimek	207	231	279	246	203	167
Długotrwale bezrobotni	329	406	407	462	459	355
W tym Ozimek	190	231	227	269	252	176
Osoby powyżej 50 roku życia	218	185	221	253	255	202
W tym Ozimek	130	106	128	138	148	106
Osoby do 25 roku życia	172	156	172	154	103	73
W tym Ozimek	90	82	90	74	48	28
Osoby do 12 miesięcy od zakończenia nauki	14	42	64	44	35	20
W tym Ozimek	9	26	39	13	19	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022

Zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu opieki społecznej prowadzi Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej w Ozimku. Celem działania OliPS jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Przyglądając się danym Głównego Urzędu Statystycznego, trudno jest mówić o jakimkolwiek trendzie w zmianie liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego. Dotyczy to zarówno obszarów miejskich, jak i gmin miejsko-wiejskich. W Polsce, w roku 2010, było to 762,2 tys. rodzin, natomiast cztery lata później 784,9 tys. (wzrost o 2%). W województwie opolskim wzrost wyniósł 6,5% (z 16,2 do 17,3 tys. rodzin), w powiecie opolskim liczba gospodarstw spadła o 0,2% (z 1 844 do 1840), a w gminie Ozimek o 0,8% (z 247 do 245 rodzin). W gminie liczba ta rosła od 2010 roku, po czym spadła w ostatnim okresie.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadła na wszystkich omawianych obszarach referencyjnych (porównując do roku 2010, jednak pomiędzy okresem 2010 a 2014, następował zarówno spadek jak i wzrost). Wyjątkiem jest województwo opolskie, na którym liczba pozostała niemal bez zmian. W roku 2010 wyniosła w Polsce 2,1 mln, natomiast cztery lata później 2 mln (spadek o 4%). W powiecie opolskim spadek wyniósł 4,2%, a w gminie Ozimek 7,8% (łącznie liczba osób wyniosła 553).

W powiecie opolskim odnotowuje się mniejszy odsetek osób w wieku produkcyjnym (w ogóle osób w tym wieku), które korzystają z pomocy społecznej. W ostatnim okresie objętym analizą, z pomocy korzystało 3,2% ludności powiatu (3,1% w roku 2010), podczas gdy w skali kraju było to 5,2%, a województwa 4,1%.

Tabela 15. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego oraz liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014

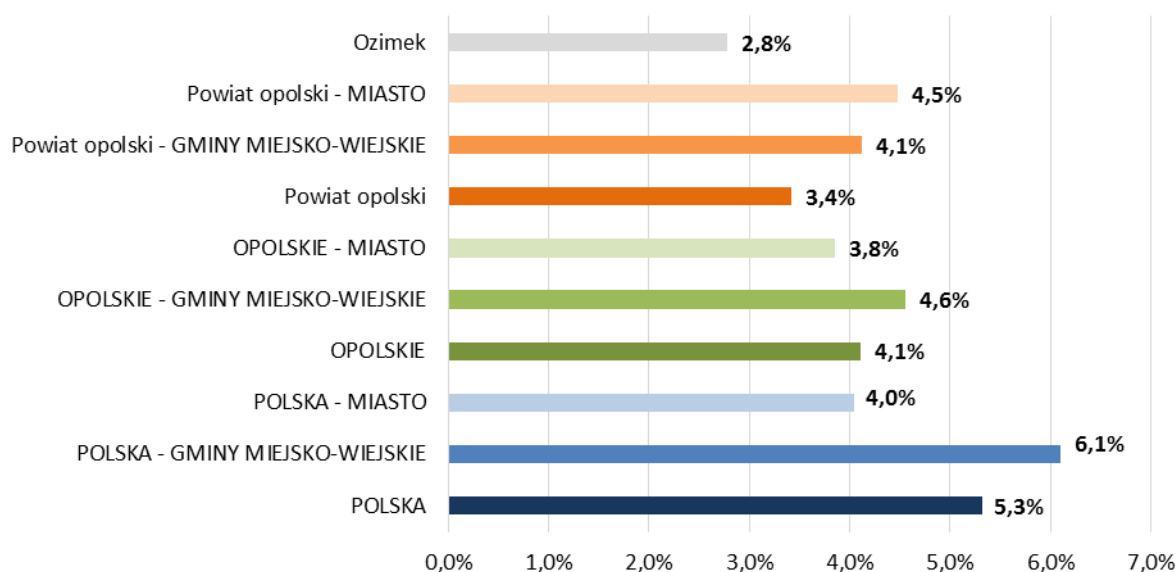
Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego				
POLSKA	769 152	724 845	815 842	849 232	784 893
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	195 774	185 583	207 992	217 151	200 339
POLSKA - MIASTO	0	0	437 172	455 734	423 876
OPOLSKIE	16 213	15 512	17 144	18 079	17 265
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	10 079	9 555	10 360	10 858	10 387
OPOLSKIE - MIASTO	0	0	8 960	9 388	8 938
Powiat opolski	1 844	1 734	1 902	2 018	1 840
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	836	840	747
Powiat opolski - MIASTO	0	0	419	418	373
Ozimek	247	251	284	289	245
	Osoby korzystające z pomocy społecznej				
POLSKA	2 134 852	1 944 680	2 248 823	2 299 796	2 048 461

POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	569 409	520 775	595 125	609 946	539 377
POLSKA - MIASTO	0	0	1 004 090	1 042 573	939 794
OPOLSKIE	41 175	38 196	42 563	44 701	41 184
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	25 432	23 188	25 378	26 494	24 463
OPOLSKIE - MIASTO	0	0	20 420	21 450	20 039
Powiat opolski	4 753	4 377	4 860	5 242	4 553
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	2 008	2 105	1 780
Powiat opolski - MIASTO	0	0	977	963	826
Ozimek	600	551	635	673	553

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Korzystnym zjawiskiem jest niewątpliwie spadający odsetek mieszkańców korzystających z pomocy, w ogóle osób zamieszkujących gminę Ozimek. W roku 2014 wyniósł 2,8% i był dużo niższy niż wartość dla całego kraju (5,3%), województwa opolskiego (4,1%) i powiatu opolskiego (3,4%). Cztery lata wcześniej wartość wskaźnika wynosiła odpowiednio: 3, 5,5, 4 oraz 3,6%. Wyższy odsetek mieszkańców kraju i województwa korzystających z pomocy społecznej, zamieszkuje gminy miejsko-wiejskie, aniżeli miasta. W powiecie opolskim, wartość omawianego wskaźnika dla miast wynosi 4,5%, natomiast dla obszarów miejsko-wiejskich 4,1%.

Wykres 13. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z danych gminnych wynika, że w roku 2015, w gminie Ozimek przyznano w sumie 32 200 świadczeń (296 osobom), z czego najwięcej – 13 742 w mieście Ozimek (158 osób). Było to 13,4% więcej niż rok wcześniej (28 396 świadczeń, w tym 13 772 w Ozimku, łącznie przyznane 324 osobom) oraz 37,7% mniej niż w roku 2010 (51 709 świadczeń, w tym 36 047 w Ozimku, łącznie przyznane 662 osobom). Łączna kwota świadczeń według ostatnich danych wyniosła 1 945 134,82 zł – 10,9% więcej niż w roku 2014 i 23,8% więcej niż pięć lat wcześniej.

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Ozimek jest bezrobocie (tabela 17.). W ostatnim analizowanym okresie, z tego tytułu świadczenia otrzymało 229 osób (trzy więcej niż rok wcześniej i 12 mniej niż w roku 2010). Najczęściej byli to mieszkańcy miasta Ozimek (144 osoby) oraz sołectwa Krasiejów (18 osób). W drugiej kolejności wskazać należy ubóstwo – łącznie w roku 2015, z tego powodu pomoc otrzymało 199 osób (32 więcej niż rok wcześniej i 13 więcej niż w roku 2010), w tym 107 mieszkańców Ozimka i 24 mieszkańców sołectwa Krasiejów. Trzecią, i ostatnią przyczyną, dla której pomocy społecznej potrzebowało więcej niż 100 osób, jest długotrwała i ciężka choroba. Według ostatnich dostępnych danych, z tego powodu świadczenia otrzymało łącznie 156 mieszkańców gminy (88 więcej niż w roku 2014 i 58 więcej niż w 2010 roku). Połowę stanowiły osoby zamieszkujące Ozimek. Zarówno w roku 2015, 2014 jak i 2010, najrzadziej świadczeń udzielano z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu.

Rodzaj pomocy, z której najczęściej korzystają mieszkańcy gminy Ozimek, to: zasiłek celowy (230 w roku 2015, tj. 75 mniej niż trzy lata wcześniej), pielęgnacyjny (230 tj. 11 więcej niż w roku 2012), rodzinny (225 tj. 86 mniej niż w roku 2012), dożywianie (188 tj. 97 mniej niż trzy lata wcześniej), dodatek mieszkaniowy (156 tj. 6 mniej niż w roku 2012) i zasiłek okresowy (148 tj. 24 mniej niż w roku 2012). Są to przede wszystkim formy pomocy związane z najczęstszymi powodami otrzymywania świadczeń, czyli ubóstwem (które jest często pochodną bezrobocia) oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Przedstawione poniżej dane wskazują jednak, że ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie, zmniejsza się.

Tabela 16. Rodzaje pomocy/świadczeń udzielanych mieszkańcom gminy Ozimek w latach 2012-2015

Rodzaj zasiłku/świadczenia	2012	2013	2014	2015
Zasiłek stały	25	30	32	30
Zasiłek okresowy	172	183	161	148
Zasiłek celowy	305	354	280	230
Zasiłek celowy specjalny	71	54	55	40
Usługi opiekuńcze	77	77	82	81
Domy Pomocy Społecznej	15	16	16	15
Dożywianie	285	304	234	188
Dodatek mieszkaniowy	162	168	158	156
Stypendium szkolne	81	139	136	89
Zasiłek rodzinny	311	272	250	225
Świadczenia pielęgnacyjne	56	49	46	39
Zasiłek pielęgnacyjny	219	221	225	230
Fundusz alimentacyjny	67	74	73	67
Zasiłek dla opiekuna	-	-	9	8
Zasiłek specjalny opiekuńczy	-	-	-	2

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022

Tabela 17. Powody korzystania z pomocy społecznej w gminie Ozimek w latach 2010, 2014 i 2015

		Antoniów	Biestrzynnik	Chobie	Dylaki	Grodziec	Jedlice	Krasiejów	Krzyżowa Dolina	Mnichus	Nowa Schodnia	Pustków	Schodnia	Szczedrzyk	Ozimek
2015	Liczba osób ogółem	17	10	1	16	25	4	26	8	5	2	4	6	14	158
	Ubóstwo	12	7	2	13	9	4	24	2	0	1	2	5	11	107
	Niepełnosprawność	4	2	1	3	6	0	9	0	2	0	2	0	5	33
	Długotrwała lub ciężka choroba	8	9	0	13	13	0	19	4	1	0	1	5	6	77
	Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
	Alkoholizm	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	5
	Bezrobocie	10	5	0	11	16	2	18	4	3	1	2	5	8	144
2014	Liczba osób ogółem	16	3	15	25	32	3	8	5	6	3	12	15	4	177
	Ubóstwo	5	2	10	7	19	3	4	0	3	2	7	8	4	93
	Niepełnosprawność	2	0	1	2	13	0	0	2	2	1	0	3	1	32
	Długotrwała lub ciężka choroba	4	3	4	3	12	0	6	0	3	0	1	6	0	26
	Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
	Alkoholizm	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	3
	Bezrobocie	5	0	9	21	23	3	3	2	3	2	8	8	4	135
2010	Liczba osób ogółem	27	12	36	34	110	6	18	7	13	3	55	40	20	281
	Ubóstwo	4	3	1	4	38	3	8	3	4	2	7	12	8	89
	Niepełnosprawność	1	3	4	0	0	0	1	1	0	0	0	1	3	16
	Długotrwała lub ciężka choroba	4	2	3	3	5	2	6	0	4	1	4	12	4	48
	Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Alkoholizm	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	4
	Bezrobocie	8	0	12	11	26	3	4	1	2	1	11	11	9	142

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych

Uzależnienia i przemoc

Jak wynika z danych gminnych (tabela 17.) uzależnienia i przemoc są najrzadszymi powodami korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Ozimek. Nie oznacza to jednak, że problem ten nie występuje, czego dowodem jest chociażby liczba Niebieskich Kart³, których w roku 2015 założono w sumie 33 (w tym 18 rodzinom zamieszkującym Ozimek), czyli dwa razy tyle co rok wcześniej.

Przeciwdziałanie przemocy jest przedmiotem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który tworzą: przedstawiciele pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Policji, oświaty, sądu. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o wspomnianą procedurę Niebieskiej Karty. Działalność Zespołu wspierają grupy robocze. Zespół, grupy oraz inne podmioty życia społecznego przeciwdziałają przemocy na podstawie *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*. Celem głównym Programu (na lata 2011-2016) jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Do celów szczegółowych należy:

1. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skuteczne pomocy.
2. Zatrzymanie przemocy w rodzinie poprzez oddziaływanie na sprawców przemocy.
3. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.
4. Działania profilaktycznie zmniejszające ryzyko występowania przemocy w rodzinie.
5. Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne.

Co roku w gminie uchwalany jest *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*. Priorytetowe cele Programu na rok 2016 to:

1. Wspieranie inicjatyw i działań mających na celu organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży jako alternatywa wobec nadużywania alkoholu.
2. Działalność na rzecz sportu, kultury, oświaty i zdrowia jako element zapobiegania rozprzestrzenianiu się problemów alkoholowych.
3. Działania profilaktyczne mające na celu ograniczenie populacji osób pijących ryzykownie i szkodliwie.
4. Zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży napojów alkoholowych osobom małoletnim.

Mieszkańcy gminy Ozimek mogą skorzystać z pomocy powołanych w formie zinstytucjonalizowanych bądź społecznych podmiotów. W przypadku leczenia oraz zapobiegania alkoholizmowi są to: grupa Anonimowych Alkoholików „Światło”, grupa współuzależnionych żon alkoholików, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do zadań komisji należy: inicjowanie działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz podejmowanie czynności

---

³ Procedura "Niebieskiej Karty" to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/index.php/zadania-sluzb/59-rozporzadzenie-w-sprawie-procedury-niebieskie-karty-komentarz> dostęp z dnia 18.08.2016

zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.⁴

Poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie danych dotyczących spożywania alkoholu i problemu alkoholowego w gminie Ozimek. Jak widać, zjawisko to staje się coraz większym zagrożeniem – wzrasta liczba osób wzywanych na posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, osób w sprawie których GKRPA występuje do Sądu Rodzinnego o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, liczba mandatów za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych nałożonych przez Policję, a także liczba osób doprowadzonych do Izby Wyrzeźwień.

Tabela 18. Spożywanie alkoholu i zjawisko alkoholizmu w gminie Ozimek

	2013	2014	2015
Liczba osób wezwanych na posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	75	74	84
W tym liczba osób, które podjęły dobrowolne leczenie w Poradni Odwykowej w Ozimku	15	12	14
Liczba osób w sprawie których GKRPA wystąpiła do Sądu Rodzinnego o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	10	11	13
Liczba posiedzeń GKRPA	34	34	33
Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży alkoholu	66	65	63
Liczba kontroli interwencyjnych punktów sprzedaży alkoholu	7	5	3
Liczba mandatów za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych nałożonych przez Policję	37	100	142
Liczba osób doprowadzonych do Izby Wyrzeźwień	40	52	159
Liczba interwencji domowych z powodu alkoholu	Bd	Bd	159
Liczba rodzin z problemem alkoholowym, którym OliPS udzielił pomocy materialnej i finansowej	117	117	120
Liczba dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, które objęto pomocą terapeutyczną w ramach działalności Świetlicy Środowiskowej w Ozimku	42	43	42
Liczba osób w grupie wsparcia Al-Anon	12	14	14
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, przyjętych do poradni odwykowej Eliksir	113	118	118
Liczba porad udzielonych w Poradni Odwykowej Eliksir	Bd	3 376	3 376
Liczba orzeczeń o leczeniu stacjonarnym, wydanych w PO Eliksir	Bd	18	18
Liczba osób przyjętych do PO Eliksir osób, zobowiązanych przez sąd do leczenia	Bd	10	10
Liczba osób, u których zdiagnozowano chorobę alkoholową (PO Eliksir)	Bd	116	116

⁴ Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2015, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014

Do Poradni Odwykowej ELIKSIR trafiają głównie mężczyźni. Najczęściej są to osoby w wieku 30-64 lata. W Poradni prowadzona jest terapia indywidualna przez psychologa lub terapeutę oraz terapia grupowa (dwie grupy: podstawowa i dalszego zdrowienia). Ponadto prowadzona jest grupa dla współuzależnionych.

Liczba punktów sprzedaży alkoholu (stan na 15.11.2015) to łącznie 45 sklepów (35 sprzedaje się zarówno piwo, wino jak i wódkę) oraz 22 lokale gastronomiczne (w 11 można zakupić piwo, wino i wódkę). Rok wcześniej były to 43 sklepy i 25 lokali, a w roku 2013, 49 sklepów i 26 lokali.

Raz na pięć lat gmina uchwała *Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii*. Obecnie dokument obowiązuje na lata 2014-2018. Zgodnie z jego zapisami, główne cele to:

1. Ograniczanie zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych skutków wynikających z używania narkotyków zarówno u osób uzależnionych oraz ich rodzin.
2. Prowadzenie działań profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki szkolnej i rodzinnej.
3. Zwiększenie skuteczności i dostępności prowadzonych działań terapeutycznych.

Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej w roku 2013 udzielił pomocy czterem rodzinom, w których wystąpił problem uzależnienia od narkotyków. W latach 2012-2014, w kontakcie z psychologiem z Ośrodka Profilaktyki pozostawała 11 rodzin (tylko samo wniosków wpłynęło do GKRPA). W okresie 2011-04.2014, w ramach procedury Niebieskiej Karty zidentyfikowano trzy rodziny, w których zdiagnozowano problem z narkotykami, a na przestrzeni lat 2011-2013, do Poradni Odwykowej Elikzir, zgłaszało się 3-5 osób rocznie, którym postawiono tzw. podwójną diagnozę – zaburzenia psychiczne współwystępujące z zależnością od substancji psychoaktywnej (innej niż alkohol). Najczęściej dotyczyło to uzależnienia od marihuany.

Komisariat Policji w Ozimku wszczął pięć postępowań przygotowawczych za posiadanie i rozprowadzanie narkotyków.⁵

Przestępczość

Na terenie gminy Ozimek za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiadają: Komenda Miejska Policji w Opolu oraz Komisariat Policji w Ozimku. Teren miasta i gminy jest podzielony na 5 rejonów (trzy obejmują teren miasta, a dwa – tereny wiejskie). Struktura organizacyjna miejscowego komisariatu obejmuje: komendanta, zastępcę, 3 kierowników, 5 dyżurnych, 5 dzielnicowych, 3 z zespołu prewencji, 6 z ogniwa patrolowo interwencyjnego oraz 10 z referatu kryminalnego.

Na terenie gminy działa osiem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Schodnia, Krasiejów, Szczedrzyk, Chobie, Pustków, Krzyżowa Dolina, Dylaki, Antoniów. Dwie jednostki: OSP Schodnia i OSP Krasiejów wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.⁶

⁵ Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2018

⁶ Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022

W całej Polsce w roku 2015, doszło do niemal 800 tys. przestępstw. Było to o 9,6% mniej niż w roku 2014 oraz o 24,8% mniej niż w roku 2013. Największy udział miały przestępstwa o charakterze kryminalnym (65,3%), których odnotowano w sumie 522,6 tys., oraz przeciwko mieniu (55%; zaliczane do przestępstw o charakterze kryminalnym) – 439,9 tys. odnotowanych. Najmniejszym udziałem charakteryzują się przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu (2,2%; zaliczane do przestępstw o charakterze kryminalnym), których odnotowano 17,3 tys.

W województwie opolskim doszło do ponad 19,9 tys. przestępstw. Było to o 11,9% mniej niż w roku 2014 oraz o 30,5% mniej niż w roku 2013. Tak jak w całym kraju, największy udział miały przestępstwa o charakterze kryminalnym (68%), których odnotowano w sumie niemal 13,6 tys., oraz przeciwko mieniu (53,7%) – 10,7 tys. odnotowanych. Najmniejszym udziałem charakteryzują się przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu (2,5%), których odnotowano 494.

W samym powiecie opolskim, doszło do 1 838 przestępstw. Było to o 1,7% mniej niż w roku 2014 oraz o 22,2% mniej niż w roku 2013. Największy udział miały przestępstwa o charakterze kryminalnym (64%), których odnotowano w sumie 1 177, oraz przeciwko mieniu (54,6%) – 1 004 odnotowanych. Najmniejszym udziałem charakteryzują się przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu (2%), których odnotowano 36. Udział najcięższych przestępstw jest w powiecie nieznacznie mniejszy niż w kraju i województwie.

Zgodnie z danymi Komisarzatu Policji w Ozimku, w roku 2015 w gminie doszło do 383 zdarzeń przestępczych (w tym 89 w mieście). Było to o jedno zdarzenie więcej niż rok wcześniej i 129 mniej niż w roku 2013. Miejsce miało 45 kradzieży (ponad dwa razy mniej niż rok wcześniej) oraz 99 kradzieży z włamaniem (20 mniej niż w roku 2014 i 40 mniej niż w 2013). Policjanci zatrzymali 74 kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości (pięciu mniej niż w 2014 i ośmiu mniej niż w 2013 roku). Odnotowano 1 721 wykroczeń (353 więcej niż w roku 2014 i 92 więcej niż w roku 2013).⁷

Wraz z malejącą liczbą przestępstw spada wartość wskaźnika liczby przestępstw na 1000 mieszkańców. W ostatnim analizowanym okresie, wyniósł w kraju 20,8, a zatem był nieznacznie wyższy niż w województwie opolskim (19,95) i dużo wyższy niż w powiecie opolskim (13,79). Jedyną kategorią przestępstw, w której powiat odznacza się gorszą wartością wskaźnika niż kraj i województwo, są przestępstwa drogowe (20,6 w powiecie, 20,3 w województwie oraz 1,99 w kraju).

---

⁷ Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022

Tabela 19. Przestępstwa stwierdzone w latach 2012-2015

Jednostka terytorialna	Przestępstwa ogółem				O charakterze kryminalnym				O charakterze gospodarczym			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
POLSKA	1 119 803	1 063 487	885 139	799 786	781 340	711 193	605 313	522 561	141 483	154 430	162 042	167 733
Opolskie	29 909	28 661	22 617	19 927	19 588	17 716	15 196	13 554	3 653	4 602	4 099	3 400
Powiat opolski	2 649	2 362	1 871	1 838	1 856	1 556	1 275	1 177	140	115	146	222
Jednostka terytorialna	Drogowe				Przeciwko życiu i zdrowiu				Przeciwko mieniu			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
POLSKA	155 906	141 118	86 833	76 356	28 553	25 600	21 347	17 266	598 898	521 930	452 460	439 870
Opolskie	5 477	4 898	2 328	2 032	756	704	583	494	15 842	14 519	12 296	10 696
Powiat opolski	560	550	290	274	0	53	36	36	1 512	1 327	1 057	1 004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tabela 20. Przestępstwa stwierdzone na 1000 mieszkańców w latach 2012-2015

Jednostka terytorialna	Przestępstwa ogółem				O charakterze kryminalnym				O charakterze gospodarczym			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
POLSKA	32,17	27,62	22,72	20,80	22,45	18,47	15,54	13,59	4,06	4,01	4,16	4,36
Opolskie	29,55	28,46	22,56	19,95	19,35	17,59	15,16	13,57	3,61	4,57	4,09	3,40
Powiat opolski	19,87	17,73	14,04	13,79	13,92	11,68	9,57	8,83	1,05	0,86	1,10	1,67
Jednostka terytorialna	Drogowe				Przeciwko życiu i zdrowiu				Przeciwko mieniu			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
POLSKA	4,48	3,67	2,23	1,99	0,82	0,66	0,55	0,45	17,21	13,56	11,61	11,00
Opolskie	5,41	4,86	2,32	2,03	0,75	0,70	0,58	0,49	15,65	14,42	12,26	10,71
Powiat opolski	4,20	4,13	2,18	2,06	0,00	0,40	0,27	0,27	11,34	9,96	7,93	7,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tabela 21. Tabela podsumowująca zjawiska o charakterze społecznym

Wskaźnik	Jednostka terytorialna JST	Zmiana Ozimek 2014/2010	Ocena w odniesieniu do zmiany 2014/2010			Wartość Ozimek 2014	Ocena w odniesieniu do wartości w 2014:			Trend Ozimek	OCENA OGÓLNA
			POLSKA	OPOLSKIE	Powiat opolski*		POLSKA	OPOLSKIE	Powiat opolski*		
Ludność wg miejsca zamieszkania	Gmina m-w	-1,56%	0,91%	-1,68%	-0,53%	19 885	8 843 239	537 508	43 194	Spadkowy	
	MIASTO	-3,16%	-0,85%	-2,31%	-1,05%	9 119	23 216 352	520 618	18 426		
Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym do ogółu ludności (%)	Gmina m-w	-5,47%	-5,61%	-6,51%	-1,05%	14,5	18,8	16,3	16,1	Spadkowy	
	MIASTO	-5,89%	-2,16%	-4,88%	0,00%	15,0	16,7	15,5	16,4		
Odsetek osób w wieku produkcyjnym do ogółu ludności (%)	Gmina m-w	-2,21%	-1,64%	-1,83%	-1,55%	67,2	63,6	64,3	66,0	Spadkowy	
	MIASTO	-3,75%	-3,92%	-3,70%	-2,50%	67,4	62,8	63,4	65,8		
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym do ogółu ludności	Gmina m-w	14,8%	14,1%	13,7%	7,3%	18,3	17,6	19,4	17,9	Wzrostowy	
	MIASTO	25,3%	16,6%	18,1%	10,5%	17,6	20,6	21,1	17,7		
Przyrost naturalny na 1000 ludności	Gmina m-w	73,0%	-76,6%	32,8%	-100,0%	-0,40	0,33	-1,31	0,00	Wzrostowy	
	MIASTO	54,4%	-183,6%	146,8%	-45,9%	0,66	-0,52	-1,30	-0,43		
Saldo migracji na 1000 ludności	Gmina m-w	-66,8%	-680,0%	-3,8%	12,4%	-4,9	-0,8	-2,8	-2,2	Spadkowy	
	MIASTO	-47,9%	-14,4%	-17,0%	31,2%	-10,1	-1,8	-3,8	-5,3		
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej	Gmina m-w		2,33%	3,06%	-10,65%	245	200 339	10 387	747	Spadkowy	
	MIASTO	-0,81%	-3,04%	-0,25%	-10,98%		423 876	8 938	373		
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej do ogółu ludności'	Gmina m-w		-6,13%	-2,17%	-10,88%	2,78%	6,10%	4,55%	4,12%	Spadkowy	
	MIASTO	-6,37%	-5,92%	-0,52%	-14,56%		4,05%	3,85%	4,48%		
Odsetek bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	Gmina m-w		-9,17%	-13,10%	-15,90%	5,63	8,28	6,96	5,98	Spadkowy	
	MIASTO	-8,53%									

* dynamika (miasto) 2014/2012

2.2 Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej

Gospodarka i przedsiębiorczość

W 2015 roku na terenie gminy Ozimek działalność prowadziło 1 436 podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. Liczba przedsiębiorstw w gminie fluktuowała na przestrzeni lat 2010-2015: najwyższą wartość zarejestrowano w latach 2010 oraz 2012 (w każdym po 1457 przedsiębiorstw); najmniej natomiast w 2011 roku (1428). Biorąc to pod uwagę, należy stwierdzić, że ogólna dynamika zmian w latach 2010-2015 była ujemna i wynosiła -1,3%. Oznacza to, że na przestrzeni ostatnich 5 lat liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się o 21 podmiotów.

Ujemna dynamika zmian jest szczególnie istotna, biorąc pod uwagę dane ogólnopolskie i regionalne, bowiem w Polsce zanotowano w tym czasie wzrost o 5,4%, w województwie opolskim o 1,0%, a w powiecie opolskim o 4,8%). Ponadto dynamika zmian dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich również była dodatnia i wynosiła 5,2%.

Co istotne, dynamika zmian była ujemna w samym Ozimku (-5,3%), natomiast na obszarach wiejskich gminy była dodatnia (+4,3%).

Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2010-2015

Jednostka terytorialna	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem						Dyna- mika 2014/ 2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Polska	3 909 802	3 869 897	3 975 334	4 070 259	4 119 671	4 184 409	5,4%
Polska - gminy miejsko-wiejskie	766 500	760 616	779 963	795 575	806 410	819 268	5,2%
Polska - miasto	2 912 782	2 865 849	2 933 437	2 988 831	3 012 134	3 053 211	3,4%
Opolskie	99 118	97 560	98 741	100 038	100 077	100 432	1,0%
Opolskie - gminy miejsko-wiejskie	48 736	47 718	48 297	48 866	48 694	48 749	-0,1%
Opolskie - miasto	66 897	65 341	65 775	66 118	65 961	65 959	-1,4%
Powiat opolski	11 386	11 382	11 537	11 844	11 934	12 029	4,8%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	3 726	3 795	3 777	3 815	1,4%
Powiat opolski - MIASTO	0	0	1 958	1 989	1 963	1 964	0,3%
Ozimek	1 457	1 428	1 437	1 457	1 438	1 436	-1,3%
Ozimek - miasto	847	818	809	811	802	793	-5,3%
Ozimek - obszar wiejski	610	610	628	646	636	643	4,3%

Źródło: GUS/BDL

Struktura podmiotów gospodarczych pod względem podstawowych profili działalności wykazuje podobieństwa pomiędzy ich procentowym udziałem w gminie Ozimek oraz w województwie i kraju. Jest też niemal identyczna, jak średnia dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich w Polsce.

Rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem w gminie Ozimek zajmowało się w 2015 roku 31 podmiotów, co stanowiło 2% ogólnej liczby firm – stanowiło to taki sam odsetek, jak w całym

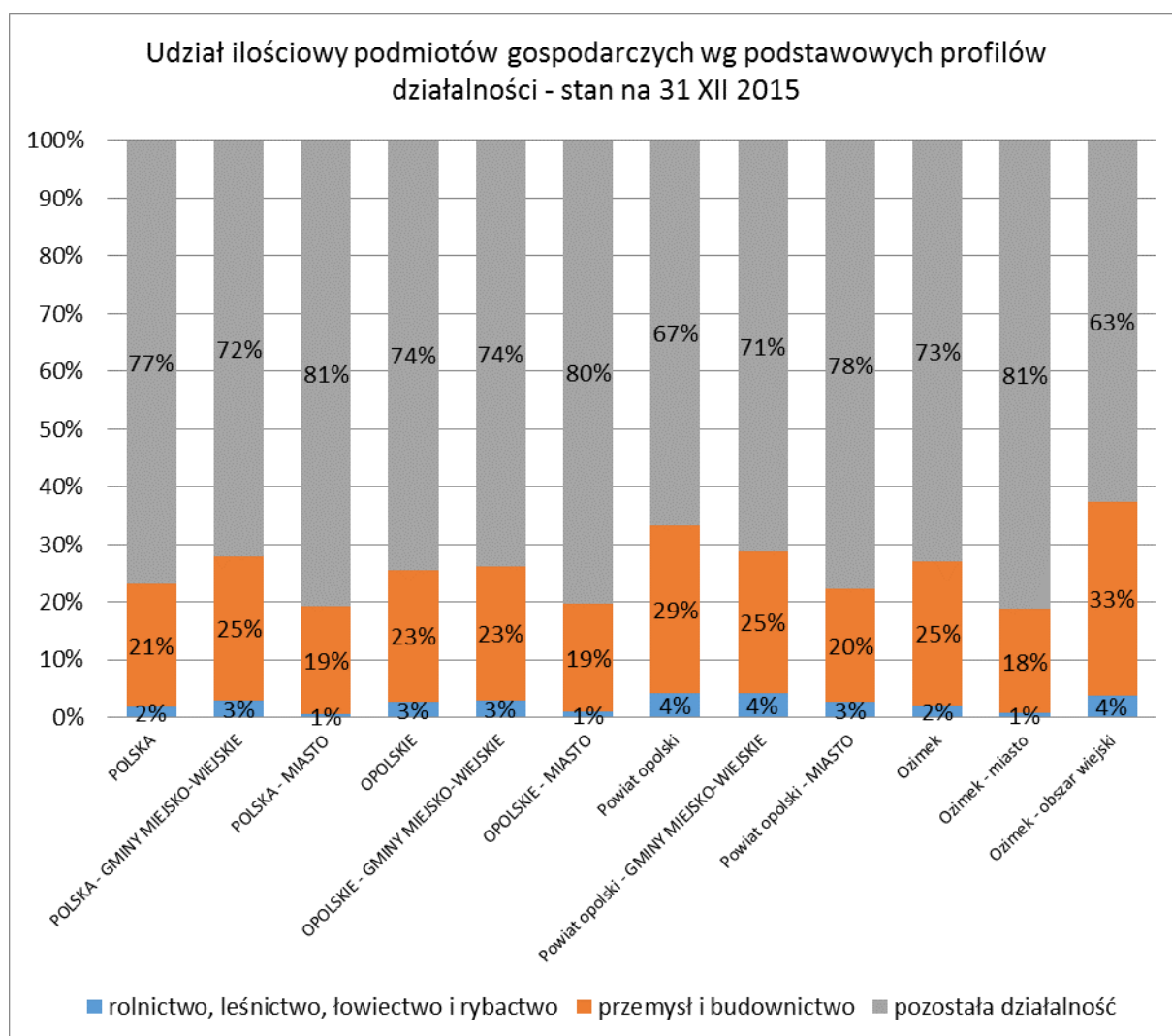

kraju (2%) oraz nieco niższy niż średnia dla województwa opolskiego (3%) i powiatu opolskiego (4%). W samym Ozimku taką działalność prowadziło 1% a na terenach wiejskich gminy 4% przedsiębiorstw.

Odsetek przedsiębiorstw działających w sektorze przemysłu i budownictwa (sekcje B-F PKD 2007) wynosi w gminie 25% wszystkich firm, co oznacza, że działalnością taką zajmowała się co czwarta ozimska firma. Odsetek ten wyższy jest na obszarach wiejskich (33%) niż w mieście Ozimek (18%). Średnia dla gminy jest wyższa niż w Polsce (21%), czy w województwie opolskim (23%), ale niższa niż w powiecie opolskim (29%).

Zarówno w gminie Ozimek, jak też na wszystkich innych szczeblach samorządu terytorialnego przeważają podmioty prowadzące pozostałą działalność (sekcje G-U PKD 2007), jednak ich udział jest nieznacznie zróżnicowany. W gminie pozostałą działalność prowadzi 73% podmiotów gospodarczych, tj. mniej niż wynosiła średnia krajowa (77%), wojewódzka (84%), ale więcej niż powiatowa (67%).

Wykres 14. Podmioty gospodarcze według podstawowych profili działalności – stan na 31 XII 2015

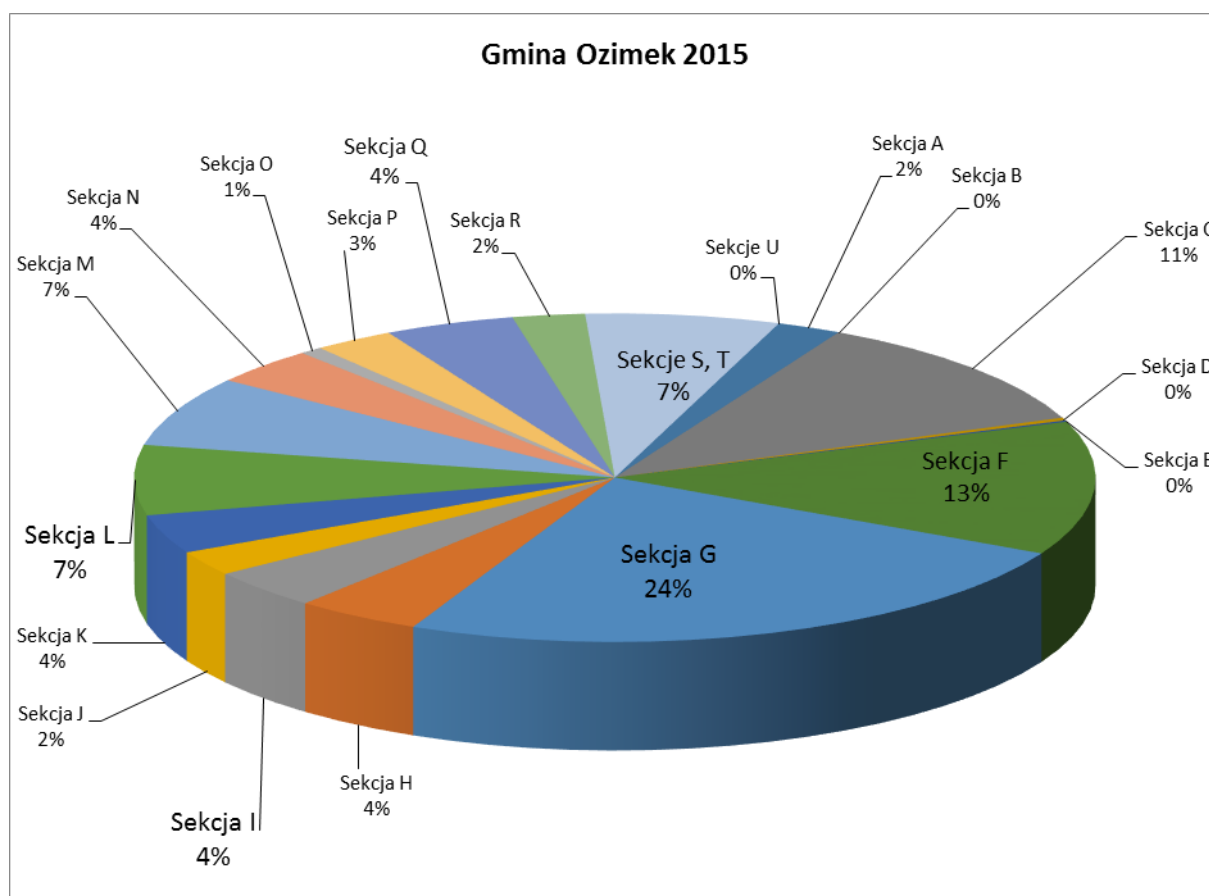

Źródło: GUS/BDL

Biorąc pod uwagę sekcje działalności gospodarczej według Polskiej Klasyfikacji Działalności, na terenie gminy Ozimek wśród podmiotów gospodarczych najliczniej reprezentowane są jednostki działające w sekcji G, tj. „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – w 2015 roku działalnością taką zajmowało się 348 podmiotów gospodarczych, co

stanowiło 24% ogółu firm. Na kolejnych miejscach pod względem liczebności znalazły się sekcje: F, „budownictwo”, (189 podmiotów, 13%), C, „przetwórstwo przemysłowe” (163 podmioty, 11%) oraz sekcje L, „działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” i M, „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (po 99 podmiotów, tj. po 7%). Firmy zlokalizowane na terenie gminy najrzadziej w 2015 roku prowadziły działalność związaną z sekcją E, „dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” (2 podmioty) oraz D, „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” (4 podmioty). Ponadto ani jedna firma nie zajmowała się działalnością klasyfikowaną do sekcji B („górnictwo i wydobywanie”) oraz U („organizacje i zespoły eksterytorialne”).

Wykres 15. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Ozimek w roku 2015

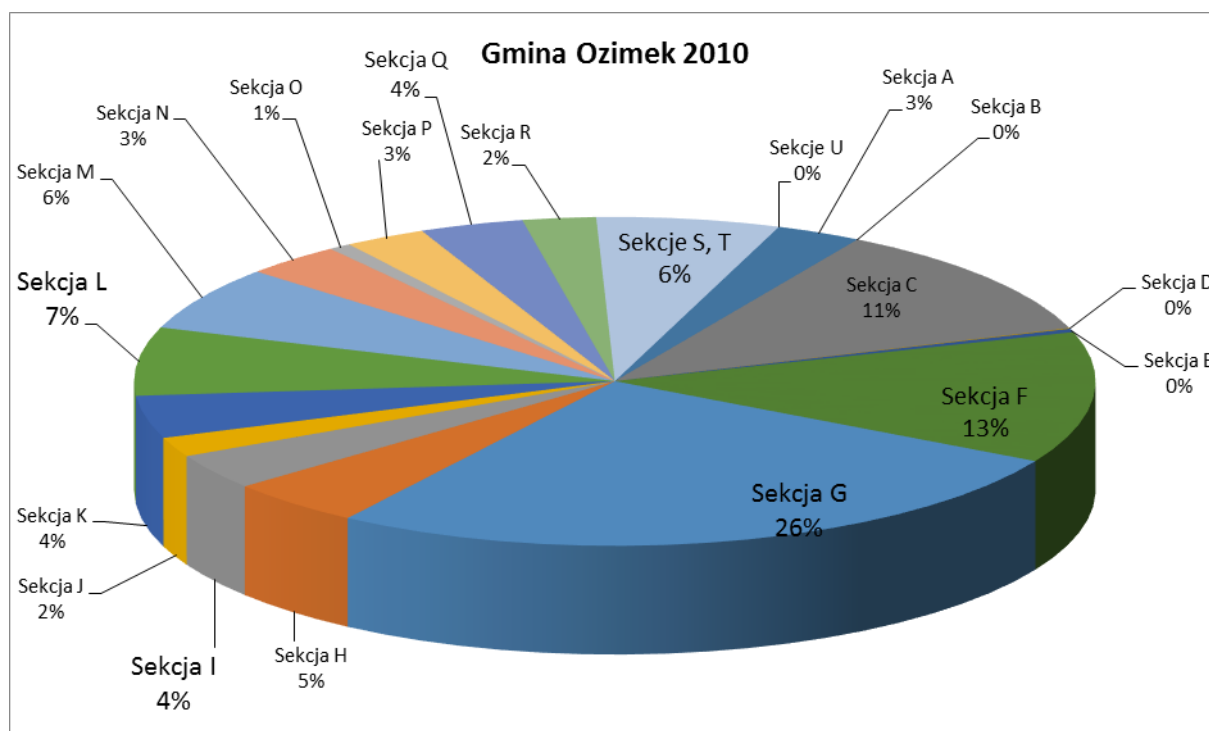

Źródło: GUS/BDL

Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w gminie Ozimek w poszczególnych sekcjach PKD na przestrzeni lat 2010-2015 podlegała fluktuacjom, możliwe jest przy tym wskazanie sekcji z tendencją wzrostową oraz malejącą. W porównaniu z rokiem 2010 największą dynamiką wzrostu w analizowanym okresie cechowała się sekcja D (wzrost o 300% z 1 do 4 podmiotów); J (wzrost o 25% z 28 do 35 podmiotów); Q (wzrost o 23,5% z 51 do 63 podmiotów) oraz I (wzrost o 10% z 51 do 56 podmiotów). Wzrost dotyczył również podmiotów prowadzących działalność w 5 innych sekcjach: N (o 8,3%), M (o 7,6%), S i T (o 4,4%), L (o 1,0%) oraz F (o 0,5%). W trzech sekcjach (B, O oraz U) liczba podmiotów nie uległa zmianie. Zmniejszenie się liczby przedsiębiorstw dotknęło przede wszystkim sekcji E (spadek o 60% z 5 do 2 podmiotów). Spadki odnotowane także

w siedmiu innych sekcjach: A (o 26,2%), K (o 9,8%), G (o 9,1%), H (o 9,0%), R (o 2,8%), P (o 2,5%) oraz C (o 1,2%).

Wykres 16. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Ozimek w roku 2010

Źródło: GUS/BDL

Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 wskazuje na ogólne podobieństwo profili działalności przedsiębiorstw na każdym szczeblu samorządu terytorialnego, także w gminie Ozimek. We wszystkich typach jednostek administracyjnych największy jest udział podmiotów z sekcji G. W przypadku tej sekcji najlepiej też uwidaczniają się różnice między analizowanymi jednostkami. W 2010 roku przedsiębiorstwa sekcji G stanowiły 29% wszystkich podmiotów w skali kraju, 28% w skali województwa opolskiego, 24% w skali powiatu opolskiego oraz 26% w gminie Ozimek. W 2015 roku natomiast zarówno w skali kraju, w skali województwa, jak też w gminie Ozimek odnotowano nieznaczny spadek odsetka firm klasyfikujących się w tej branży. Działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym i naprawą pojazdów samochodowych (sekcja G) prowadziło 24% podmiotów zarejestrowanych w gminie, 25 w powiecie opolskim oraz 26% w skali województwa opolskiego i kraju. W przypadku pozostałych sekcji różnice między gminą a innymi jednostkami były jeszcze mniejsze i nie znaczące statystycznie.

Tabela 23. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w roku 2010 i 2015 w poszczególnych typach jednostek administracyjnych

Sekcje wg PKD 2007	2010				2015			
	POLSKA	OPOLSKIE	Powiat opolski	Ozimek	POLSKA	OPOLSKIE	Powiat opolski	Ozimek
Sekcja A	4%	4%	6%	3%	3%	3%	4%	2%
Sekcja B	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sekcja C	11%	9%	11%	11%	10%	9%	10%	11%
Sekcja D	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sekcja E	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sekcja F	14%	13%	18%	13%	14%	13%	14%	13%
Sekcja G	29%	28%	24%	26%	26%	26%	25%	24%
Sekcja H	6%	5%	6%	5%	6%	5%	6%	4%
Sekcja I	3%	3%	3%	4%	3%	3%	3%	4%
Sekcja J	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	2%
Sekcja K	3%	3%	3%	4%	2%	3%	3%	4%
Sekcja L	5%	8%	4%	7%	6%	9%	7%	7%
Sekcja M	6%	6%	7%	6%	7%	7%	7%	7%
Sekcja N	2%	2%	2%	3%	2%	2%	3%	4%
Sekcja O	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Sekcja P	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Sekcja Q	4%	4%	3%	4%	5%	5%	3%	4%
Sekcja R	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Sekcje S, T	6%	6%	6%	6%	7%	7%	6%	7%
Sekcje U	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Źródło: GUS/BDL

Analiza wskaźników dotyczących natężenia podmiotów gospodarczych wskazuje, że gmina Ozimek cechuje się niższym poziomem przedsiębiorczości w porównaniu do pozostałych jednostek administracyjnych – kraju, województwa, czy powiatu. W 2015 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie przypadało 726 podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Była to wartość znacznie niższa niż wynosi średnia krajowa (1 089 podmiotów), średnia wojewódzka (1 008 podmiotów), czy średnia dla powiatu opolskiego (904 przedsiębiorstwa). Również na tle innych gmin miejsko-wiejskich kraju, województwa i powiatu sytuacja przedstawia się niekorzystnie, ponieważ tam wskaźniki podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności przyjmowały wartości wyższe niż w gminie Ozimek. Średnia dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich w kraju wynosiła 924 podmioty, w województwie opolskim 912 podmiotów, a w powiecie opolskim 887 podmiotów.

Zauważalne jest również zróżnicowanie natężenia poziomu przedsiębiorczości w samej gminie w zależności od tego, czy rozpatrujemy miasto Ozimek, czy tereny wiejskie gminy. W Ozimku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przypadały 882 przedsiębiorstwa (mniej niż wynosi średnia dla miast w skali kraju, województwa i powiatu), a na terenach wiejskich gminy Ozimek było to 596 podmiotów.

Tak obliczany poziom natężenia przedsiębiorczości nie zmieniał się istotnie na przestrzeni lat 2010-2015. Mimo niewielkiego wzrostu (0,3%) w analizowanym okresie możemy mówić o stagnacji gospodarczej gminy – podczas, gdy we wszystkich pozostałych typach jednostek administracyjnych dynamika zmian w latach 2010-2015 była dodatnia i zazwyczaj kilkuprocentowa, w gminie Ozimek wynosiła zaledwie 0,3%. Było to wielokrotnie mniej niż wynosi średnia ogólnokrajowa dynamika zmian (5,5%), średnia dla województwa opolskiego (2,6%), czy dla powiatu opolskiego (4,7%). Również na tle innych gmin miejsko wiejskich tempo wzrostu natężenia przedsiębiorczości w gminie Ozimek była bardzo mała – dla gmin miejsko-wiejskich w skali kraju wynosiła bowiem 4,3%, w skali województwa 1,6%, a w skali powiatu opolskiego 1,9%.

Tempo i kierunek zmian zróżnicowane były również w samej gminie – o ile na terenach wiejskich gminy dynamika zmian liczby przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015 była dodatnia i wynosiła 4,4%, o tyle w samym Ozimku była ujemna, spadek wyniósł -2,2%. Oznacza to, że wspomniany wyżej spadek liczby przedsiębiorstw wyrażany jest nie tylko w liczbach bezwzględnych, ale również w przeliczeniu w stosunku do liczby mieszkańców gminy.

Tabela 24. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności						dynamika 2014/ 2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	1 015	1 004	1 032	1 057	1 071	1 089	5,5%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	875	864	885	904	912	924	4,3%
POLSKA – MIASTO	1 244	1 225	1 257	1 285	1 297	1 318	4,3%
OPOLSKIE	974	962	977	996	1 000	1 008	2,6%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	891	876	890	906	906	912	1,6%
OPOLSKIE - MIASTO	1 255	1 232	1 246	1 263	1 267	1 275	0,9%
Powiat opolski	855	855	866	889	896	904	4,7%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	858	877	874	887	1,9%
Powiat opolski - MIASTO	0	0	1 052	1 074	1 065	1 079	1,3%
Ozimek	721	709	716	729	723	726	0,3%
Ozimek - miasto	899	871	871	880	879	882	-2,2%
Ozimek - obszar wiejski	566	567	582	600	591	596	4,4%

Źródło: GUS/BDL

Wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2015 roku ukształtował się w gminie Ozimek na poziomie 46 i była to wartość najniższa na przestrzeni lat 2010-2015. Zauważalna jest wręcz stała tendencja spadkowa (z wyjątkiem roku 2013), która w całym okresie 2010-2015 wynosiła -14,3%. Pogorszenie sytuacji w tym zakresie nastąpiło we wszystkich jednostkach, co oznacza, że stałe zmniejszanie się liczby nowo rejestrowanych jednostek nie jest domeną gminy.

Niekorzystnym zjawiskiem jest jednak przede wszystkim to, że mimo postępujących z roku na rok spadków tych wartości, wskaźnik nowo rejestrowanych przedsiębiorstw jest znacznie wyższy w skali kraju (94 na 10 tys. ludności), województwa (67) oraz powiatu (63) niż w gminie Ozimek (46).

W gminie są one również niższe biorąc pod uwagę wyłącznie gminy miejsko-wiejskie kraju (79), województwa (60), czy powiatu (61).

Tabela 25. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności						dynamika 2014/2010 ⁰
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	104	90	93	95	93	94	-11,0%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	94	79	82	81	81	79	-14,5%
POLSKA - MIASTO	122	104	109	110	106	108	-13,0%
OPOLSKIE	84	68	68	74	68	67	-18,5%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	76	62	64	68	62	60	-19,1%
OPOLSKIE - MIASTO	101	81	81	86	80	80	-21,1%
Powiat opolski	77	69	58	67	65	63	-14,9%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	b.d.	b.d.	52	69	60	61	b.d.
Powiat opolski - MIASTO	b.d.	b.d.	56	78	64	68	b.d.
Ozimek	64	60	52	60	55	46	-14,3%
Ozimek - miasto	81	68	65	64	64	59	-20,1%
Ozimek - obszar wiejski	49	53	40	57	46	35	-5,5%

Źródło: GUS/BDL

Wskaźnik jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminie Ozimek w 2015 roku wyniósł 48,3, co było wartością niższą niż w kraju (76,0), województwie (62,8), czy powiecie (59,6). Oznacza to, że na terenie gminy likwidowanych było relatywnie więcej przedsiębiorstw niż w innych jednostkach. Wskaźnik podmiotów wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2015 podlegał licznym fluktuacjom, przyjmując wartości niższe i wyższe – wyraźnie widoczne jest jednak maksimum przypadające na 2011 rok, w którym we wszystkich jednostkach nastąpiło najwięcej wykreśleń jednostek z rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności (w tym 72 w gminie Ozimek).

Tabela 26. Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015

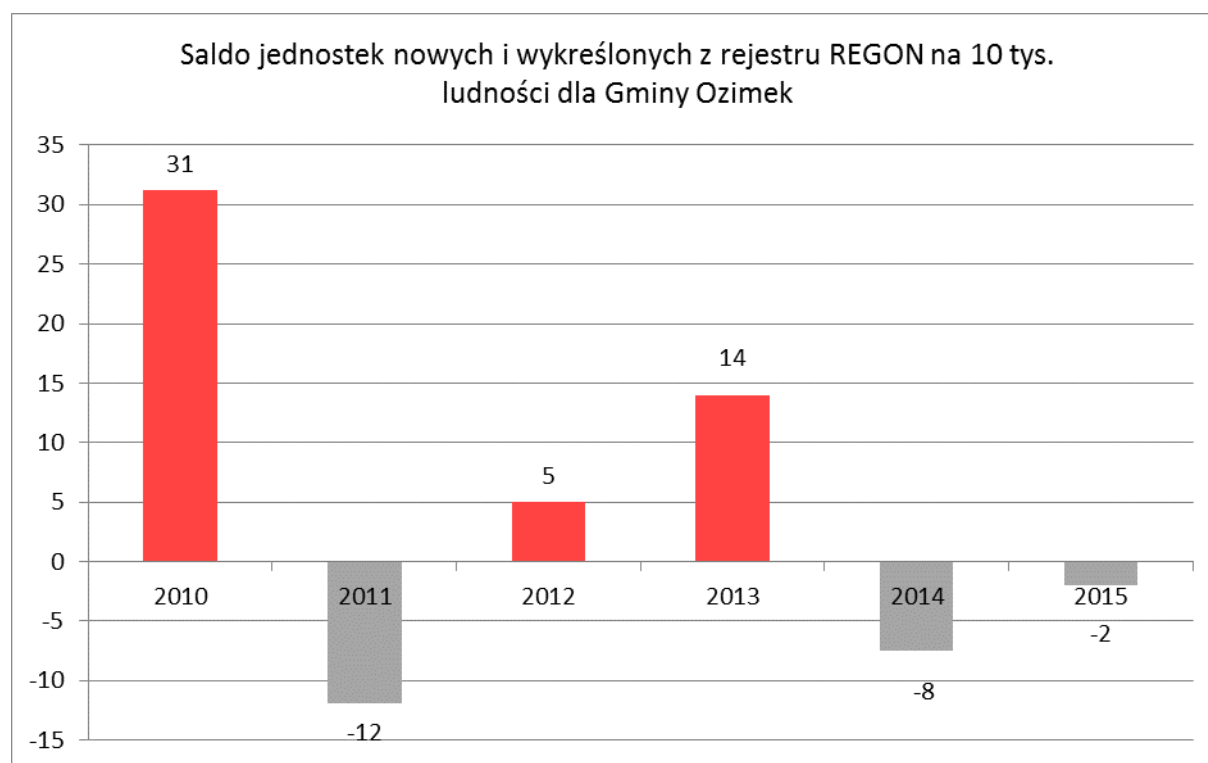
Jednostka terytorialna	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności						dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	62	100	65	70	79,2	76,0	28,3%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	57	89	60	64	70,8	69,4	23,5%
POLSKA - MIASTO	74	121	77	83	93,7	88,3	25,8%
OPOLSKIE	49	83	55	60	65,8	62,8	35,2%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	46	79	51	56	63,0	57,6	36,5%
OPOLSKIE - MIASTO	62	105	68	75	79,4	75,5	27,4%
Powiat opolski	39	75	50	48	59,1	59,6	53,4%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	52	50	62,9	54,7	22,2%
Powiat opolski - MIASTO	0	0	67	55	69,5	61,0	3,0%

Ozimek	33	72	47	46	62,2	48,3	90,6%
Ozimek - miasto	46	89	67	48	68,8	61,6	50,8%
Ozimek - obszar wiejski	21	57	29	45	57	37	165,7%

Źródło: GUS/BDL

Na podstawie powyższych danych określono saldo jednostek nowych i wykreślonych na 10 tys. ludności. W 2015 roku saldo takie było ujemne i wynosiło -2, co oznacza, że o 2 przedsiębiorstwa więcej zostało wykreślonych niż nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON. Sytuacja taka postępuje od 2014 roku, w którym saldo to wyniosło -8 podmiotów. Krytycznym był rok 2011, gdy we wszystkich jednostkach (także w skali kraju, województwa i powiatu) saldo było ujemne: najtrudniejszą sytuację odnotowano w skali województwa opolskiego (-15), lepiej przedstawiała się ona w kraju (-10) i powiecie (-6). W gminie Ozimek wyniosło ono natomiast -12 i był to najniższy wynik w analizowanym okresie 2010-2015.

Wykres 17. Saldo jednostek nowych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015

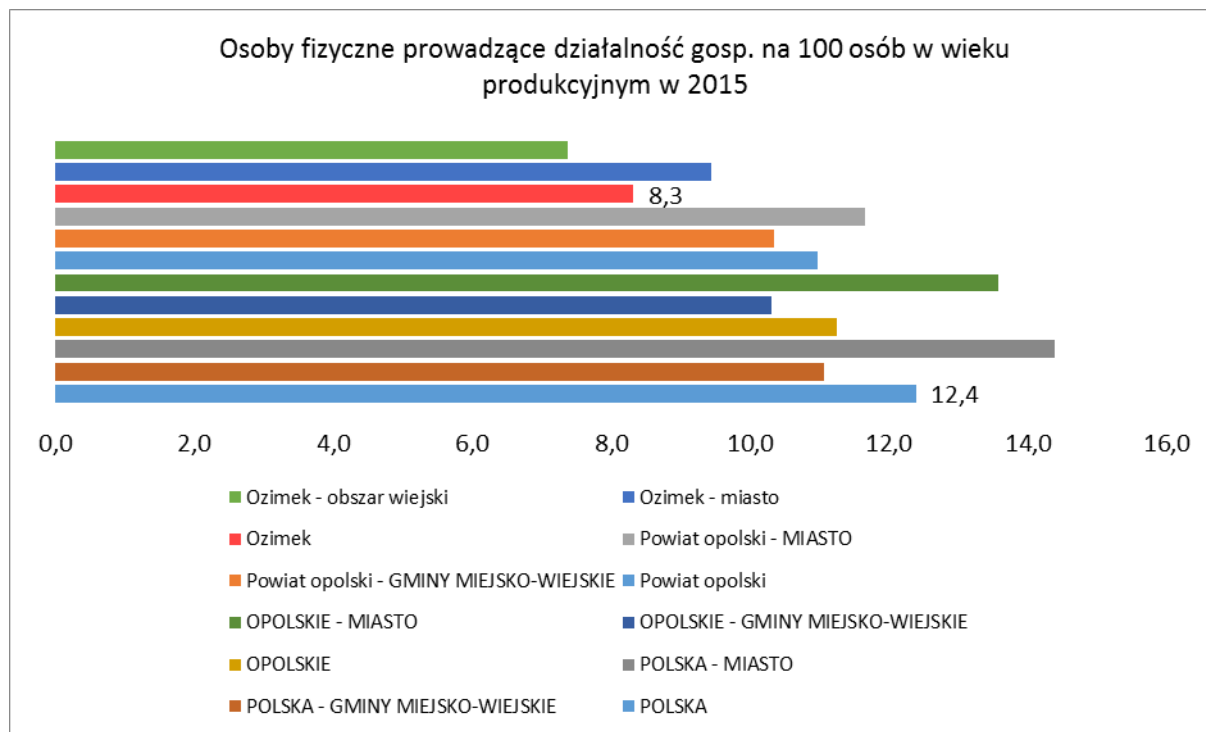

Źródło: GUS/BDL

Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje na relatywnie niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy na tle mieszkańców innych jednostek. W 2015 roku na 100 ludności gminy Ozimek w wieku produkcyjnym przypadało 8,3 osób prowadzących działalność gospodarczą. W skali kraju wskaźnik przyjął wartość o blisko połowę wyższą (12,4), zaś w województwie opolskim i powiecie opolskim – o około jedną trzecią wyższą (odpowiednio 11,2 i 11,0). Omawiany wskaźnik jest również relatywnie niski, biorąc pod uwagę inne gminy miejsko-wiejskie w kraju (11,1), województwie (10,3) i powiecie (11,0). Wskaźnik ten przybiera też różne wartości w samej gminie – wyższy jest w Ozimku (9,4) niż na obszarach wiejskich gminy (7,4). Analiza wartości wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015 nie wskazuje na rozwój ani na

kurczenie się stopnia przedsiębiorczości w gminie – wskaźnik przyjmował rokrocznie wartości mieszczące się w granicach 8,1-8,3, nie wykazując jednorodnej tendencji.

Wykres 18. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku

Źródło: GUS/BDL

Gospodarcza aktywność mieszkańców gminy Ozimek znacząco różni się w zależności od miejscowości, a w samym Ozimku w zależności od konkretnej ulicy. Dane Urzędu Gminy i Miasta Ozimek wskazują, że na terenie gminy w 2016 roku funkcjonowało 35 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez zawieszonych), w tym niemal połowa (16) w Ozimku, pozostałe w poszczególnych sołectwach, głównie w Szczedrzyku (6), Krasiejowie (5) i Biestrzynniku (4). Działalność osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez zawieszonych) odnotowano także w Groźcu (2), Krzyżowej Dolinie (1) i Schodni (1).

W samym Ozimku natomiast najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (po dwie) zlokalizowanych jest na ulicach: 8 marca, Sikorskiego, Hutniczej, Słowackiego, Korczaka i Dłuskiego. Po jednej osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą przypada natomiast na ulice: Dzierżona, Sportową, XX-lecia i Wyzwolenia.

Dane te oznaczają, że w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy funkcjonuje 2,69 aktywnych działalności gospodarczych. Ich największy wskaźnik odnotowano w miejscowościach Biestrzynnik (8,9) i Szczedrzyk (6,1).

Tabela 27. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez zawieszonych) w latach 2012-2016 w podziale na miejscowości i ulice

Miejscowość / ulica w Ozimku	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez zawieszonych)					Liczba aktywnych działalności gospodarczych na 1000 osób w wieku produkcyjnym
	2016	2015	2014	2013	2012	2016
Antoniów		3	5	7	1	0,0
Biestrzynnik	4	2	3	3	3	8,9
Chobie		1	1	2		0,0
Dylaki		4	1	1	2	0,0
Grodziec	2		4	4	2	2,4
Jedlice		1	1			0,0
Krasiejów	5	8	8	9	3	3,6
Krzyżowa Dolina	1	3	3	2		2,1
Mnichus		2				0,0
Nowa Schodnia		1	1			0,0
Pustków			3	1		0,0
Schodnia	1	3	2	1	1	1,7
Szczedrzyk	6	2	1	3	4	6,1
Ozimek	16	70	101	97	83	3,0
• 1 Maja		1		2	2	0,0
• 22 Lipca		1	1	1	1	0,0
• 8 Marca	2	1	2	2	2	5,8
• Mickiewicza		1	1		1	0,0
• Brzeziny				1		0,0
• Cmentarna					1	0,0
• Częstochowska		2	1	1	2	0,0
• Gen. W. Sikorskiego	2	3	8	5	3	1,7
• Hutnicza	2					2000,0
• Korczaka	2		1			13,2
• Juliusza Słowackiego	2	4	7		2	2,7
• Kolejowa		1	1	1	1	0,0
• Krótka						0,0
• Krzywa		1	1			0,0
• Dzierżona	1		1	1	1	4,6
• Kwiatowa		1				0,0
• Leśna		3	3	1	2	0,0
• Modrzewiowa			1			0,0
• Opolska		2		2	1	0,0
• Dłuskiego	2	4	4	2	1	3,1
• pl. Plac Wolności			1		1	0,0
• Powstańców Śl.		2		4		0,0
• Robotnicza			1	1		0,0
• Sportowa	1					66,7
• Wyzwolenia	1	8	2	4	1	8,0
• XX-lecia	1					11,6

Gmina Ozimek (ogółem)	35	65	69	61	38	2,69
-----------------------	----	----	----	----	----	------

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Ozimek

Hutnictwo w gminie Ozimek

Historia gminy Ozimek związana jest ściśle z rozwojem hutnictwa. Już w XIV i XV w nad Małą Panwią powstawały prymitywne huty żelaza w postaci kuźnic, słynące na cały Śląsk. W kuźnicach wytapiano żelazo w piecach łupkowych, stanowiących doły zasypane rudą darniową i węglem drzewnym. Dla osiągnięcia wysokiej temperatury, potrzebnej do wytopu dmuchano powietrze miechami do napełnionego węglem drzewnym i rudą pieca. Miechy pędzono siłą wody rzeki Mała Panew. Z początkiem XVIII w. wskutek wzmożonego zapotrzebowania na żelazo, zaczęły powstawać "wysokie" piece, w których osiągnano wyższą temperaturę i wydajność. W masywie leśnym nad Małą Panwią i Kłodnicą istniało w okresie przed powstaniem Huty "Małapanew" 12 wysokich pieców z 28 pieców do fryszowania. Były one w posiadaniu panów feudalnych, którzy zwłaszcza w XVIII w zaczęli eksploatować siły poddanych im chłopów pańszczyźnianych do różnego rodzaju pracy przemysłowej. Powstawały więc gorzelnie, wapniaki, huty, cegielnie i inne zakłady.

Wraz z budową huty zaczęły powstawać kolonie robotnicze. Pierwsze domy wybudowano w 1765 r. w pobliżu huty i zakwaterowano w nich urzędników oraz wykwalifikowanych hutników. Stanowiły one zaczątek późniejszego Ozimka. Przy hucie w niedługim czasie po jej założeniu (w 1767 r.) powstała kolonia "Lasy". Przeznaczono ją przede wszystkim dla węglarzy, którzy mieli obowiązek dostarczania określonej ilości węgla drzewnego do huty. Każdy z kolonistów otrzymał działkę o pow. 1/2 hektara i 1/4 hektara łąki. W 1782r. kolonia "Lasy" liczyła 17 domów mieszkalnych, drewnianych i 107 mieszkańców. W 1802r. liczba mieszkańców Kolonii wzrosła do 133 osób. W 1829r. kolonię "Lasy" włączono do istniejącej osady Ozimek. Kolonia "Lasy" usytuowana była prawdopodobnie wzdłuż obecnej ul. Wyzwolenia. W 1819 r. wybudowano w Ozimku kościół ewangelicki według projektu architekta Karla Friedericha Schinkla. W 1820 r. zbudowano drogę bitą z Opoła przez Ozimek do Zawadzkiego. Droga ta przebiegała obok huty przez rzekę Mała Panew, co spowodowało konieczność budowy nowego mostu. W 1827r. wybudowano most żeliwny wiszący nad rzeką Mała Panew. Był to pierwszy zrealizowany most wiszący w Europie, zaprojektowany przez inspektora maszynowego Schotteliusa i wykonany w Hucie "Małapanew". Do roku 1938 służył ogólnej komunikacji na trasie Ozimek - Zawadzkie. Kolejnym etapem była budowa i oddanie do użytkowania w 1858 r. odcinka linii kolejowej Opole-Tarnowskie Góry (druga linia kolejowa na Śląsku), a w 1911 r. budowa bocznic kolejowej ze stacji w Ozimku do huty. W latach 1915-1930 powstają osiedla robotnicze przy ul. Częstochowskiej, jako zespół budynków mieszkalnych wielorodzinnych murowanych. W 1933r. rozpoczęto budowę obwodnicy Opole-Częstochowa omijającej hutę. Na przestrzeni lat rozwój huty powodował również rozwój osady hutniczej i okolicznych miejscowości. Ozimek w 1954 r. uzyskał prawa osiedla a 1962 r prawa miejskie. Po wojnie w latach 1950-1980 rozwój huty spowodował rozbudowę miasta, powstały osiedla mieszkaniowe wielorodzinne oraz nowy układ komunikacyjny. Historyczny układ urbanistyczny miasta został niemal całkowicie zatarty.

Huta "Małapanew" z zatrudniającej w XIX i początkach XX w. kilkaset osób, pod koniec lat siedemdziesiątych osiągnęła prawie 7000 zatrudnionych. To dla pracowników w niej zatrudnionych powstawały osiedla i okoliczna infrastruktura. Z całej Polski do huty ściągali młodzi, aktywni ludzie i znajdowali w Ozimku swoje miejsce, zakładali rodziny, otrzymując na starcie w stosunkowo szybkim czasie nowe, samodzielne mieszkanie. Miejscowa szkoła ponadpodstawowa kształciła dla niej kadry.

Wokół powstawał i rozwijał się drobny przemysł i rzemiosło. Powstawała infrastruktura społeczna budowana wtedy z wielkim rozmachem. Zakładowy dom kultury, przedszkola, stołówki, hotele robotnicze, ośrodki wypoczynkowe – to dorobek ówczesnych czasów – prosperity zakładu, który dawał pracę i tworzył wokół siebie miasto. O rozmachu przedsięwzięć realizowanych przez Hute świadczą do dziś inwestycja ciągle czekająca na ukończenie, wciąż otwarta oferta do zagospodarowania – położony na powierzchni ok. 5 ha ośrodek wypoczynkowo-rekreacyjno-sportowy z możliwością prowadzenia w nim terapii leczniczo-rehabilitacyjnej, składający się z hali sportowej, basenu krytego i otwartego, części hotelowej i konferencyjnej. W 1989 r. wstrzymano budowę tego ośrodka oraz wstrzymane zostały wszelkie działania huty wykraczające poza jej podstawową działalność. Nowe realia – upadek hutnictwa, a w nich zła kondycja finansowa tego wielkiego zakładu przekłada się bezpośrednio na sytuację miasta i jego mieszkańców.⁸

HUTA MAŁAPANEW Spółka z o.o. istnieje od 1 lipca 2001r i jest kontynuatką działalności Huty "MAŁAPANEW" S.A. w Ozimku. Wraz z produkcją odlewów staliwnych i żeliwnych, przejęła od Huty "MAŁAPANEW" jej 250-letnie tradycje odlewnicze. Jest jednym z największych w Polsce producentów odlewów staliwnych. Główne asortymenty produkcji, to: odlewy surowe i obrobione, walce hutnicze, części do maszyn (koła jezdne suwnic, osprzęt walcowniczy). Odlewy wytwarzane są z ok. 200 gatunków staliw i żeliw według norm: PN/EN, DIN, ASTM, GOST, BS lub w oparciu o wymagania zamawiającego.

HUTA MAŁAPANEW Spółka z o.o. od września 2004r. wchodzi w skład Grupy Kapitałowej GWARANT. Od dnia 01.12.2011r. na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Opolu VIII Wydziału Gospodarczego HUTA MAŁAPANEW Sp. z o.o. przejęła firmę "MAŁAPANEW" Armatura Sp. z o.o. w Ozimku. Obecnie usługi obróbki mechanicznej oraz produkcja armatury przemysłowej i pozostałych wyrobów tej spółki prowadzona jest pod firmą HUTA MAŁAPANEW Sp. z o.o.⁹

---

⁸ Źródło: <http://www.ozimek.pl/184-przewodnik/3-historia-ozimka.html>

⁹ Źródło: <http://www.malapanev.com.pl/>

2.3 Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej

Warunki naturalne i środowisko

Miasto i Gmina Ozimek znajduje się w odległości około 20 km na wschód od miasta Opola.

W skład gminy wchodzi miasto Ozimek oraz 13 sołectw: Antoniów, Biestrynnik, Chobie, Dylaki, Grodziec, Jedlice, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Mnichus, Pustków, Nowa Schodnia, Schodnia i Szczedrzyk.

Miasto i wioski leżą na terenie równinnym, otoczone lasami liściasto-iglastymi, stanowiącymi część Borów Stobrawskich. Przez południowo-zachodnią część gminy przepływa rzeka Mała Panew, stanowiąca dopływ Odry. Od północno-zachodniej strony do terenu gminy przylega kompleks trzech Jezior Turawskich. Gmina zlokalizowana jest na pograniczu Niziny i Wyżyny śląskiej w odległości 10 km od jezior turawskich.

Gmina Ozimek pod względem położenia geograficznego leży na pograniczu Niziny i Wyżyny Śląskiej, w obrębie doliny rzeki Mała Panew, będącej prawym dopływem Odry. Od strony północno-wschodniej graniczy z jeziorami Turawskimi. Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski wchodzi w skład makroregionu Nizina Śląska i mezoregionu Równina Opolska¹⁰.

Surowce naturalne

Na obszarze gminy Ozimek znajduje się pięć złóż surowców mineralnych:

- Dylaki (piaski formierskie) – o powierzchni 43,6 ha; złożo rozpoznane szczegółowo,
- Grodziec I (piaski formierskie) I – o powierzchni 108,7 ha; eksploatacja złoża zaniechana,
- Krasiejów (surowce ilaste d/p cementu) – o powierzchni 50,2 ha; eksploatacja złoża zaniechana,
- Krasiejów (piaski formierskie) – o powierzchni 5,25 ha; eksploatacja złoża zaniechana,
- Poliwoda II (piaski formierskie) – o powierzchni 21,3 ha; złożo skreślone z bilansu zasobów.

Gleby¹¹

Na terenie gminy Ozimek występują trzy rodzaje gleb, różniące się pochodzeniem geologicznym skały macierzystej. Są to gleby wytworzone z utworów:

- piaszkowych – 80,1% użytków rolnych,
- organicznych – 10,8% użytków rolnych,
- gliniastych – 9,1% użytków rolnych,

¹⁰ Za: Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Ozimek. Tom I. Program Ochrony Środowiska.

¹¹ Za: Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Ozimek. Tom I. Program Ochrony Środowiska.

Zestawienie powierzchni utworów glebowych wskazuje na zdecydowaną przewagę utworów piaszczystych, do których należą piaski współczesnych i starych tarasów rzecznych oraz piaski wydymowe. Stanowią one ok. 80,1% wszystkich użytków rolnych. Utwory gliniaste, do których zalicza się gliny aluwialne (napływowe), stanowią 9,1% użytków rolnych, natomiast gleby pochodzenia organicznego, do których zalicza się muły organiczne, organiczno-mineralne oraz torf, stanowią 10,8% użytków rolnych. Na analizowanym terenie gleby pochodzenia organicznego stanowią przede wszystkim użytki zielone.

Na terenie gminy Ozimek zalegają gleby charakterystyczne dla terenów nizinnych oraz dla dolin rzecznych tych terenów.

Wody powierzchniowe i podziemne¹²

Sieć wód powierzchniowych w gminie Ozimek tworzą w głównej mierze cztery większe rzeki, z których największa jest Mała Panew, płynąca ze wschodu na zachód gminy. Rzeka Myślina – dopływ Małej Panwi, przepływa przez wschodnią część gminy, pomiędzy miejscowościami Krasiejów i Staniszcze Małe. W północnej części gminy, przez miejscowości Biestrzennik i Dylaki przepływa rzeka Libawa i Potok Pruskowski.

Rzeka Rosa wraz z jej dopływem Chobianka zbiera wody z dużego obszaru lasów i pól uprawnych w środkowej części gminy.

Część wód powierzchniowych zasila rzekę Jemielnicę, lewobrzeżny dopływ Małej Panwi. Są to wody odprowadzane z terenów usytuowanych na południe od Ozimka i na zachód od Krzyżowej Doliny.

Sieć wód powierzchniowych uzupełniają rowy melioracyjne zbierające wodę z mniejszych powierzchni i odprowadzające je do Jeziora Turawskiego oraz rowy opaskowe odwadniające wały boczne Jeziora.

Występujące na terenie gminy cieki powierzchniowe są systematycznie badane w ramach sieci monitoringu podstawowego i regionalnego Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Opolu, w przekrojach pomiarowych zlokalizowanych w gminie Ozimek lub w gminach sąsiednich.

Wody podziemne w rejonie Ozimka występują w dwóch piętrach wodonośnych – czwartorzędowym i środkowotriasowym. Oba piętra wodonośne wchodzi w skład głównych zbiorników wód podziemnych:

- GZWP nr 333 Opole-Zawadzkie w utworach triasowych,
- GZWP nr 334 Dolina Kopalna Małej Panwi w utworach czwartorzędowych,
- GZWP nr 335 Krapkowice-Strzelce Opolskie w utworach triasowych.

Pietro czwartorzędowe związane jest z piaszczysto-wirowymi osadami rzeczными i rzecznołodowcowymi, osadzonymi we współczesnej i kopalnej dolinie Małej Panwi oraz na przyległej wysoczyźnie plejstoceńskiej. Zwierciadło tego piętra jest zwykle swobodne i kształtuje się, w zależności od sytuacji morfologicznej, na głębokości 0,2-4,0 m i większej. Znaczenie użytkowe mają głębsze poziomy wodonośne tego piętra w dolinie kopalnej.

---

¹² Za: Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Ozimek. Tom I. Program Ochrony Środowiska.

Jakość głębszych wód czwartorzędowych w gminie Ozimek jest dobra, przekroczona jest tylko zawartość żelaza i manganu, dlatego wody te wymagają uzdatniania. Prędkość przepływu poziomego jest duża: 30-300 m/rok. Wartości te w przybliżeniu ilustrują prędkość przemieszczania ewentualnych zanieczyszczeń w kierunku strumienia przepływu podziemnego. Piętro środkowotriasowe występuje w szczelinowatych i skrasowiałych wapieniach i marglach, na znacznej głębokości.

Klimat¹³

Klimat Gminy Ozimek charakteryzuje się stosunkowo małymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza. Biorąc pod uwagę wieloletnie wskaźniki termiczne, zima w tym regionie rozpoczyna się między 11 a 22 grudnia, jest krótka i łagodna, trwa 60-70 dni, ze średnią temperaturą poniżej 0° C. Wiosna trwa 60-70 dni rozpoczyna się po koniec marca lub początkiem kwietnia, ze średnią temperaturą od 5° do 15° C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą 18,5° C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą 1,5° C. Średnia roczna temperatura wynosi 8° C. Średnie roczne sumy opadów wynoszą od 600 do 650 mm z przewagą opadów letnich, z maksimum przypadającym na miesiąc lipiec (90 mm). Na terenie gminy Ozimek ze względu na dużą wilgotność powietrza często występują mgły. W okresie letnim dominują wiatry z zachodu i północnego zachodu; w zimie częste są wiatry południowe i południowo-zachodnie. Około 50 % ogółu to wiatry bardzo słabe o prędkości od 0,2 do 2 m/s.

Zasoby przyrodnicze¹⁴

Gmina Ozimek należy do jednego z cenniejszych pod względem przyrodniczym obszaru Śląska Opolskiego. Stwierdzono tu występowanie licznych, rzadkich i ginących zbiorowisk roślinnych, gatunków roślin oraz zwierząt.

Przyroda nieożywiona gminy Ozimek charakteryzuje się dużym bogactwem za sprawą złożonej budowy geologicznej, zróżnicowanej rzeźby terenu oraz sieci rzecznej. Najciekawsze walory przyrody nieożywionej związane są z działalnością Małej Panwi, szczególnie we wschodniej części gminy w okolicach Krasiejowa. Rzeka ta w tych okolicach na niemal całym przebiegu wcina się w starsze utwory polodowcowe i triasowe tworząc w kilku miejscach niewielkie przełomy i proggi. Przełom o długości kilkudziesięciu metrów można zaobserwować w Krasiejowie przy zabytkowym moście z 1913 r. koło boiska sportowego. Ponad lustrem wody występują tu około 1,5 m odślonięcia wiśniowych i szarych triasowych iłów. Tych samych, w których na terenie stanowiska paleontologicznego w JURAPARKU, występują słynne skamieniałe kości płazów i gazów. Bardzo interesujący jest odcinek rzeki zlokalizowany 1,5 km powyżej opisanego przełomu. Występuje tu również rozdział koryta, które dwoma odnogami opływa wyspę o wymiarach 2 na 10 m. Główna część koryta jest zwężona o około 3 m, a woda jest płytsza niż kilkadziesiąt metrów powyżej i poniżej biegu rzeki. W tym miejscu Mała Panew rozcina zbite, szare czwartorzędowe gliny morenowe. Przy niskich stanach wód można zaobserwować interesujące formy erozyjne tej gliny, charakteryzującej się znaczną odpornością na wymywanie. Około 120 m powyżej zlokalizowany jest następny próg z odślanającym się gładzowiskiem występujących pierwotnie w osadach lodowcowych różowych granitów skandynawskich. Łącznie występuje w tym miejscu, oprócz kilkudziesięciu małych do 30 cm średnicy kamieni, 7 dużych gładzów, w tym kilka o średnicy przekraczającej 1 m. Największy z nich ma

¹³ Za: Prognoza Oddziaływania Na Środowisko „Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest Z Terenu Gminy Ozimek”, 2012.

¹⁴ Za: <http://www.ozimek.pl/184-przewodnik/6-przyroda.html> (18.08.2016).

obwód 716 cm. Jest to jedyne, tak liczne nagromadzenie gałęzi naturalnego pochodzenia na całej długości Małej Panwi i bardzo rzadko spotykane w rzekach nizinnych.

Przyroda ożywiona: Obszar gminy Ozimek, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk przyrodniczych, obfituje w chronione i ginące gatunki roślin oraz zwierząt. Pokłady skał osadowych pozwoliły natomiast na zachowanie unikatowych w skali świata skamieniałości.

Szata roślinna: Gmina Ozimek jako część Śląska, jednego z najbardziej uprzemysłowionych i najintensywniej zagospodarowanych regionów Polski, na skutek intensyfikacji rolnictwa i leśnictwa, wielkoobszarowych melioracji odwadniających, rozwoju infrastruktury transportowej i technicznej oraz urbanizacji utraciło w ostatnich 100 latach, tj. okresie stosunkowo dobrze udokumentowanych badań botanicznych znaczną część gatunków flory. Obecnie do najrzadszych i najbardziej interesujących gatunków roślin występujących na tym terenie zaliczyć należy m.in.: najokazalszą w naszym kraju paproć długosza królewskiego, goździka siniego, goryczkę wąskolistną oraz storczyka kukawkę. Występują tu również interesujące, objęte ścisłą ochroną gatunki owadożerne: rosiczka okrągłolistna oraz pływacze – zwyczajny oraz bardzo rzadki w Polsce pływacz zachodni. Zróżnicowanie siedlisk umożliwiło na obszarze gminy Ozimek rozwój wielu zbiorowisk roślinnych. Dominantą krajobrazową gminy są lasy, które są tu podstawowymi naturalnymi zbiorowiskami roślinnymi. Należą do nich przede wszystkim bory sosnowe oraz lasy łęgowe spotykane w dolinie Małej Panwi i Libawy. Występuje tu również liczne zbiorowiska rzadkie i ginące w skali kraju, m.in. liczne zbiorowiska łąkowe, w tym łąki trzęślicowe stwierdzone w Krasiejowie oraz interesujące zbiorowiska murawowe i torfowiskowe.

Wśród zwierząt bezkręgowych na uwagę zasługuje rzadkie i chronione gatunki owadów. Do objętych ochroną a stosunkowo często spotykanych na tym terenie należą biegacze: ogrodowy, wręgaty, złocisty i granulowaty. Łąki w dolinie Małej Panwi są siedliskiem występowania ściśle chronionych gatunków motyli: czerwończyka nieparka, modraszka telejusa i modraszka nausitousa. W miejscach otwartych, nasłonecznionych spotkać można pazia królowej, jednego z najpiękniejszych i najefektowniej ubarwionych motyli krajowych. Z gromady mięczaków na terenie gminy występuje chroniony ślimak winniczek oraz objęte ścisłą ochroną małże: szczeżuja olbrzymia i szczeżuja spłaszczona oraz gałeczka rzeczna stwierdzona w korycie Libawy.

Grupa zwierząt kręgowych posiada również swoich przedstawicieli, których spotkać można terenie gminy Ozimek. W czystych wodach Myśliny żyją chronione minogi strumieniowe. Minogi należą do grupy bezzuchwoców, których larwy zwane ślepicami, zagrzebane w mule, żyją znacznie dłużej od osobników dorosłych. Mała Panew, Libawa, Myślina i inne zbiorniki wody są siedliskiem występowania wiele gatunków ryb. Prócz często spotykanych gatunków, stwierdzono występowanie ich rzadkich i chronionych przedstawicieli: śliza, piskorza oraz różanki. Występują tu również dosyć licznie gatunki płazów. Spotkać tu można traszkę zwyczajną, żabę trawną, żabę wodną, żabę moczarową, żabę jeziorkową, ropuchę szarą, ropuchę zieloną i bardzo rzadką na Śląsku Opolskim ropuchę paskówkę oraz rzekotkę drzewną. Spośród gromady gadów na terenie gminy Ozimek występują trzy gatunki jaszczurek: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna i padalec zwyczajny. Spośród czterech gatunków węży, występujących w Polsce, trzy występują na tym terenie. Są to: zaskroniec zwyczajny, gniewosz plamisty i żmija zygzakowata. Z wielu gatunków ptaków łęgowych, spotykanych na terenie gminy Ozimek, do najbardziej interesujących zaliczyć derkacza, który jest zagrożony w skali światowej. Na suchych murawach i nieużytkach występuje lerka, świergotek polny, jarzębatka, gąsior, ortolan, kłaskawka i pokłaskwa. Nad brzegami zbiorników wodnych

i w większych kompleksach trzciniowisk lęgnie się rokitniczka, świerszczak oraz pospolita tyska. W większych kompleksach leśnych znajdują się stanowiska lęgowe, m.in.: myszołowa, puszczyka, dzięcioła czarnego, muchołówki żałobnej, muchołówki białoszyjej, grubodzioba, siniaka. Nad brzegami Małej Panwi, Libawy i Myśliny lęgnie się zimorodek. Na terenie gminy Ozimek stwierdzono występowanie przedstawicieli 6 rzędów ssaków. Rząd owadożernych reprezentuje chroniony kret i jeż zachodni, występujące na terenie całej gminy, ryjówka aksamitna, zamieszkująca wilgotne środowiska leśne i zaroślowe oraz rzęsorek rzeczek, żyjący nad brzegami Małej Panwi. Do rzędu drapieżnych zaliczają się takie gatunki jak: lis, kuna leśna, łasica oraz bardzo rzadko spotykany gronostaj. Wszystkie te gatunki są drapieżnikami i wywierają znaczący wpływ na populacje innych grup zwierząt: ptaków i drobnych ssaków. Rząd zającokształtnych reprezentuje tylko jeden gatunek - zając szarak, którego coraz rzadziej spotyka się w krajobrazie otwartym. Najliczniejszym w gatunki rzędem są gryzonie. W większości rzekach na terenie gminy Ozimek spotykany jest bóbr, największy z naszych europejskich gryzoni. W lasach spotyka się takie pospolite gatunki jak nornica ruda, czy mysz leśna oraz coraz rzadziej spotykaną wiewiórkę. Dzik, jeleni i sarna należą do parzystokopytnych. Gatunki te spotyka się na obszarach leśnych, na ogół licznie. Występują tu również gatunki nietoperzy, z których najczęściej spotykanymi są: gacek brunatny i mopek, który posiada najciemniejsze ubarwienie ze wszystkich naszych nietoperzy.

Fauna kopalna: Jedno z najciekawszych na świecie stanowisk paleontologicznych zostało odkryte w latach 80. XX w. w kopalni gliny w Krasiejowie, który zasłynął w ostatnich latach z sensacyjnego odkrycia skamieniałych kości triasowych płazów i gadów. Dzięki odkryciu tego stanowiska Śląsk Opolski zaistniał na paleontologicznej mapie świata. Na terenie Krasiejowa około 225 milionów lat temu były bagniste tereny położone nad brzegiem wielkiego jeziora, sięgającego Olsztyn na północy i Francję na zachodzie. Musiało się tu również znajdować ujście rzeki. Obszar ten był najprawdopodobniej porośnięty przez kilkumetrowe skrzypy, paprocie drzewiaste i nasienne, rośliny szpilkowe z rodzaju woltzia oraz słodkowodne glony - ramienice. Między nimi napotkać można było dwumetrowe płazy tarczogłowe - metopozauury i cyklotozauury oraz przypominające krokodyle fitozauury. Żyły tu także ich bliscy krewniacy - aetozauury, których ciało pokryte było prawie w całości pancerzem z płyt kostnych. W miejscach mniej wilgotnych żyły smukłe, kroczące na dwóch nogach przodki krokodyli i pierwszych dinozaurów. W wodach jeziora, prócz licznych zwierząt bezkręgowych (małże, ślimaki, małżoraczkę, kraby), występowały ryby dwudyszne i ganoidowe. Powodem tak liczego zachowania się szczątków organicznych w Krasiejowie było odpowiednie stężenie zasadowych soli mineralnych oraz duża ilość odkładającego się mułu. W trakcie badań paleontologicznych odkryto wiele interesujących skamieniałych szczątków kostnych, które występują w dwóch warstwach. W jednej występują głównie szczątki zwierząt wodnych takich jak fitozauury i metopozauury. W drugiej, występują głównie kości zwierząt lądowych. W pokładzie tym odnaleziono kości miednicy i kręgi, które należały do jednego z przodków dinozaurów, któremu nadano nazwę *Silesaurus opolensis* co znaczy „śląski jaszczur z Opoli”. Znaleziono tu również bardzo duże nagromadzenie kości triasowego gada - aetozaura. Jest to pierwsze tego typu znalezisko w Polsce i jedno z niewielu na świecie. Aetozauury były roślinożernymi, lądowymi gadami naczelnymi. Dotychczas paleontologom udało się odkryć jego szczątki tylko w Niemczech i USA. Tam jednak odnajdywano pojedyncze kości. Dopiero w Krasiejowie odkopano duże ich nagromadzenie. Aetozaur, występujący około 225 milionów lat temu w Krasiejowie, reprezentuje najprawdopodobniej nieznaną dotąd rodzaj i jest zapewne najstarszym w świecie przedstawicielem swojej grupy. W trakcie obecnie prowadzonych prac wykopaliskowych na stanowisku paleontologicznym w sąsiedztwie JURAPARKU

prowadzonych przez studentów z Polski, Niemiec, Czech, Austrii, a nawet Stanów Zjednoczonych odkrywane są nadal liczne skamieniałości kopalnych roślin i zwierząt.

Obszary chronione

Znaczna część gminy Ozimek na mocy Rozporządzenia Nr 0151/P/16/2006 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, została objęta ochroną prawną w formie **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”** o łącznej powierzchni 118.367 ha, z czego w granicach gminy Ozimek ok. 11 150 ha. Obszary chronionego krajobrazu powołuje się w celu zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów o różnych typach środowiska. Głównym powodem ich powoływania jest:

- pełnienie funkcji korytarza ekologicznego,
- stanowienie obszarów predestynowanych do rozwoju turystyki i wypoczynku.

Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom, lecz powinna być prowadzona w sposób nie naruszający stanu względnej równowagi ekologicznej. Reżim prawny obszaru chronionego krajobrazu powinien z jednej strony zapewnić ochronę przed uciążliwościami przemysłowymi, a z drugiej – wykorzystać te tereny dla celów ekoturystyki i produkcji zdrowej żywności. W myśl postanowień ustawy o ochronie przyrody obszar chronionego krajobrazu to obiekt pełniący poza funkcją przyrodniczo-krajobrazową funkcję turystyczno-rekreacyjną. Lasy Stobrawsko-Turawskie, ze względu na przewagę borów sosnowych mających duże walory bioterapeutyczne (działają kojąco, przeciwastmatycznie i odkażająco), posiadają duże znaczenie dla turystyki i wypoczynku mieszkańców okolicznych miast.

Na terenie gminy Ozimek znajduje się obszar Natura 2000 Zbiornik Turawski, położony w dolinie Małej Panwi na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie. Na jego terenie stwierdzono gniazdowanie wielu ciekawych gatunków ptaków. Są to m.in.: rybitwa białowąsa, pliszka cytrynowa, krwawodziób, kszysk, bączek, płaskonos i cyranka. Z otaczających zbiornik Borów Stobrawsko-Turawskich przylatuje tu często na łowy orzeł bielik. Akwen ten stanowi także ważne miejsce odpoczynku i żerowania dla ptaków migrujących. Do najciekawszych stwierdzonych tu ptaków przelotnych należą m.in.: brodziec pławny, wydrzyk tęposterny i wydrzyk długosterny, terekia, ostrygojad, płatkonóg szydłodzioby, rybitwa białoskrzydła, mewa trójpalczasta oraz batalion. Tereny, na którym obecnie znajduje się zbiornik, jeszcze około 80 lat temu był częściowo porośnięty bujnym lasem. Obecnie pozostały po nim w kilku miejscach wyłaniające się podczas niskiego poziomu wody tajemniczo wyglądające, zdeformowane pnie drzew i ich korzenie.

Użytek ekologiczny „Antoniów” (nr rejestru wojewódzkiego 693) o powierzchni 1,83 ha (bagny śródleśne), ustanowiony został, na gruntach Skarbu Państwa, dnia 22 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003 r. Nr 109 poz. 2304).

Stanowisko dokumentacyjne „Trias” (wybierzysko paleontologiczne z okresu triasowego na terenie kopalni iłów) zlokalizowane w Krasiejowie ustanowione zostało Rozporządzeniem Nr 0151/P/1/2003 Wojewody Opolskiego z dnia 20 stycznia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 3, poz. 94). Celem jego ochrony jest zabezpieczenie i zachowanie dla potrzeb naukowych i dydaktycznych skamieniałych szczątków prehistorycznych zwierząt o wybitnej wartości przyrodniczej. W profilu geologicznym odkryto wiele interesujących skamieniałych szczątków kostnych występujących tu w dwóch warstwach. W jednej występują głównie kości zwierząt lądowych, m.in. aetozaury. W warstwie tej

odkryto również prawie kompletne szkielety najstarszego roślinożernego przedstawiciela linii genealogicznej dinozaurów i najstarszego pradinozaura w Europie o nazwie *Silesaurus opolensis*. W drugiej warstwie występują głównie szczątki zwierząt wodnych i błotnych takich jak fitozauury i metopozauury. Występują tu również fragmenty należące do roślin, m.in. fragment pnia, odcisk ulistnionej gałązki oraz najprawdopodobniej łuskę nasienną rośliny zwanej wolcja, która należy do wymarłej grupy należącej do roślin nagonasiennych.¹⁵

Występowanie azbestu

Powierzchnia materiałów z azbestem na terenie gminy Ozimek w 2015 roku wynosiła 30144 metry kwadratowe. Największą powierzchnię azbestu odnotowano w Krasiejowie (7339 m²) oraz w Ozimku (4882 m²); najmniejszą natomiast w miejscowościach: Nowa Schodnia (158 m²) i Mnichus (199 m²).

Średnio na każdego mieszkańca gminy przypada 1,53 metra kwadratowego materiałów z azbestem. Wartość tego wskaźnika znacząco różniła się w poszczególnych miejscowościach. Największa ilość azbestu w przeliczeniu na jednego mieszkańca miejscowości dotyczy Krasiejowa – 3,63 m². Dużym natężeniem występowania materiałów z azbestem charakteryzują się także miejscowości: Chobie (3,19 m²), Biestrzynnik (3,16 m²), Jedlice (2,89 m²), Dylaki (2,63 m²), Krzyżowa Dolina (2,31 m²) i Grodziec (2,15 m²).

Stosunkowo najmniejsze natężenie obecności materiałów zawierających azbest charakteryzuje natomiast miejscowości: Nowa Schodnia (0,17 m²), Ozimek (0,59 m²) i Pustków (0,97 m²).

Tabela 28. Powierzchnia materiałów z azbestem w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek w 2015 roku ogółem oraz na 1 mieszkańca.

Miejscowość	Powierzchnia materiałów z azbestem (w m ²)	Powierzchnia materiałów z azbestem na 1 mieszkańca (w m ²)
Antoniów	1825	1,53
Biestrzynnik	2064	3,16
Chobie	966	3,19
Dylaki	3156	2,63
Grodziec	2911	2,15
Jedlice	338	2,89
Krasiejów	7339	3,63
Krzyżowa Dolina	1661	2,31
Mnichus	199	1,47
Nowa Schodnia	158	0,17
Pustków	478	0,97
Schodnia	1670	1,92
Szczedrzyk	2497	1,70
Ozimek	4882	0,59
Gmina Ozimek (ogółem)	30144	1,53

¹⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek 2014

Uwarunkowania przestrzenno-środowiskowe: wybrane wskaźniki

Gmina miejsko-wiejska Ozimek rozciąga się na obszarze o powierzchni 12 567 ha (125,7 km²), co stanowi 1,3% powierzchni województwa opolskiego i 7,9% powiatu opolskiego.

Grunty zabudowane i zurbanizowane w 2014 roku w gminie Ozimek roku zajmowały obszar o powierzchni 785 ha, stanowiąc 6,2% ogólnej powierzchni gminy. Odsetek gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w mieście Ozimek był ponad 10-krotnie wyższy (58,8%) niż na terenach wiejskich gminy (4,9%). Ich udział w ogólnej powierzchni na terenie gminy był nieznacznie wyższy niż wynosi średnia krajowa (5,2%) oraz wojewódzka (6,1%), czy powiatowa (5,3%). Należy dodać, iż w porównaniu do 2012 roku powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie zwiększyła się o 12 ha, co oznacza wzrost na poziomie 1,6%.

Tabela 29. Grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem – udział w powierzchni ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem – udział w powierzchni ogółem					dynamika 2014/2010 lub 2012
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	5,0%	5,0%	5,1%	5,2%	5,2%	5,5%
POLSKA - MIASTO					27,8%	
OPOLSKIE	5,9%	6,0%	6,0%	6,1%	6,1%	2,4%
OPOLSKIE - MIASTO					22,8%	
Powiat opolski			5,3%	5,3%	5,3%	1,0%
Powiat opolski - MIASTO			19,5%	19,6%	19,5%	-0,3%
Ozimek			6,2%	6,2%	6,2%	1,6%
Ozimek - miasto			58,8%	58,8%	58,8%	0,0%
Ozimek - obszar wiejski			4,8%	4,8%	4,9%	2,1%

Źródło: GUS/BDL

Tereny mieszkaniowe w gminie Ozimek zajmowały w 2014 roku obszar o powierzchni 222 ha, tj. o 2 ha więcej niż w 2012 roku, lecz o 1 ha mniej niż w 2013 roku. Udział terenów mieszkaniowych w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych w gminie od 2012 roku minimalnie się zmniejszył, z 28,5% w 2012 roku do 28,3% w 2014 roku, co oznacza zmniejszenie się o 0,6%. Wartość obserwowana w 2014 roku, tj. 28,3%, była wyraźnie wyższa niż w kraju (19,3%), województwie (18,2%), a nawet w powiecie (24,3%).

W przeciwieństwie do sytuacji w kraju, województwie, czy powiecie, gmina Ozimek nie cechuje się na przestrzeni lat 2012-2014 zwiększającym się udziałem terenów mieszkaniowych w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych.

Tabela 30. Odsetek terenów mieszkaniowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane - odsetek terenów mieszkaniowych					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	18,0%	18,3%	18,7%	19,0%	19,3%	7,5%
POLSKA - MIASTO					30,7%	
OPOLSKIE	16,7%	17,0%	17,3%	17,7%	18,2%	8,7%
OPOLSKIE - MIASTO					23,9%	
Powiat opolski			24,0%	24,2%	24,3%	1,3%
Powiat opolski - MIASTO			25,6%	25,9%	25,9%	0,9%
Ozimek			28,5%	28,4%	28,3%	-0,6%
Ozimek - miasto			31,9%	31,9%	31,9%	0,0%
Ozimek - obszar wiejski			27,3%	27,3%	27,1%	-0,8%

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku powierzchnia obszarów przemysłowych w gminie Ozimek wynosiła 108 ha, o 4 ha mniej niż w 2012 roku. Tym samym udział tej kategorii w ogóle gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zmniejszył się w analizowanym okresie z 14,5% do 13,8%, co oznacza spadek o 5,0%. Zmniejszenie się odsetka powierzchni terenów przemysłowych w ogóle gruntów zabudowanych i zurbanizowanych charakterystyczne jest nie tylko dla gminy Ozimek, ale też dla innych jednostek. W skali kraju, województwa, czy powiatu spadek ten jest jednak procentowo dużo mniejszy (w kraju nastąpiło zmniejszenie odsetka terenów przemysłowych o 1,4%, w województwie opolskim o 0,8%, a w powiecie opolskim o 1,7%).

Mimo przedstawionego powyżej spadku powierzchni terenów przemysłowych oraz ich udziału w zabudowanej powierzchni gminy, gmina Ozimek nadal charakteryzowała się znacznie wyższym odsetkiem takich terenów w porównaniu z pozostałymi jednostkami. W skali kraju tereny przemysłowe stanowiły 7,1% powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, w skali województwa opolskiego – 8,5%, a w skali powiatu – 8,3%. Dodać należy, że w mieście Ozimek tereny przemysłowe stanowiły niemal jedną trzecią powierzchni gruntów zabudowanych (30,4%), a na terenach wiejskich gminy zaledwie 8,4%.

Tabela 31. Odsetek terenów przemysłowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane - odsetek terenów przemysłowych					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%	7,1%	-1,4%
POLSKA - MIASTO					13,5%	
OPOLSKIE	8,6%	8,6%	8,6%	8,5%	8,5%	-0,8%
OPOLSKIE - MIASTO					17,9%	
Powiat opolski			8,4%	8,4%	8,3%	-1,7%
Powiat opolski - MIASTO			23,1%	22,9%	22,6%	-2,4%
Ozimek			14,5%	14,2%	13,8%	-5,0%
Ozimek - miasto			30,9%	30,9%	30,4%	-1,7%
Ozimek - obszar wiejski			9,1%	8,8%	8,4%	-7,6%

Źródło: GUS/BDL

Tereny rekreacji i wypoczynku w gminie Ozimek w 2014 roku zlokalizowane były na obszarach zajmujących łącznie 17 ha. Powierzchnia ta od roku 2012 nie uległa zmianom, choć w innych jednostkach nastąpił spadek jej udziału w ogóle gruntów zabudowanych – w kraju o 6,0%, w województwie opolskim o 4,6%, a w powiecie opolskim o 3,0%.

Niepokojący jest fakt, że udział terenów rekreacji i wypoczynku w ogólnej powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Ozimek znacznie odbiegał od tego obserwowanego w innych jednostkach. O ile odsetek ten w skali kraju wynosił 4,0%, w skali województwa opolskiego 6,0%, a w skali powiatu opolskiego 5,2%, w gminie Ozimek przyjął wartość jedynie 2,2%. Warto dodać, że była ona znacznie wyższa w Ozimku (4,2%) niż na terenach wiejskich gminy (1,5%). Nawet w przypadku Ozimka wartość ta była jednak o jedną trzecią niższa niż w miastach kraju, województwa, czy powiatu.

Tabela 32. Odsetek terenów rekreacji i wypoczynku – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane - odsetek terenów rekreacji i wypoczynku					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	4,2%	4,2%	4,1%	4,0%	4,0%	-6,0%
POLSKA - MIASTO					6,1%	
OPOLSKIE	6,3%	6,2%	6,2%	6,1%	6,0%	-4,6%
OPOLSKIE - MIASTO					7,7%	
Powiat opolski			5,3%	5,2%	5,2%	-3,0%
Powiat opolski - MIASTO			7,2%	7,2%	7,1%	-1,9%
Ozimek			2,2%	2,2%	2,2%	-1,5%
Ozimek - miasto			4,2%	4,2%	4,2%	0,0%
Ozimek - obszar wiejski			1,5%	1,5%	1,5%	-2,0%

Źródło: GUS/BDL

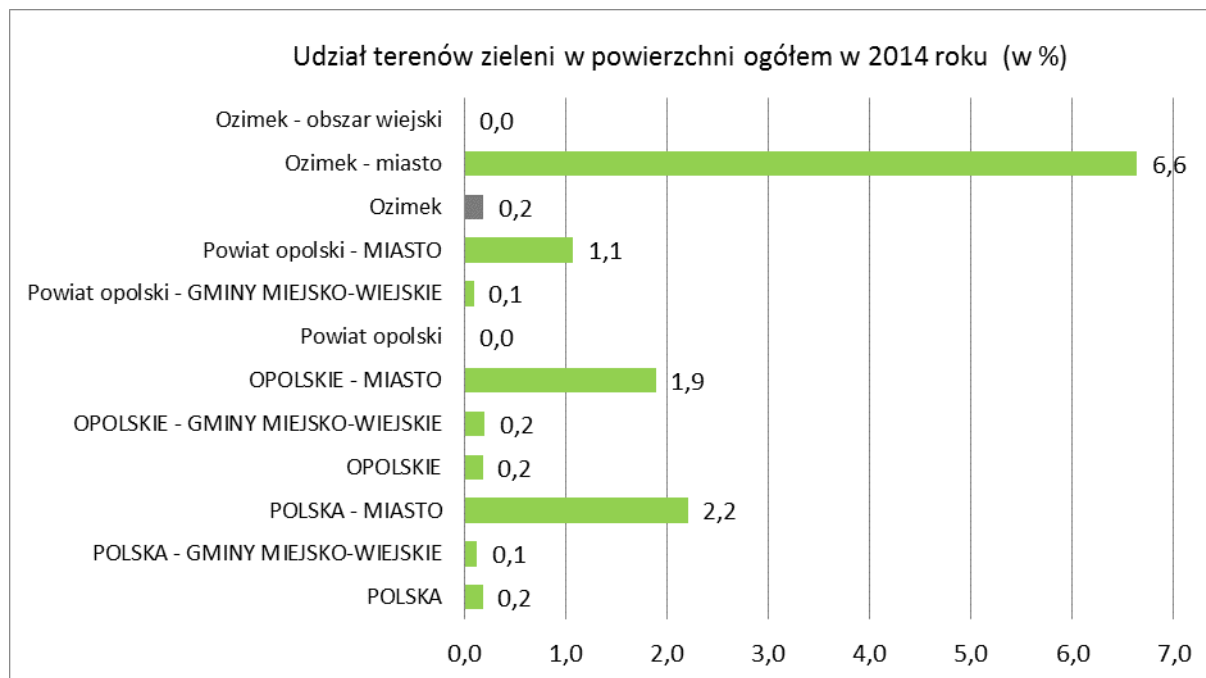
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej zajmowały w 2014 roku 24,12 ha powierzchni gminy Ozimek, w tym 21,6 ha znajdowało się w mieście Ozimek, a 2,5 ha na terenach wiejskich gminy. W porównaniu z rokiem 2011 powierzchnia ta w gminie zwiększyła się o 2 hektary. Co istotne, znaczny wzrost nastąpił w samym Ozimku (o 7,7 ha, tj. o 56%) natomiast na terenach wiejskich nastąpił spadek o 5,8 ha, tj. o 69%).

Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni gminy ogółem wyniósł 0,2%, co było wartością porównywalną ze średnią dla kraju i województwa (również po 0,2%) oraz wyższą niż w powiecie (mniej niż 0,05%).

Należy przy tym zwrócić uwagę na bardzo duże różnice pomiędzy Ozimkiem, w którym tereny zielone stanowiły 6,6% powierzchni miasta, a terenami wiejskimi gminy, na których zajmowały mniej niż 0,05%. Miasto Ozimek na tle innych miast w Polsce, województwie opolskim i powiecie opolskim charakteryzuje się przy tym znacznie wyższym odsetkiem terenów zielonych położonych na jego terenie. W porównaniu do wspomnianych 6,6% w Ozimku, odsetek ten w innych miastach Polski wynosi 2,2%, w miastach województwa opolskiego 1,9%, a w miastach powiatu opolskiego 1,1%.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat odsetek terenów zielonych w stosunku do ogólnej powierzchni gminy nie uległ zmianom, choć systematycznie zwiększał się on w samym Ozimku – z 4,2% w 2011 roku do 6,6% w 2016 roku.

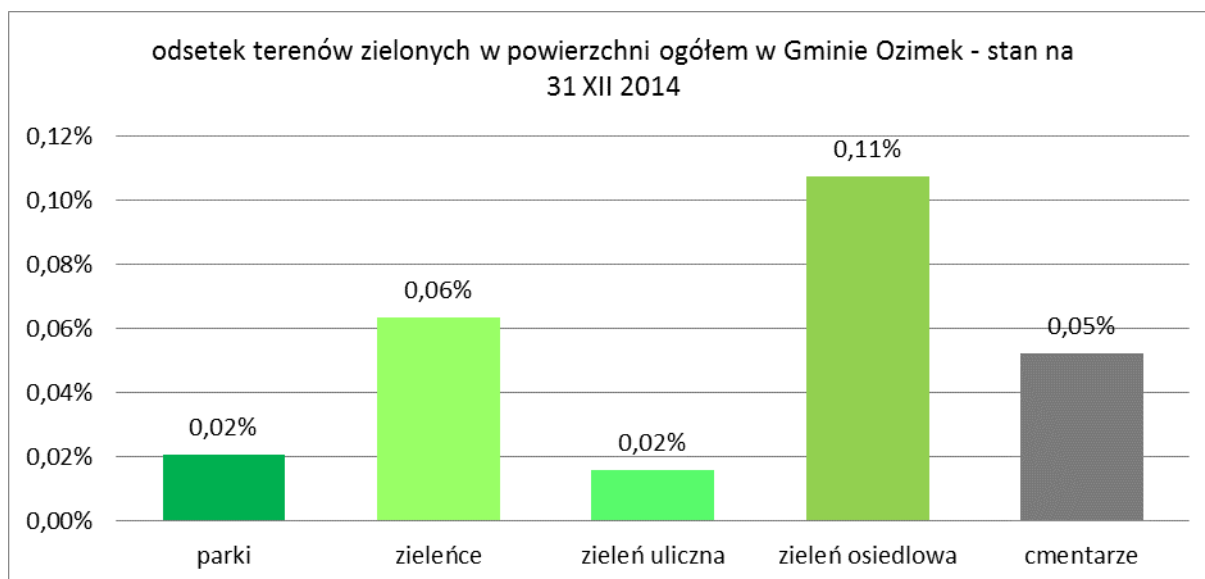
Wykres 19. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem w 2014 roku

Źródło: GUS/BDL

Tereny zielone zajmowały w 2014 roku 32,72 ha powierzchni gminy Ozimek. Oprócz wyżej wspomnianych parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej, składają się na nie również cmentarze. Wśród terenów zielonych znajdowało się 2,6 ha (0,02% powierzchni ogółem) parków spacerowo-wypoczynkowych (wszystkie w Ozimku), 8,0 ha (0,06%) zieleńców (również wszystkie w Ozimku), 2,0 ha (0,02%) zieleni ulicznej (również wszystkie w Ozimku), 13,2 ha (0,11%) terenów zieleni osiedlowej (w tym 10,98 w Ozimku oraz 2,54 na terenach wiejskich gminy), oraz 6,60 ha (0,05%) cmentarzy (w tym 0,50 ha w Ozimku i 6,10 ha na terenach wiejskich gminy).

Wykres 20. Odsetek terenów zielonych w powierzchni ogółem w gminie Ozimek – stan na 31 XII 2014

Źródło: GUS/BDL

Na tle poszczególnych typów jednostek administracyjnych gmina Ozimek wyróżniała się relatywnie wyższym odsetkiem zieleńców i zieleni osiedlowej, lecz niższymi odsetkami parków. Odsetek powierzchni cmentarzy i zieleni ulicznej do powierzchni ogółem był porównywalny, jak w skali kraju, województwa i innych gmin miejsko wiejskich. Parki stanowiły 0,02% powierzchni gminy (0,07% w kraju i 0,09% w skali województwa oraz 0,06% w gminach miejsko-wiejskich); zieleńce – 0,06% (0,03% w kraju i tyleż w skali województwa oraz w gminach miejsko-wiejskich); zieleń uliczna – 0,02% (0,05% w kraju i 0,03% w skali województwa oraz 0,02% w gminach miejsko-wiejskich); zieleń osiedlowa – 0,11% (0,08% w kraju, 0,06% w skali województwa oraz 0,04% w gminach miejsko-wiejskich), cmentarze – 0,05% (0,06% w kraju i tyleż w skali województwa oraz 0,05% w gminach miejsko-wiejskich).

W związku z faktem, że omawiane typy terenów zielonych znajdują się przede wszystkim na terenach zabudowanych, warto zwrócić uwagę na samo miasto Ozimek. Na tle innych miast kraju, województwa, czy powiatu Ozimek charakteryzuje się porównywalnym odsetkiem powierzchni parków (0,8%) do powierzchni ogółem (porównywalna wartość, jak w skali miast kraju i województwa, choć niemal 10-krotnie więcej niż w skali powiatu opolskiego). Powierzchnia zieleńców w Ozimku (2,46%) jest natomiast wielokrotnie wyższa niż w miastach kraju (0,35%), województwa opolskiego (0,26%), czy powiatu opolskiego (0,42%). Zieleń uliczna (0,62%) zajmuje podobną powierzchnię, jak w skali innych miast kraju, lecz większą niż w miastach województwa opolskiego (0,38%) i powiatu opolskiego (0,13%). Zieleni osiedlowej (3,38%) w Ozimku jest blisko trzykrotnie więcej niż w innych miastach kraju oraz pięciokrotnie więcej niż w miastach województwa czy powiatu opolskiego.

Tabela 33. Tereny zielone – udział w powierzchni ogółem wg stanu na 31.12.2014 roku

Jednostka terytorialna	tereny zielone wg stanu na 31.12.2014 - udział do powierzchni ogółem				
	parki	zieleńce	zieleń uliczna	zieleń osiedlowa	Cmentarze
POLSKA	0,07%	0,03%	0,05%	0,08%	0,06%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,06%	0,03%	0,02%	0,04%	0,05%
POLSKA - MIASTO	0,80%	0,35%	0,62%	1,06%	0,38%
OPOLSKIE	0,09%	0,03%	0,03%	0,06%	0,06%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,09%	0,04%	0,01%	0,08%	0,06%
OPOLSKIE - MIASTO	0,91%	0,26%	0,38%	0,72%	0,27%
Powiat opolski	0,01%	0,01%	0,00%	0,02%	0,04%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,01%	0,03%	0,01%	0,05%	0,05%
Powiat opolski - MIASTO	0,08%	0,42%	0,13%	0,57%	0,11%
Ozimek	0,02%	0,06%	0,02%	0,11%	0,05%
Ozimek - miasto	0,80%	2,46%	0,62%	3,38%	0,15%
Ozimek - obszar wiejski	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	0,05%

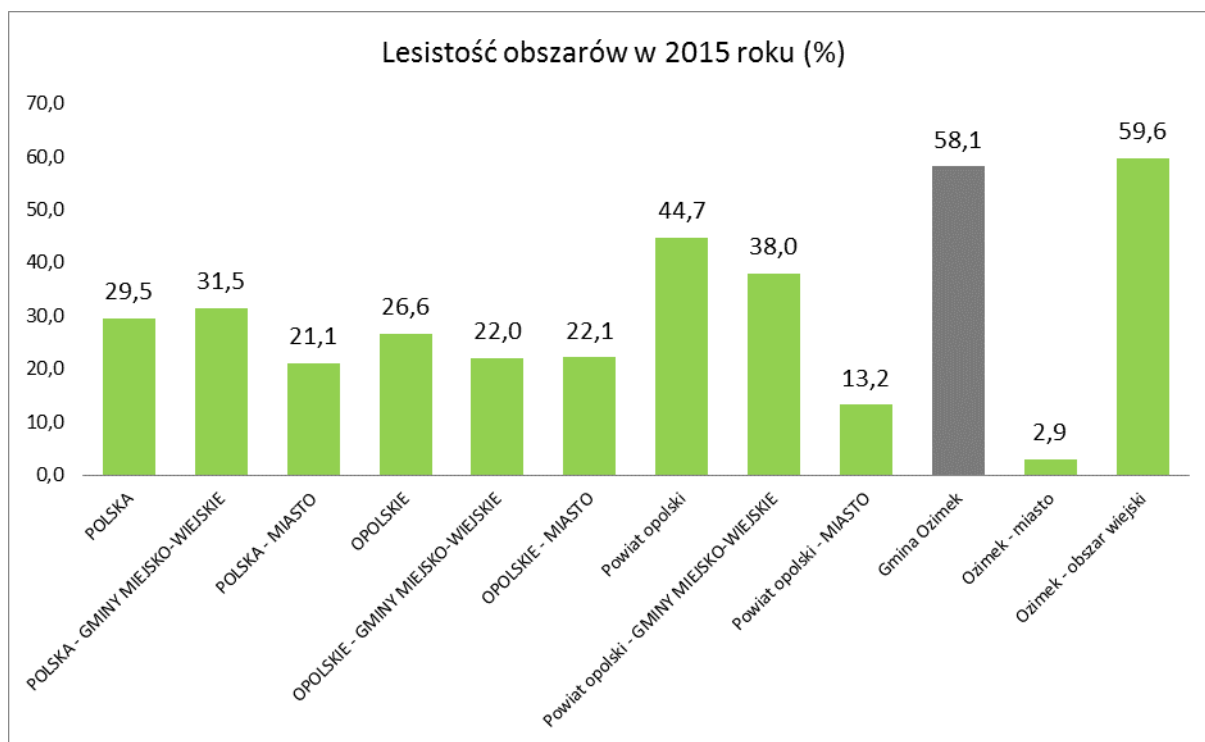
Źródło: GUS/BDL

Gmina Ozimek na pozostałych jednostkach administracyjnych wyróżnia się wysokim poziomem lesistości. Lasy zajmują ponad połowę powierzchni gminy (58,1%), tj. 2,9% powierzchni Ozimka oraz 59,6% powierzchni terenów wiejskich gminy. Jest to wartość dwukrotnie wyższa niż średnia lesistość kraju (29,5%), czy województwa opolskiego (26,6%) oraz o jedną trzecią wyższa niż lesistość powiatu opolskiego (44,7), który również należy uznać za wysoce zalesiony. Również na tle innych gmin miejsko-wiejskich (31,5%) lesistość gminy Ozimek jest niemal dwukrotnie wyższa.

Samo miasto Ozimek, w którym lasy zajmują 2,9% powierzchni charakteryzuje się natomiast niskim stopniem lesistości na tle innych miast kraju (21,1%), województwa opolskiego (22,1%), czy powiatu opolskiego (13,2%).

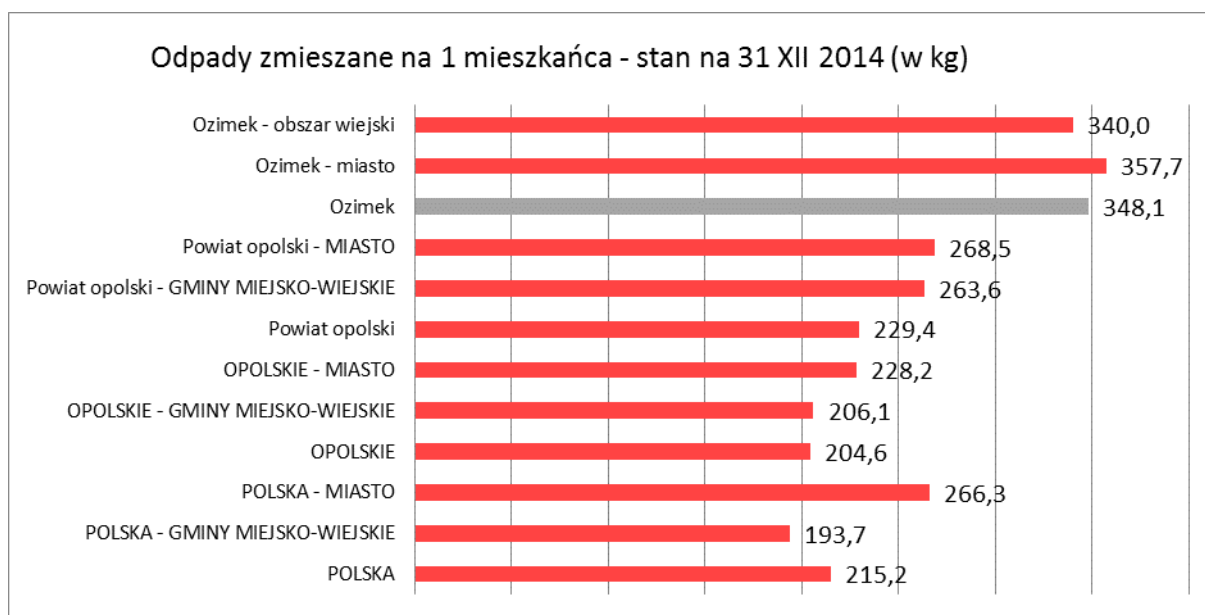
Wykres 21. Lesistość obszarów w 2014 roku

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku na 1 mieszkańca gminy Ozimek przypadało ponad 348 kg odpadów zmieszanych. Oznacza to, że 1 mieszkaniec gminy średnio produkował znacznie więcej odpadów niż przeciętny mieszkaniec kraju (215 kg), województwa (205 kg), czy powiatu opolskiego (229 kg). Jest to również wartość znacznie wyższa niż w innych gminach miejsko wiejskich w kraju (194 kg), województwie (206 kg), czy powiecie (264 kg). Bardzo duża ilość wytwarzanych odpadów zmieszanych dotyczy zarówno miasta Ozimek (358 kg), jak i terenów wiejskich gminy (340 kg).

Wykres 22. Odpady zmieszane na 1 mieszkańca w kg – stan na 31 XII 2014

Źródło: GUS/BDL

Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem jest stałe zwiększanie się w ostatnich 4 latach ilości odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost tej liczby o 66%, czyli przeciętny mieszkaniec wytworzył o 138 kg odpadów zmieszanych więcej niż 5 lat wcześniej. Stanowi to tendencję odwrotną niż ta, która występuje w kraju, czy województwie opolskim i zmierza do zmniejszania się liczby odpadów zmieszanych na 1 mieszkańca. W skali kraju w latach 2010-2014 nastąpił spadek tej liczby o 9,7%, a w skali województwa o 13,8%. Również w innych gminach miejsko-wiejskich kraju czy województwa opolskiego w 2014 roku wytwarzano mniej odpadów zmieszanych na 1 mieszkańca niż w roku 2010 (odpowiednio o 1,5% i 5,0% mniej). Jedynie w powiecie opolskim i gminach miejsko-wiejskich powiatu opolskiego nastąpił wzrost liczby wytwarzanych odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (odpowiednio o 15,4% i 29,7%), choć dynamika wzrostu nie jest tak gwałtowna jak w gminie Ozimek.

Szczególnie duży wzrost liczby odpadów zmieszanych wytwarzanych przez 1 mieszkańca dotyczy terenów wiejskich gminy Ozimek, na których w 2014 roku zanotowano niemal dwukrotnie więcej takich odpadów w przeliczeniu na mieszkańca niż w 2010 roku (340 kg wobec 172 kg).

Tabela 34. Odpady zmieszane na 1 mieszkańca w kg w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odpady zmieszane na 1 mieszkańca (w kg)					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	238,3	229,5	222,5	212,9	215,2	-9,7%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	196,7	191,1	187,9	185,6	193,7	-1,5%
POLSKA - MIASTO	316,9	302,3	291,5	272,9	266,3	-16,0%
OPOLSKIE	237,5	232,3	222,5	214,5	204,6	-13,8%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	217,1	222,2	206,1	208,4	206,1	-5,0%
OPOLSKIE - MIASTO	300,6	286,9	274,6	256,9	228,2	-24,1%
Powiat opolski	198,8	207,9	199,3	231,5	229,4	15,4%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	203,3	253,2	263,6	29,7%
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	246,8	327,0	268,5	8,8%
Ozimek	209,9	204,9	215,1	337,5	348,1	65,9%
Ozimek - miasto	253,4	224,5	275,0	451,6	357,7	41,2%
Ozimek - obszar wiejski	171,9	187,7	163,1	240,1	340,0	97,8%

Źródło: GUS/BDL

Stan środowiska i kierunki jego zagospodarowania¹⁶

Dotychczasowy sposób zagospodarowania terenów jest w dużym stopniu zgodny z uwarunkowaniami wynikającymi ze specyficznych cech środowiska gminy Ozimek. Tereny dolin rzecznych są głównie użytkowane jako łąki, pastwiska oraz lasy. Zabudowa mieszkalna położona w dolinach rzek może być narażona na niekorzystne warunki klimatyczne, związane z gromadzeniem się zanieczyszczeń, spływem zimnego powietrza i znaczną wilgotnością powietrza. Warunki te mają niekorzystny wpływ na zdrowie mieszkańców.

¹⁶ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek, 2014

Ludność mieszkająca w pobliżu drogi krajowej Nr 46 jest narażona na podwyższone stężenia zanieczyszczeń powietrza oraz niekorzystny klimat akustyczny powodowany ruchem samochodowym.

Największe konflikty pomiędzy uwarunkowaniami przyrodniczymi i sposobem użytkowania terenu występują w obrębie obszarów narażonych na występowanie wezbrań. Niedopasowanie sposobu zagospodarowania terenu do jego naturalnych cech może w przyszłości powodować duże straty materialne, zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, a także może przyczyniać się do pogorszenia jakości i degradacji środowiska przyrodniczego.

Gleby najwyższych klas bonitacyjnych są wykorzystywane zgodnie z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi. Przekształcanie gruntów użytkowanych rolniczo w tereny zabudowane następuje w pierwszej kolejności na glebach o najniższych właściwościach. Należy w maksymalnym stopniu ograniczyć przeznaczanie gruntów najwyższych (II i III klasy bonitacyjnej) klas na cele nierolnicze.

Najcenniejsze przyrodniczo obszary gminy Ozimek, do których zaliczają się lasy, zadrzewienia i obszary dolin rzecznych nie są zabudowywane, co wynika z panujących na tych obszarach niekorzystnych dla zabudowy warunków. W przyszłości te tereny powinny pozostać niezabudowane.

Niezgodne z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi zagospodarowanie terenu występuje miejscami na terenach potencjalnie zagrożonych powodzią.

Rozwój jednostek osadniczych poprzez wzrost powierzchni terenów zabudowanych, w postaci osiedli czy zespołów domów jednorodzinnych jest obserwowany obecnie we wszystkich krajach rozwiniętych. Zjawisko to skutkuje zwiększonym oddziaływaniem na środowisko. Występuje konieczność budowy nowych dróg dojazdowych, rozległych systemów infrastruktury komunalnej, zwiększa się ilość i długość podróży do miejsc pracy i edukacji. Wynikiem tej sytuacji jest zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, hydrosfery oraz systematyczny ubytek powierzchni biologicznie czynnych.

Środowisko miasta Ozimek jest w bardzo dużym stopniu przekształcone wskutek oddziaływania czynników antropogenicznych. Do najważniejszych czynników wpływających na stan środowiska na terenie miasta zalicza się:

- urbanizację terenów rolniczych,
- emisję zanieczyszczeń powietrza,
- budowę nowych dróg tworzących kolejne bariery utrudniające migrację organizmów żywych,
- przekształcenia stosunków wodnych na skutek prac hydrotechnicznych prowadzonych na ciekach wodnych.

Stan jakości powietrza atmosferycznego jest głównie determinowany tzw. niską emisją. Gmina ma możliwość oddziaływania na poziom niskiej emisji poprzez rozwój centralnej sieci ciepłowniczej (w obszarze miasta) oraz propagowanie zastosowania w budynkach jednorodzinnych nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii cieplnej.

Na stan jakości wód powierzchniowych wpływ mają zrzuty nieoczyszczonych ścieków, nielegalne zrzuty ścieków bytowych, a także spływy z pól i terenów zurbanizowanych. Możliwość ograniczenia dopływu ładunku zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych istnieje poprzez

systematyczną rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej i podłączanie do tego systemu wszystkich istniejących i nowych zabudowań.

Należy ograniczać zabudowę na terasach zalewowych rzek oraz nie zezwalać na grodzenie cieków i zbiorników wodnych oraz wycinania i fragmentacji lasów łęgowych występujących w dolinach.

Rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien następować w sąsiedztwie zabudowań już istniejących, tak, aby nie dopuszczać do rozpraszania zabudowy oraz optymalnie wykorzystywać istniejącą infrastrukturę techniczną. Z zabudowy mieszkaniowej powinny zostać wyłączone tereny zagrożone zalaniem wodami powodziowymi, tereny sąsiadujące z uciążliwymi obiektami (droga krajowa, linia kolejowa, linie energetyczne wysokiego napięcia) oraz tereny pełniące przede wszystkim funkcje przyrodnicze.

Rozwój funkcji przemysłowej powinien następować głównie w sąsiedztwie istniejących terenów przemysłowych. Z zabudowy przemysłowej należy wykluczyć tereny zagrożone powodzią oraz tereny pełniące przede wszystkim funkcje przyrodnicze.

Tereny posiadające potencjał i walory rozwoju funkcji wypoczynkowej i rekreacyjnej są to przede wszystkim tereny charakteryzujące się stosunkowo dużą wartością przyrodniczą oraz dużym zróżnicowaniem krajobrazowym. Najatrakcyjniejsze są tereny o zróżnicowanej rzeźbie terenu, z gęstą siecią rzeczną, mozaiką przestrzenną lasów, łąk i pól.

Rolnictwo powinno rozwijać się na glebach o najwyższych klasach bonitacyjnych oraz terenach o płaskim ukształtowaniu terenu. Z uwagi na występowanie dobrej jakości gleb korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa występują również na terasach zalewowych rzek, jednak mogą tu okresowo występować niekorzystne warunki atmosferyczne (częstsze przymrozki).

2.4 Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Struktura przestrzenna

Struktura przestrzenna Gminy Ozimek świadczy o tym, że powstała ona poprzez połączenie w jeden organizm jednostek osadniczych, miasta Ozimka i gmin wiejskich. W strukturze gminy wyróżnia się 12 jednostek strukturalnych o następujących podstawowych funkcjach:

- miasto Ozimek z Nową Schodnią – lokalny ośrodek wielofunkcyjny,
- oraz sołectwa:
- Antoniów – funkcja mieszkaniowa,
  - Biestrzynnik - funkcja rolnicza, osadnicza i znaczące predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
  - Chobie - funkcja rolnicza, osadnicza i predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
  - Dylaki - funkcja rolnicza, osadnicza i predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
  - Grodziec - funkcja osadnicza i znaczące predyspozycje do funkcji rekreacji i wypoczynku, funkcja wytwórcza,
  - Jedlice – funkcja przemysłowa oraz w niewielkim stopniu osadnicza,
  - Krasiejów - funkcja rolnicza, osadnicza i turystyczna,
  - Krzyżowa Dolina – funkcja rolnicza i predyspozycje do rozwoju funkcji agroturystycznej,
  - Mnichus – funkcja rolnicza i agroturystyczna,
  - Pustków – funkcja rolnicza,
  - Schodnia – funkcja rolnicza,
  - Szczedrzyk – funkcja osadnicza, wytwórcza, rolnicza i rekreacyjna

Dwie funkcje terenów są dominujące w strukturze przestrzennej samego miasta :

- zabudowa mieszkaniowa z usługami różnego typu i różnej wielkości usytuowana po północnej i północno – zachodniej części miasta,
- tereny zabudowy techniczno – produkcyjnej zlokalizowane na południe i południowy – zachód rzeki Mała Panew.

Ściśle związanymi z miastem są wsie: Antoniów, Krasiejów, Schodnia Nowa i Schodnia. Ze względu na praktyczne wyczerpanie się rezerw rozwojowych miasta (zwłaszcza w zakresie budownictwa mieszkaniowego), stanowią one naturalne zaplecze jego rozwoju miasta.

Procesy urbanizacyjne, zwłaszcza w ostatnim dwudziestoleciu, wyrażające się m.in. rozwojem zabudowy mieszkaniowej wzdłuż głównych dróg spowodowały zatarcie wyraźnych granic pomiędzy niektórymi jednostkami. Zatarciu uległy granice pomiędzy miastem Ozimkiem i Schodnią, Antoniowem, Krasiejowem oraz granice pomiędzy sołectwami Schodnia i Pustków czy Szczedrzyk i Pustków.

Pozostałe sołectwa (wsie sołeckie) otoczone kompleksami terenów rolnych i lasów wyraźnie wyodrębniają się w strukturze gminy.

Realizowana w ostatnich latach zabudowa mieszkaniowa przyjmuje formy charakterystyczne dla osiedli podmiejskich, a przebudowywana istniejąca zabudowa też coraz częściej zatracą swój pierwotny charakter zabudowy wiejskiej. Coraz częściej realizowane są zespoły zabudowy jednorodzinnej budowane w systemie deweloperskim.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Ozimek charakteryzują następujące cechy istniejącego zagospodarowania:

- koncentracja usług o znaczeniu gminnym w obszarze miasta,
- koncentracja funkcji przemysłowo-składowych w rejonie Huty Małapanew,
- koncentracja funkcji usługowych w pasmach położonych wzdłuż ulic: Wyzwolenia, Opolskiej i Częstochowskiej,
- skupienie funkcji mieszkaniowej:
  - w zabudowie wielorodzinnej w Ozimku,
  - jednorodzinnej we wsiach gminnych,
- coraz intensywniejsze rozpraszanie funkcji mieszkaniowej (zabudowa jednorodzinna) na terenach które winny być wyłączone z zabudowy.

Tereny zainwestowane zajmują zaledwie 7 % powierzchni miasta i gminy, z czego największy udział mają tereny zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej – prawie 52% (51,47%) powierzchni terenów zainwestowanych, a po uwzględnieniu terenów zabudowy zagrodowej, przekształcającej się w tereny zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowy letniskowej jest to 52,77%. Znaczący udział mają również tereny wytwórczo – usługowe i usługowe. Funkcja ta występuje na ponad 19% terenów zainwestowanych. Natomiast funkcja komunikacyjna to ponad 22% powierzchni terenów zainwestowanych.

Tereny otwarte to głównie tereny lasów i zadrzewień stanowiące prawie 65% powierzchni tych terenów, tereny rolne – prawie 35% powierzchni terenów niezainwestowanych. Niewielki udział w bilansie terenów otwartych mają tereny zieleni miejskiej (w tym ogrody działkowe). Stanowią one zaledwie 0,26% powierzchni terenów otwartych.¹⁷

---

¹⁷ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek, 2014

Infrastruktura opieki zdrowotnej

W 2015 roku na terenie gminy Ozimek nie funkcjonowała żadna przychodnia podległa samorządowi terytorialnemu. Wszystkie świadczenia opieki zdrowotnej odbywały się w zakładach opieki zdrowotnej o innej strukturze własności. Dodać należy, że zarówno w skali kraju, jak też województwa opolskiego na 10.000 ludności przypadka 0,6 przychodni podległej samorządowi, czyli jedna na 16 tys. ludności.

Zabezpieczenie medyczne mieszkańców gminy Ozimek realizowane było przez jeden szpital, jedną przychodnię pediatryczną, pięć poradni dla osób dorosłych (lekarz pierwszego kontaktu), jedną poradnię na kobiety, jedną poradnię zdrowia psychicznego, dwanaście gabinetów stomatologicznych, cztery apteki, dwa laboratoria analityczne, cztery gabinety rehabilitacyjne, dwa Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze, dziewięć gabinetów specjalistycznych, dwie poradnie medycyny pracy, jedno hospicjum dla dzieci i jedną poradnię dla osób z problemami alkoholowymi.

Tabela 35. Placówki opieki zdrowotnej na terenie gminy Ozimek

Typ placówki	Liczba placówek
Szpital	1
Przychodnia pediatryczna	1
Poradnie dla osób dorosłych (lekarz pierwszego kontaktu)	5
Poradnia dla kobiet	1
Poradnia zdrowia psychicznego	1
Gabinety stomatologiczne	12
Apteki	4
Laboratoria analityczne	2
Gabinety rehabilitacyjne	4
Zakłady Opiekuńczo Lecznicze	2
Gabinety specjalistyczne	9
Poradnie medycyny pracy	2
Hospicjum dla dzieci	1
Poradnia dla osób z problemami alkoholowymi	1

Źródło: Za: Uchwała nr XVII/94/15 Rady Miejskiej w Ozimku w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016-2021.

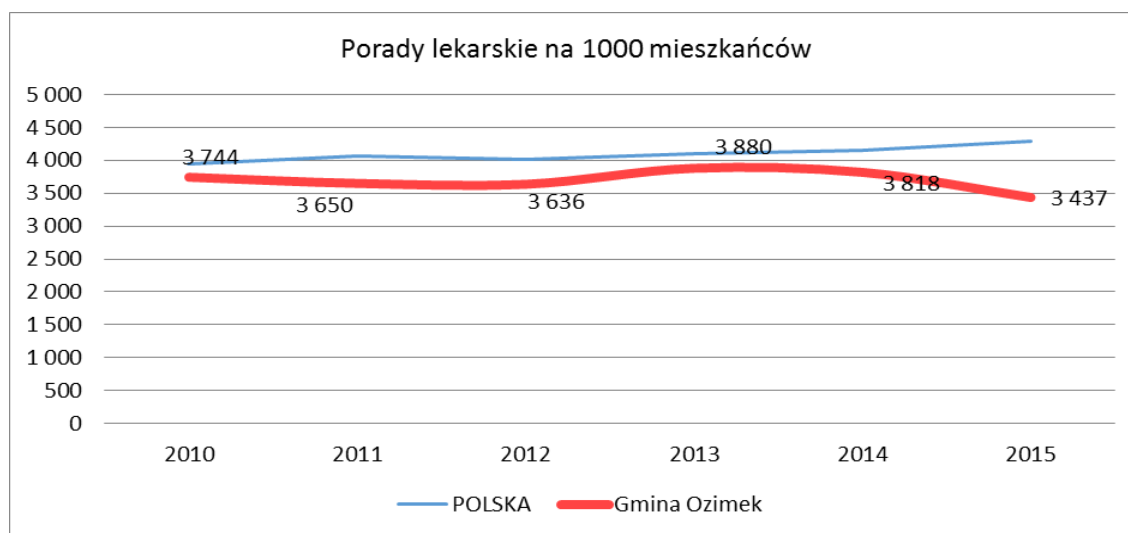
W placówkach medycznych zlokalizowanych na terenie gminy Ozimek udzielono w 2014 roku łącznie 68 010 porad lekarskich. Liczba udzielanych porad lekarskich podlegała w latach 2010-2015 fluktuacjom, zauważalne jest jednak znaczne ich zmniejszenie pomiędzy rokiem 2014 (75 928 porad) a rokiem 2015 (68 010 porad), w którym to udzielono najmniejszej liczby porad na przestrzeni analizowanego okresu. Wartość maksymalną zaobserwowano natomiast w roku 2013, kiedy udzielonych zostały 77 554 porady. Ogółem liczba porad w 2015 roku okazała się o ponad 10% niższa niż w 2010 roku.

Wszystkie porady miały miejsce w placówkach zlokalizowanych na terenie Ozimka, żadna na terenach wiejskich gminy, stąd przeliczenia porad w stosunku do 1000 mieszkańców mają wyłącznie charakter statystyczny, służyły one bowiem również mieszkańcom innych miejscowości gminy.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w całej gminie Ozimek w 2015 roku udzielono 3 437 porad lekarskich, co było wartością znacznie niższą niż w skali kraju (4 294 porady), czy województwa

opolskiego (4 231 porad), lecz porównywalną ze wskaźnikiem dla powiatu opolskiego (3 232 porady). Wskaźnik porad lekarskich na 1000 mieszkańców okazał się również niższy niż średnia dla gmin miejsko wiejskich: kraju (4 437 porad), województwa opolskiego (5 623 porad), a nawet powiatu opolskiego (3 232).

Wykres 23. Porady lekarskie na 1000 mieszkańców

Źródło: GUS/BDL

Podobnie, jak liczba bezwzględna udzielonych porad lekarskich wskaźnik ten najwyższy był w roku 2013 (3 880 porad), a najniższy w 2015 (3 437); ogólnie w latach 2010-2015 wskaźnik ten zmniejszył się o 8,2%. Jest to tendencja charakterystyczna dla powiatu opolskiego, choć odwrotna niż tendencja w kraju, czy w województwie opolskim, gdzie liczba udzielonych porad na 1000 mieszkańców ulega systematycznemu wzrostowi.

Tabela 36. Porady lekarskie na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	porady lekarskie na 1000 mieszkańców						dynamika 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	3 951	4 073	4 005	4 104	4 151	4 294	8,7%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	4 056	4 186	4 052	4 197	4 249	4 437	9,4%
POLSKA - MIASTO	4 865	5 024	4 989	5 117	5 202	5 395	10,9%
OPOLSKIE	3 862	3 889	3 873	4 013	4 104	4 231	9,6%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	4 093	4 158	4 149	4 344	4 381	4 479	9,4%
OPOLSKIE - MIASTO	5 289	5 356	5 405	5 666	5 781	6 022	13,9%
Powiat opolski	3 375	3 317	3 297	3 327	3 400	3 232	-4,2%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	3 919	4 094	4 092	3 838	-2,1%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	7 314	7 732	7 692	6 954	-4,9%
Gmina Ozimek	3 744	3 650	3 636	3 880	3 818	3 437	-8,2%
Ozimek - miasto	8 031	7 831	7 866	8 413	8 326	7 563	-5,8%
Ozimek - obszar wiejski	0	0	0	0	0	0	Nie dot.

Źródło: GUS/BDL

Od 2013 roku w Gminie Ozimek realizowany jest Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Program powstał w celu ograniczenia występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawy jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienia dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej. Cele główne gminnego programu są zbieżne z celami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego¹⁸.

Sieć placówek **aptecznych** na terenie gminy Ozimek tworzy pięć aptek ogólnodostępnych oraz jedna stanowiąca dział farmacji szpitalnej. Spośród aptek ogólnodostępnych cztery zlokalizowane są w Ozimku oraz jedna w Krasiejowie¹⁹:

apteki ogólnodostępne:

- Apteka „dbam o zdrowie”, Ozimek, ul. Dłuskiego 1.
- Apteka „Dr. Max”, Ozimek, ul. Częstochowska 31.
- Apteka, Ozimek, ul. Opolska 2.
- Apteka, Ozimek, ul. Częstochowska 19.
- Apteka „Bene Bonis”, Krasiejów, ul. Spórocka 22.

działy farmacji szpitalnej:

- Apteka w Szpitalu Specjalistycznym św. Rocha w Ozimku, Ozimek, ul. Częstochowska 31.

Na przestrzeni lat 2010-2015 liczba aptek ogólnodostępnych zlokalizowanych na terenie gminy nie ulegała zmianom. W kraju, w województwie, jak też w powiecie opolskim w latach 2010-2015 obserwowany był natomiast stały rozwój sieci aptek i punktów aptecznych. W kraju nastąpił wzrost o 12,7%, w województwie opolskim o 13,9%, a w powiecie opolskim aż o 23,1%. Również w innych gminach miejsko-wiejskich w kraju, województwie i powiecie obserwowany był wzrost tej liczby.

Mimo braku zmian w liczbie aptek zlokalizowanych na terenie gminy, podobnie, jak w całym kraju, w gminie Ozimek obserwowany jest spadek liczby ludności przypadającej na aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny. W przypadku gminy Ozimek związane jest to ze stałym zmniejszaniem się liczby ludności gminy.

W 2010 roku na 1 aptekę w gminie przypadało 4 040 mieszkańców, zaś w 2015 roku było to 3 957 osób. Znacznie niższe wartości wskaźnika stwierdzane były w skali kraju (2 738) i skali województwa opolskiego (2 759), a także w innych gminach miejsko-wiejskich kraju (2 769) i województwa (2 672). Więcej osób na aptekę przypada natomiast w skali powiatu opolskiego (4 158).

---

¹⁸ Za: Za: Uchwała nr XVII/94/15 Rady Miejskiej w Ozimku w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016-2021.

¹⁹ Za: <http://ra.rejestrymedyczne.csioz.gov.pl/layouts/15/RA/glowna.aspx> (stan na 18.08.2016).

Tabela 37. Ludność na aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	ludność na aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny						dynamika 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	3 093	2 988	2 915	2 850	2 799	2 738	-11,5%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3 259	3 122	3 021	2 917	2 850	2 769	-15,0%
POLSKA - MIASTO	2 471	2 373	2 315	2 267	2 227	2 167	-12,3%
OPOLSKIE	3 209	3 000	2 928	2 829	2 819	2 759	-14,0%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3 274	3 008	2 885	2 795	2 771	2 672	-18,4%
OPOLSKIE - MIASTO	2 258	2 096	2 038	1 968	1 957	1 860	-17,6%
Powiat opolski	5 120	4 297	4 165	4 163	4 297	4 158	-18,8%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	3 948	3 935	4 319	3 586	-9,2%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	2 328	2 315	2 303	2 023	-13,1%
Gmina Ozimek	4 040	4 031	4 016	3 998	3 977	3 957	-2,0%
Ozimek - miasto	2 354	2 348	2 321	2 305	2 280	2 248	-4,5%

Źródło: GUS/BDL

Na terenie gminy od 2013 roku realizowany jest **Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego**. Program powstał w celu ograniczenia występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawy jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienia dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej. Cele główne gminnego programu są zbieżne z celami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Infrastruktura edukacyjna

Infrastrukturę edukacyjną na terenie gminy Ozimek tworzą: placówki przedszkolne, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. W zależności od jednostki organem prowadzącym jest gmina Ozimek lub Starostwo Powiatowe w Opolu.

Opieka instytucjonalna nad dziećmi w wieku do lat 3 (opieka **żłobkowa**) na terenie gminy Ozimek realizowana jest przez Żłobek Samorządowy w Ozimku zlokalizowany ul. Ostapa Dłuskiego 15.

Gmina Ozimek na tle innych jednostek charakteryzuje się wysokim odsetkiem dzieci objętych opieką żłobkową; do żłobka uczęszcza bowiem 13,0% dzieci, co stanowi wartość niemal dwukrotnie wyższą niż średnia krajowa (6,8%), czy średnia dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich w Polsce (3,8%). Wysoki odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką żłobkową jest jednak cechą charakterystyczną dla całego województwa opolskiego, w którym dotyczy 11,2% dzieci, w tym 8,8% w gminach miejsko-wiejskich województwa.

Analiza danych dotyczących opieki żłobkowej w latach 2010-2014 wskazuje na rozwój infrastruktury i wzrost zainteresowania instytucjonalnymi formami opieki nad dziećmi do lat 3. Wskazuje na to rosnący systematycznie odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach – z 8,8% w 2010 roku do wspomnianych 13,0% w 2015 roku. Zjawisko to występowało we wszystkich jednostkach, niezależnie również od typu obszaru.

Tabela 38. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (w %)						dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	2,6	3,0	3,8	4,8	5,9	6,8	124,2%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	1,2	1,2	1,8	2,5	3,2	3,8	174,3%
POLSKA - MIASTO	4,5	5,1	6,4	7,8	9,5	10,7	109,7%
OPOLSKIE	4,3	4,7	7,2	8,7	9,7	11,2	125,2%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3,9	4,0	6,1	7,2	7,6	8,8	95,3%
OPOLSKIE - MIASTO	8,2	9,2	13,9	16,6	18,4	21,1	122,9%
Powiat opolski	1,3	1,3	2,2	2,6	3,3	3,5	152,2%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	4,6	7,0	6,3	6,6	36,1%
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	11,2	15,2	13,6	14,2	21,5%
Ozimek	8,8	9,1	10,8	14,7	12,7	13,0	43,1%
Ozimek - miasto	16,5	17,7	22,0	30,3	26,5	26,9	60,5%

Źródło: GUS/BDL

Wychowanie **przedszkolne** w gminie Ozimek realizowane jest w przedszkolach publicznych, których liczba wynosi 6. Na terenie nie prowadzi działalności żadne przedszkole niepubliczne. Trzy przedszkola znajdują się w Ozimku, jedno w Dylakach, jedno w Krasiejowie i jedno w Szczedrzyku:

- Przedszkole Publiczne Nr 1 w Ozimku, ul. Dłuskiego 13.
- Przedszkole Publiczne Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Ozimku, ul. Korczaka 10.
- Przedszkole Publiczne Nr 3 w Dylakach, ul. Fabryczna 2.
- Przedszkole Publiczne Nr 4 w Ozimku, ul. XX-Lecia 1.
- Przedszkole Publiczne Nr 5 w Krasiejowie, ul. Ks. Senfta 2.
- Przedszkole Publiczne Nr 6 w Szczedrzyku, ul. Opolska 1.

W 2015 roku odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Ozimek wynosił 87,1%, tj. najwięcej w analizowanym okresie. Podobnie, jak w innych jednostkach, z roku na rok obserwowany był stały wzrost odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, co należy wiązać z poprawą dostępu do wychowania przedszkolnego. Wzrost ten był jednak mniejszy niż w skali kraju, województwa czy powiatu opolskiego, co związane jest z relatywnie dobrą sytuacją gminy w tym zakresie; sytuacja w gminie okazała się bowiem nieco bardziej korzystna niż w kraju, województwie czy powiecie, gdzie odsetki dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiły odpowiednio 79,4%, 86,5% i 85,3%.

Warto zwrócić uwagę, że w samym mieście Ozimek odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł 115,8%, co oznacza wartość większą niż liczba dzieci zamieszkałych w mieście i jest związane z korzystaniem z przedszkoli publicznych zlokalizowanych w Ozimku przez mieszkańców terenów wiejskich gminy.

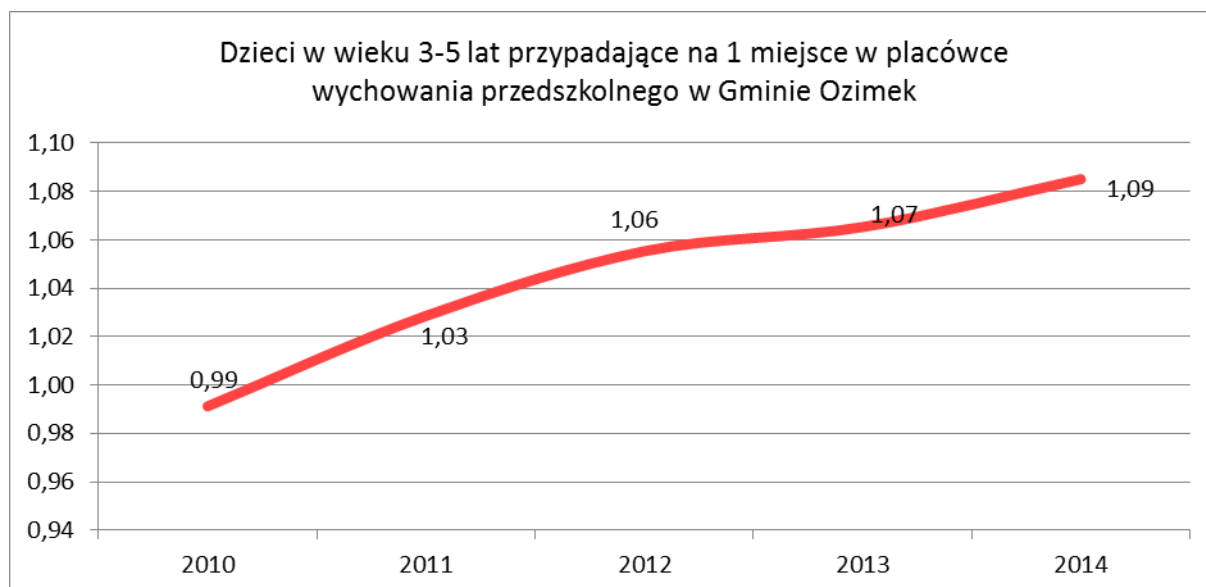
Tabela 39. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat (w %)					Dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	62,6	69,2	69,7	74,1	79,4	26,9%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	58,0	65,1	65,8	70,3	76,1	31,1%
POLSKA - MIASTO	78,8	84,0	83,7	87,6	92,9	18,0%
OPOLSKIE	76,6	78,9	77,9	81,0	86,5	13,0%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	75,5	78,2	78,2	80,9	85,5	13,2%
OPOLSKIE - MIASTO	88,7	90,3	89,0	92,9	100,6	13,4%
Powiat opolski	73,3	75,6	77,6	78,7	85,3	16,4%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	76,0	78,8	86,7	14,0%
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	101,5	101,7	116,7	15,0%
Ozimek	79,4	76,3	77,4	80,5	87,1	9,7%
Ozimek - miasto	102,5	95,3	99,6	98,1	115,8	13,0%
Ozimek - obszar wiejski	52,9	53,7	53,2	61,5	58,8	11,2%

Źródło: GUS/BDL

Na 1 miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego w gminie Ozimek przypadało w 2014 roku 1,09 dzieci w wieku 3-5 lat, co oznacza, że miejsc było nieznacznie mniej niż dzieci w tym wieku. Wskaźnik ten w latach 2010-2014 ulegał minimalnym zmianom przy zachowaniu stałej tendencji wzrostowej od 0,99 w roku 2010 do 1,09 w roku 2014.

Wykres 24. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na 1 miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w Gminie Ozimek

Źródło: GUS/BDL

Średnia liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego dla gminy okazała się wartością niższą od średniej krajowej (1,17 dzieci na 1 miejsce), choć wyższą od wojewódzkiej (0,93 dzieci na 1 miejsce), czy powiatowej (0,96).

W porównaniu do innych gmin miejsko-wiejskich w kraju wskaźnik dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w gminie Ozimek okazał się niższy niż w tych gminach Polsce (1,26), choć wyższy niż w województwie, czy powiecie.

Analizowany wskaźnik w latach 2010-2014 wykazywał się pewnymi fluktuacjami, przyjmując wartości nieznacznie niższe lub wyższe, jednak gmina Ozimek, jak też powiat opolski, w przeciwieństwie do innych jednostek, w tym średniej krajowej i wojewódzkiej, charakteryzują się wzrostem liczby dzieci przypadających na 1 miejsce.

Tabela 40. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego					Dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	1,35	1,34	1,31	1,24	1,17	-13,6%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	1,47	1,44	1,42	1,33	1,26	-14,5%
POLSKA – MIASTO	1,01	1,01	1,00	0,95	0,91	-9,8%
OPOLSKIE	0,94	0,95	0,97	0,95	0,93	-1,4%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,99	0,99	1,01	0,98	0,97	-2,4%
OPOLSKIE - MIASTO	0,80	0,81	0,81	0,79	0,77	-3,9%
Powiat opolski	0,93	0,97	0,99	0,97	0,96	3,4%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,00	0,00	1,02	1,04	1,02	-0,2%
Powiat opolski - MIASTO	0,00	0,00	0,77	0,76	0,72	-5,8%
Ozimek	0,99	1,03	1,06	1,07	1,09	9,5%
Ozimek – miasto	0,79	0,83	0,81	0,79	0,79	0,1%
Ozimek - obszar wiejski	1,40	1,43	1,58	1,68	1,71	22,4%

Źródło: GUS/BDL

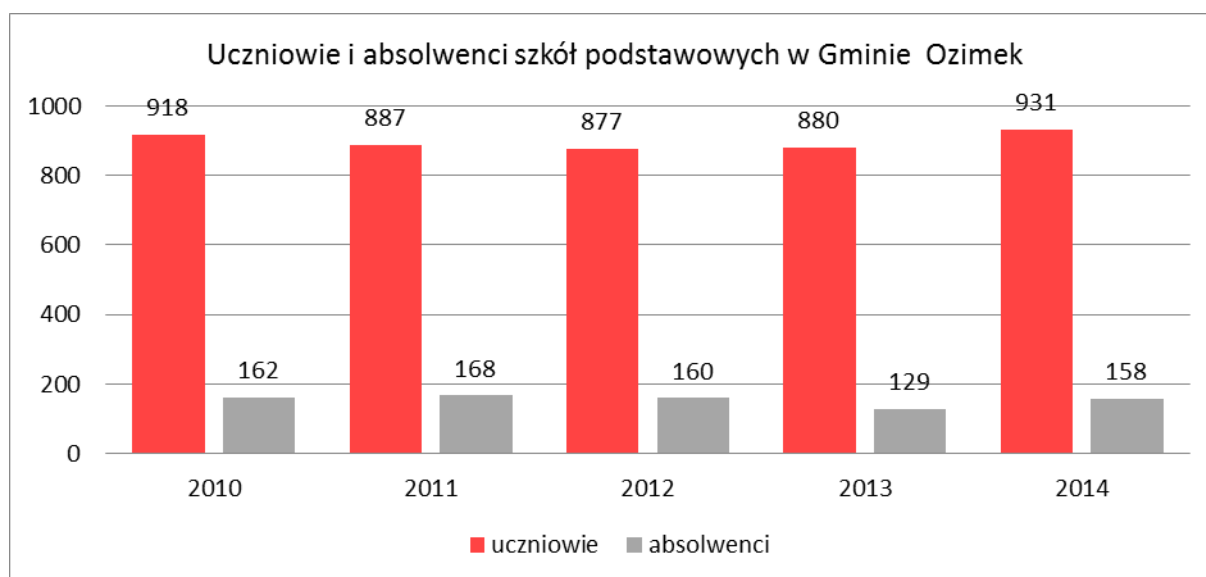
Edukacja na etapie **szkoły podstawowej** w gminie Ozimek realizowana jest w 8 placówkach. Wszystkie to szkoły publiczne, dla których organem prowadzącym jest gmina Ozimek. Na terenie gminy nie funkcjonują szkoły niepubliczne. Trzy szkoły podstawowe zlokalizowane są w Ozimku, pozostałych pięć natomiast w innych miejscowościach gminy: w Antoniowie, Dylakach, Grodźcu, Krasiejowie i Szczedrzyku:

- SP w Antoniowie, 46-040 Ozimek, ul. Powstańców Śl. 17;
- SP w Dylakach, 46-043 Dylaki, ul. Szkolna 5;
- PSP w Grodźcu, 46-040 Ozimek, ul. Tartaczna 1
- SP w Krasiejowie, 46-040 Ozimek, ul. Szkolna 5;
- PSP Nr 1 w Ozimku, 46-040 Ozimek, ul. Częstochowska 26
- SP Nr 2 w Ozimku, 46-040 Ozimek, ul. Daniecka 12a;
- SP Nr 3 w Ozimku, 46-040 Ozimek, ul. Korczaka 12 (wchodząca w skład Gminnego Zespołu Szkół w Ozimku);

- PSP w Szczedrzyku, 46-042 Szczedrzyk, ul. Ks. Maksymiliana Brolla 1.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego do szkół podstawowych na terenie gminy Ozimek w 2014 roku uczęszczało łącznie 931 uczniów, zaś ukończyło je 158 absolwentów. W latach 2010-2014 liczba uczniów gminnych szkół podstawowych fluktuowała. Początkowo liczba uczniów zmniejszała się, do minimalnego poziomu 877 osób w 2013 roku, by następnie wzrosnąć do 931 osób w 2014 roku. W całym analizowanym okresie liczba uczniów zmniejszyła się o 13 osób. Od 2012 roku obserwowany był również systematyczny spadek liczby absolwentów edukacji na etapie podstawowym – maksymalnie, 168 absolwentów, zaobserwowano w 2011 roku, zaś minimalnie, 129 absolwentów, w 2013 roku.

Wykres 25. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych w gminie Ozimek w latach 2010-2014

Źródło: GUS/BDL

Na jeden oddział w szkole podstawowej w gminie Ozimek w 2014 roku przypadało 15,0 uczniów i była to wartość nieznacznie wyższa niż w latach 2012-2013, a jednocześnie minimalnie niższa niż w 2011 roku.

Podobnie liczne jak w gminie Ozimek okazały się klasy w szkołach podstawowych w skali kraju powiatu opolskiego (14,9 osób na oddział), choć w skali województwa i kraju były one bardziej liczne (odpowiednio 16,5 i 18,1 osób na oddział). Relatywnie większe liczebno klasy występują w samym Ozimku (16,8 osób) niż na terenach wiejskich gminy (13,1 osób).

Tabela 41. Uczniowie szkoły podstawowej przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	uczniowie szkoły podstawowej przypadający na 1 oddział (klasę)			
	2011	2012	2013	2014
POLSKA	18,0	18,1	18,1	18,1
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	17,4	17,5	17,5	17,6
POLSKA – MIASTO	20,9	21,0	20,9	20,7
OPOLSKIE	16,7	16,5	16,4	16,5
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	16,6	16,4	16,2	16,4
OPOLSKIE - MIASTO	20,5	20,6	20,4	20,2
Powiat opolski	15,1	14,6	14,6	14,9
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	15,3	15,3	15,5
Powiat opolski - MIASTO	0,0	18,1	18,5	18,7
Ozimek	15,3	14,9	14,7	15,0
Ozimek – miasto	15,9	15,5	15,9	16,8
Ozimek - obszar wiejski	14,7	14,2	13,4	13,1

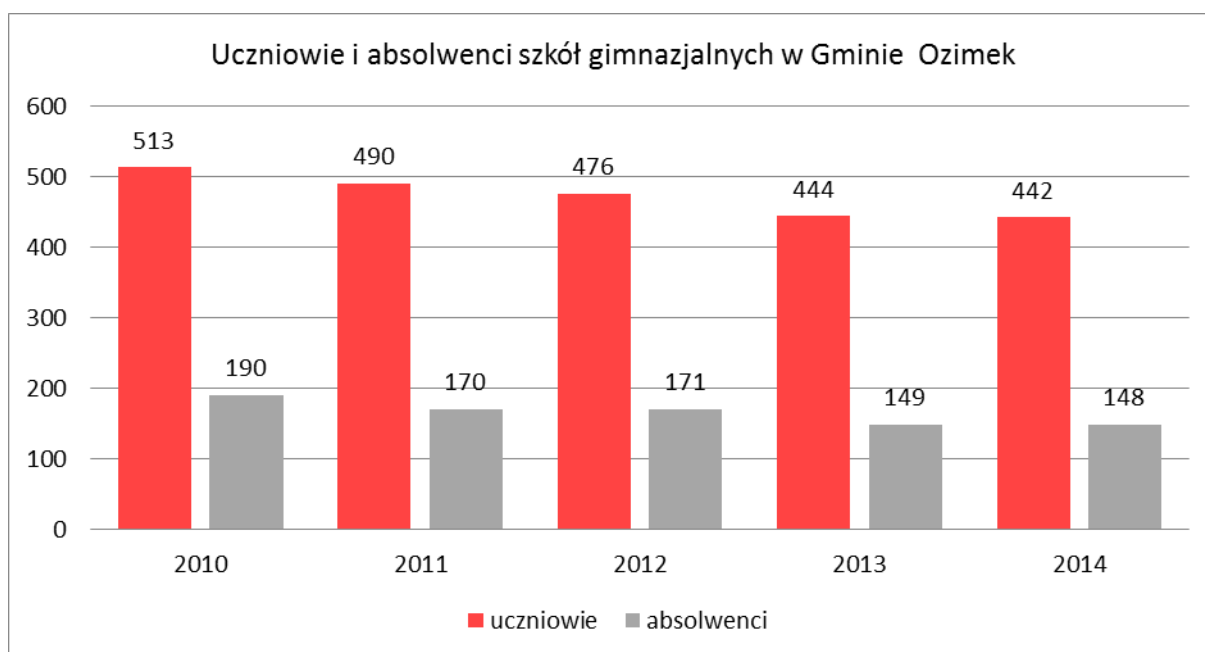
Źródło: GUS/BDL

Edukacja gimnazjalna w gminie Ozimek prowadzona jest w 2 placówkach. Obie są placówkami publicznymi zlokalizowanymi w Ozimku, w tym jedna prowadzona przez gminę i jedna przez powiat:

- Gimnazjum Nr 1 w Ozimku, 46-040 Ozimek, ul. Korczaka 12 (wchodzące w skład Gminnego Zespołu Szkół w Ozimku);
- Oddziały gimnazjalne Zespołu Szkół w Ozimku prowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Opolu, 46-040 Ozimek, ul. Częstochowska 24.

W 2014 roku do gminnych szkół gimnazjalnych uczęszczało 442 uczniów, zaś edukację na tym poziomie ukończyły 148 osób. W latach 2010-2014 liczba uczniów i absolwentów gimnazjów (mimo drobnych wahań w przypadku absolwentów) stale się zmniejszała. W przypadku uczniów liczba uczniów zmniejszyła się o 71 osób, a w przypadku absolwentów o 42 osoby.

Wykres 26. Uczniowie i absolwenci szkół gimnazjalnych w gminie Ozimek w latach 2010-2014

Źródło: GUS/BDL

Gimnazja w gminie Ozimek cechują się relatywnie najmniejszą liczebnością klas w porównaniu z pozostałymi analizowanymi jednostkami. W 2014 roku na jeden oddział gimnazjalny w gminie Ozimek przypadało 20,1 uczniów, podczas gdy w skali kraju oraz skali województwa opolskiego było to 21,3 uczniów. Również wskaźniki dotyczące gmin miejsko-wiejskich w kraju i województwie opolskim wskazywały na wyższą liczebność oddziałów w tych jednostkach (odpowiednio 21,0 i 21,4 uczniów). Mniejsze oddziały są jedynie w skali powiatu opolskiego (średnio 19,3 uczniów).

Spadek liczby uczniów szkół gimnazjalnych w latach 2010-2014 spowodował zmniejszenie liczby uczniów w klasach – we wszystkich jednostkach w 2014 roku klasy były mniej liczne niż w 2010 roku. W gminie Ozimek zmniejszenie liczebności klas (z 22,3 uczniów w 2010 do 20,1 w 2014 roku) było jednak relatywnie bardziej odczuwalne niż w innych jednostkach.

Tabela 42. Uczniowie gimnazjum przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	uczniowie gimnazjum przypadający na 1 oddział (klasę)					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	21,7	21,6	21,6	21,5	21,3	-2,1%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	21,5	21,4	21,4	21,2	21,0	-2,4%
POLSKA – MIASTO	22,4	22,3	22,3	22,2	22,0	-1,4%
OPOLSKIE	21,6	21,5	21,8	21,5	21,3	-1,5%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	21,8	21,9	21,9	21,8	21,4	-1,6%
OPOLSKIE - MIASTO	22,4	22,3	22,7	22,5	22,2	-1,0%
Powiat opolski	19,6	19,2	19,2	18,7	19,3	-1,6%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE			21,8	21,2	21,6	-0,6%
Powiat opolski - MIASTO			22,1	21,3	22,0	-0,5%
Ozimek	22,3	21,3	21,6	20,2	20,1	-9,9%

Ozimek – miasto	22,3	21,3	21,6	20,2	20,1	-9,9%
Ozimek - obszar wiejski	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Źródło: GUS/BDL

W gminie Ozimek dostępna jest również oferta edukacji na etapie **ponadgimnazjalnym**. Obejmuje ona zasadniczą szkołę zawodową, technikum, liceum ogólnokształcące (dla młodzieży i dla dorosłych). Wszystkie te typy szkół zlokalizowane są w Zespole Szkół w Ozimku prowadzonym przez Starostwo Powiatowe w Opolu, który zlokalizowany jest przy ul. Częstochowska 24 w Ozimku. Spośród szkół ponadgimnazjalnych w jego skład wchodzi:

- Liceum Ogólnokształcące (w roku szkolnym 2016/2017 planujące kształcić w klasach o profilach: biologiczno-chemicznym, społeczno-prawnym i fizjoterapii/kosmetologii).
- Technikum (w roku szkolnym 2016/2017 planujące kształcić w zawodach: technik informatyk, technik cyfrowych procesów graficznych).
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa (w roku szkolnym 2016/2017 planująca kształcić w klasie wielozawodowej).
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (kształcące w systemie zaocznym).

Infrastruktura czasu wolnego (kultura, sport, rekreacja)

Głównym organizatorem życia kulturalnego na terenie gminy jest samorządowa instytucja kultury, **Dom Kultury w Ozimku**, z siedzibą przy ul. Dłuskiego 4 w Ozimku. Funkcjonuje on w mieście od 63 lat.

Dom Kultury w Ozimku prowadzi szeroko pojętą działalność kulturalną, przeznaczoną dla mieszkańców gminy i miasta Ozimek. Uczestniczy w przedsięwzięciach artystycznych, konkursach i festiwalach realizowanych na terenie kraju i za granicą. Dzieci, młodzież i dorośli realizują swoje pasje i zainteresowania w sekcjach²⁰:

- tanecznych (grupy mażoretkowe, zespół tańca orientalnego, break-dance),
- teatralnych (Fieter, KTO?, SANMUN),
- plastycznych (Śmietanka Artystyczna, Kolorowe Jarmarki, Paleciaki, Grafficiarze),
- muzycznych (Komutator, Ozimska Orkiestra Dęta, Studio Piosenki Nonet),
- folklorystycznych (Babie Lato, Heidi Dzióbki, Jutrzenka, Grodziec, Opolskie Dziołchy)
- sekcji fotograficznej (Fotokomórka).

Do ważniejszych imprez o charakterze cyklicznym należą:

- Rejonowy Przegląd Teatrów Jasełkowych

²⁰ Za: <http://www.dk.ozimek.pl/13-dom-kultury/411-dzialalnosc.html> (18.08.2016).

- Przegląd przeznaczony dla zespołów teatralnych, grup kolędniczych działających przy organizacjach, instytucjach kultury, szkołach, przedszkolach, stowarzyszeniach lub parafiach województwa Opolskiego.
- Koncert Noworoczny
- Styczniowe Koncerty Noworoczne stanowią prezentację grup artystycznych działających przy Domu Kultury w Ozimku.
- Konkurs Kroszonkarski
- Wojewódzki Przegląd Zespołów Tanecznych

Wojewódzki Przegląd Zespołów Tanecznych istnieje od 1995r. Biorą w nim udział grupy taneczne województwa opolskiego, wyłonione podczas tzw. Estrad Rejonowych, organizowanych przez cztery ośrodki kultury będące współorganizatorami imprezy.

- Nocnik Teatralny. Ozimskie Noce Teatralne
- Cykliczna impreza teatralna podczas której występują najważniejsze teatry offowe z kraju.
- Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej DO-RE-MI
- Jesienny Plener Malarski
- Konkurs na szopkę noworoczną i ozdoby choinkowe
- Bal Sylwestrowy
- Jugend trägt Gedichte vor – Młodzież recytuje poezję

W Domy Kultury funkcjonuje również studio nagrań, wypożyczalnia kostiumów oraz odbywają się liczne wystawy artystyczne.

Jak wskazano powyżej na terenie gminy Ozimek działalność prowadzi jedna placówka należąca do statystycznej kategorii **domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice**. Sytuacja ta nie ulegała zmianie na przestrzeni lat 2010-2015. Oznacza to, że na 1 placówkę kulturalną w gminie przypadało w 2015 roku 19 786 osób. Liczba ta zmniejszała się w latach 2011-2015, co związane było ze zmniejszaniem się liczby ludności zamieszkującej gminę. Przedstawiona wartość jest bardzo wysoka – ponad dwa razy wyższa niż średnia krajowa (9 444 osoby) i cztery razy wyższa niż średnia dla województwa opolskiego (4 654 osoby) i powiatu opolskiego (5 444 osoby). Oznacza to, że mimo bogatej oferty kulturalnej, fakt, że jest to jedyna placówka tego rodzaju w gminie sprawia, że dostęp do kultury jest relatywnie niski.

Tabela 43. Liczba mieszkańców na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę w latach 2011-2015

Jednostka terytorialna	liczba mieszkańców na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę					dynamika 2014/2010
	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	10 393	9 957	9 868	9 574	9 444	-7,9%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	8 122	7 816	7 827	7 488	7 229	-7,8%
POLSKA – MIASTO	15 887	15 694	15 704	15 592	15 475	-1,9%
OPOLSKIE	4 760	4 834	4 586	4 508	4 654	-5,3%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	4 221	4 204	4 350	4 555	4 568	7,9%
OPOLSKIE - MIASTO	11 285	11 228	11 137	11 077	10 775	-1,8%
Powiat opolski	7 835	7 841	5 551	4 933	5 544	-37,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	14 475	14 429	14 398	14 342	-0,5%
Powiat opolski - MIASTO	-	6 207	6 174	6 142	6 070	-1,0%
Ozimek	20 155	20 080	19 988	19 885	19 786	-1,3%
Ozimek – miasto	9 393	9 283	9 218	9 119	8 992	-2,9%

Źródło: GUS/BDL

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, iż w 2014 roku na terenie gminy Ozimek działalność prowadziło 25 grup artystycznych. Ich liczba spadła w porównaniu z 2013 rokiem (28), lecz w ogólnym rozrachunku na przestrzeni lat 2010-2015 wzrosła o 4 grupy, co oznacza wzrost 19-procentowy. Zmiany liczby działających grup artystycznych w gminie warunkowały zmiany wartości wskaźnika grup artystycznych na 10 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten wzrastał w latach 2011-2013 (z 10,4 do 14,0), by w 2014 roku spaść do poziomu 12,6. W porównaniu z rokiem 2011 oznacza to jednak wzrost liczby grup artystycznych na 10 tys. ludności o 20,7%.

Na tle kraju gmina Ozimek charakteryzuje się bardzo dobrą sytuacją w zakresie omawianego wskaźnika grup artystycznych na 10 tys. mieszkańców, we wszystkich pozostałych analizowanych jednostkach wskaźnik przyjmował wartości dużo niższe niż w gminie – średnia dla kraju była przy tym trzykrotnie niższa (4,1 grup na 10 tys. mieszkańców).

Tabela 44. Grupy artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	grupy artystyczne na 10 tys. mieszkańców				dynamika 2014/2010
	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	3,7	4,0	4,0	4,1	11,3%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	5,0	5,4	5,5	5,6	10,6%
POLSKA – MIASTO	3,8	4,1	4,1	4,1	7,3%
OPOLSKIE	5,3	5,8	5,9	6,5	23,2%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	6,0	6,6	6,7	6,4	5,6%
OPOLSKIE - MIASTO	6,2	6,8	7,0	6,8	10,3%
Powiat opolski	10,0	11,3	11,9	11,2	12,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	11,3	11,8	10,4	-7,7%
Powiat opolski - MIASTO	-	26,3	27,5	24,4	-7,2%
Gmina Ozimek	10,4	12,9	14,0	12,6	20,7%

Źródło: GUS/BDL

Liczba imprez artystycznych odbywających się na terenie gminy Ozimek w latach 2011-2014 wykazywała tendencję malejącą. W tym okresie ich liczba w gminie zmniejszyła się o ponad połowę, z 249 imprez artystycznych w 2011 roku do 99 imprez w 2015 roku (spadek o 69,5%). Największa ich liczba przypadała na rok 2013 (271 imprez) a najmniejsza na 2014 (76 imprez).

W związku ze znaczącym spadkiem liczby imprez artystycznych, jakie odbywały się na terenie gminy, zmalał również wskaźnik imprez artystycznych na 10 tys. mieszkańców. W 2010 roku na 10 tys. ludności gminy przypadały niemal 124 imprezy artystyczne, podczas gdy w 2015 roku było to jedynie 50 imprez. Była to wartość niższa od średniej dla całego kraju (56,6 imprez), czy województwa opolskiego (81,9), ale wyższa niż średnia dla powiatu opolskiego (44,8). Również w innych gminach miejsko-wiejskich kraju i województwa wskaźnik liczby imprez artystycznych na 10 tys. mieszkańców był wyższy (odpowiednio 70,9 i 87,9), a w gminach miejsko-wiejskich powiatu opolskiego niższy (40,9).

Tabela 45. Imprezy artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2015

Jednostka terytorialna	imprezy artystyczne na 10 tys. mieszkańców					dynamika 2014/2010
	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	48,2	50,6	53,5	57,5	56,6	19,3%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	64,2	65,9	67,9	73,1	70,9	13,8%
POLSKA – MIASTO	53,4	55,9	57,6	62,3	62,3	16,7%
OPOLSKIE	82,6	78,2	86,6	87,3	81,9	5,7%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	103,1	94,5	99,7	99,9	87,9	-3,1%
OPOLSKIE - MIASTO	75,9	73,7	84,0	83,9	80,9	10,6%
Powiat opolski	60,5	58,4	68,6	52,9	44,8	-12,5%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	67,5	85,2	40,5	40,9	-40,0%
Powiat opolski - MIASTO	-	157,3	199,2	95,0	96,7	-39,6%
Ozimek	123,5	88,1	135,6	38,2	50,0	-69,1%

Źródło: GUS/BDL

Choć na terenie gminy znajduje się jeden dom kultury, filie stanowiącej jego integralną część opisanej dalej Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Ozimku, które znajdują się w poszczególnych sołectwach również są instytucjami kultury, z których korzystają mieszkańcy gminy. Sprawia to, że do zestawienia odrębnie mogą zostać wzięte dane dla poszczególnych miejscowości, w których taka instytucja jest zlokalizowana.

W 2015 roku na terenie gminy 607 dzieci korzystało z usług oferowanych przez domy kultury i świetlice. Ponad połowa tej grupy – 362 dzieci – korzystała z usług tych instytucji w Ozimku. W innych miejscowościach liczba korzystających była znacznie niższa. W Szczedrzyku korzystało z nich 62 dzieci, w Grodźcu 55, w Dylakach 48, w Krasiejowie 44, a w Krzyżowej Dolinie 36 dzieci.

Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez domy kultury oraz świetlice zmniejszyła się w skali gminy o 19,0% z 749 w 2010 roku do 607 w 2014 roku. Spadek tej liczby odnotowany został w każdej miejscowości, w której zlokalizowana jest instytucja kultury; największy w Grodźcu (-49,1%) oraz w Dylakach (-18,6%), najmniejszy w Szczedrzyku (-1,6%).

Tabela 46. Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez domy kultury, świetlice w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek

Miejscowość	Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez domy kultury, świetlice			
	2015	2014	2010	Dynamika 2010/2014
Antoniów				
Biestrzynnik				
Chobie				
Dylaki	48	51	59	-18,6%
Grodziec	55	71	108	-49,1%
Jedlice				
Krasiejów	44	42	46	-4,3%
Krzyżowa Dolina	36	41	40	-10,0%
Mnichus				
Nowa Schodnia				
Pustków				
Schodnia				
Szczedrzyk	62	69	63	-1,6%
Ozimek	362	363	433	-16,4%
Gmina Ozimek (ogółem)	607	637	749	-19,0%

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Ozimek

Drugą grupę osób korzystających z usług oferowanych przez samorządowe instytucje kultury są wszyscy uczestniczący w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez nie. Na terenie gminy Ozimek w 2015 roku brało w nich udział 5291 osób; większość w Ozimku (2994 osób). Biorąc pod uwagę pozostałe miejscowości, najwięcej osób uczestniczyło w zajęciach organizowanych w Dylakach – 1020 osób i Krasiejowie – 756, a najmniej w Krzyżowej Dolinie – 104.

W ciągu ostatnich pięciu lat liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury na terenie gminy wzrosła z 3802 osób w 2010 roku do 5291 osób w 2014 roku, co oznacza wzrost o 39,2%. Największy, ponad trzykrotny wzrost tej liczby odnotowano w Krasiejowie (339,5%) oraz w Dylakach, gdzie wzrost był ponad dwukrotny (111,2%). Jedyną miejscowością, w której odnotowano zmniejszenie się liczby osób uczestniczących w zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury jest Grodziec, w przypadku którego liczba uczestników zajęć uległa zmniejszeniu o 57,9%.

Tabela 47. Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek

Miejscowość	Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury			
	2015	2014	2010	Dynamika 2010/2014
Antoniów				
Bieustrzynnik				
Chobie				
Dylaki	1020	698	483	111,2%
Grodziec	141	487	335	-57,9%
Jedlice				
Krasiejów	756	676	172	339,5%
Krzyżowa Dolina	104	119	106	-1,9%
Mnichus				
Nowa Schodnia				
Pustków				
Schodnia				
Szczedrzyk	276	253	234	17,9%
Ozimek	2994	1739	2472	21,1%
Gmina Ozimek (ogółem)	5291	3972	3802	39,2%

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Ozimek

Integralną częścią Domu Kultury w Ozimku jest samorządowa instytucja kultury **Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku**, która czuwa nad rozwojem czytelnictwa na terenie gminy, a także służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwojowi kultury. Ulokowane jest w Ozimku przy ul. O. Dłuskiego 4.

Do podstawowych zadań MiGBP w Ozimku należy:

- Gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem publikacji dotyczących regionu.
- Udostępnianie zbiorów na miejscu oraz wypożyczanie ich do domu.
- Prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej
- Popularyzacja książki i czytelnictwa – działalność kulturalno-edukacyjna
- Współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku posiada 5 filii bibliotecznych na terenie gminy. Dzięki temu osoby spoza miasta mają ułatwiony dostęp do zbiorów bibliotecznych, które są regularnie

wzbogacane. Ponadto 4 filie – w Dylakach, Krasiejowie, Szczedrzyku i Krzyżowej Dolinie – udostępniają także książki w języku niemieckim²¹:

- Filia w Krasiejowie, ul. Spóracka 19;
- Filia w Szczedrzyku, ul. Klasztorna 1;
- Filia Biblioteczna w Grodźcu, ul. Częstochowska 115a;
- Filia Biblioteczna w Dylakach, ul. Fabryczna 2;
- Filia w Krzyżowej Dolinie, ul. Powstańców Śl. 29.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku jest instytucją kultury, która stara się nie tylko zapewnić społeczności lokalnej dostęp do książek i prasy, ale także realizuje zadania z zakresu popularyzacji czytelnictwa i edukacji kulturalnej. Efektem tych działań są:

- spotkania autorskie ze znanymi pisarzami,
- konkursy recytatorskie, literackie czytelnicze i plastyczne,
- wystawy,
- lekcje biblioteczne z zakresu przysposobienia czytelniczego i informacyjnego oraz lekcje literackie.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku jest miejscem, gdzie osoby pragnące poszerzyć swoją wiedzę znajdą zarówno tradycyjne – książkowe, jak i nowoczesne – elektroniczne źródła informacji. Bogaty księgozbiór podręczny gromadzi nie tylko kompendia wiedzy, encyklopedie dziedzinowe czy słowniki, lecz również poszukiwane publikacje popularnonaukowe, w tym albumy malarskie oraz podręczniki akademickie. Równocześnie powoli poszerza się oferta zbiorów multimedialnych, z których można korzystać na ogólnodostępnych komputerach bibliotecznych. Ponadto MiGBP w Ozimku prowadzi:

Lokalny Punkt Informacji Europejskiej, który istnieje od 2002 roku dzięki współpracy z Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej oraz Regionalnym Centrum Informacji Europejskiej w Opolu. Dzięki tej inicjatywie osoby zainteresowane problematyką jednoczącej się Europy mogą znaleźć w Wypożyczalni dla Dorosłych różnorodne publikacje i broszury na ten temat. Istnieje też możliwość przeszukiwania unijnych serwisów i baz danych dostępnych w internecie.

Czytelnię Internetową (zlokalizowaną w Wypożyczalni dla Dorosłych), która istnieje od 2004 roku, kiedy to w ramach programu IKONKA biblioteka otrzymała od Ministerstwa Nauki i Informatyzacji 3 zestawy komputerowe wraz z oprogramowaniem. Korzystanie z internetu jest bezpłatne i służy wyłącznie celom edukacyjno-informacyjnym. Ponadto istnieje możliwość odpłatnego wydrukowania zgromadzonych informacji lub zapisania ich na dyskietkach dostępnych u Bibliotekarza.

Punkt informacji o regionie – biblioteka stara się pozyskiwać publikacje dotyczące Śląska Opolskiego oraz społeczności lokalnej. Większość z nich można wypożyczyć do domu²².

---

²¹ Za: <http://www.dk.ozimek.pl/83-biblioteka/945-filie.html> (18.08.2016).

²² Za: <http://www.dk.ozimek.pl/83-biblioteka/957-dzialalnosc-informacyjna.html> (18.08.2016).

W 2015 roku na obszarze gminy Ozimek zarejestrowanych było 2093 czytelników bibliotek publicznych, najwięcej w bibliotece w Ozimku (1329), a najmniej w Krzyżowej Dolinie (95). Filie biblioteczne w pozostałych miejscowościach gminy posiadają od 148 do 178 czynnych czytelników. Zarówno MiGBP w Ozimku, jak też jej filie służą jednak nie tylko mieszkańcom miejscowości, w których się znajdują, ale także mieszkańcom sąsiednich sołectw.

Na przestrzeni lat 2010-2015 liczba czynnych czytelników zmalała o 307 osoby z 2400 do 2093 czytelników, co oznacza spadek o 12,8%. Największy spadek zarejestrowanych czytelników odnotowano w filii bibliotecznej w Krzyżowej Dolinie (-26,4%) oraz w Ozimku (-16,4%). Zmniejszenie liczby czytelników dotknęło też filie w Krasiejowie (-15,4%) i Grodźcu (-4,8%). W dwóch filiach odnotowano natomiast wzrost liczby czytelników w analizowanym okresie – w Dylakach o 7,4%, a w Szczedrzyku o 7,0%.

Tabela 48. Liczba czynnych czytelników bibliotek publicznych w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek

Miejscowość	Liczba czynnych czytelników bibliotek publicznych		
	2015	2014	2010
Antoniów			
Biestrzynnik			
Chobie			
Dylaki	174	168	162
Grodziec	178	190	187
Jedlice			
Krasiejów	148	145	175
Krzyżowa Dolina	95	108	129
Mnichus			
Nowa Schodnia			
Pustków			
Schodnia			
Szczedrzyk	169	169	158
Ozimek	1329	1330	1589
Gmina Ozimek (ogółem)	2093	2110	2400

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Ozimek

Na tle kraju gmina Ozimek wyróżnia się dobrym dostępem do sieci bibliotecznej – liczba ludności przypadającej na 1 placówkę biblioteczną w 2015 roku wynosiła 3 298, co było wartością niższą niż średnia krajowa (4 113) oraz średnia dla gmin miejsko-wiejskich w Polsce (3 492). Dostęp ten jest jednak relatywnie gorszy niż w innych częściach województwa – średnia dla województwa opolskiego wynosiła 3 018, dla powiatu opolskiego 2 831, a dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich województwa 3 126.

W latach 2010-2015 wskaźnik ludności na 1 placówkę biblioteczną w gminie, jak też w mieście Ozimek, przyjmował coraz niższe wartości, co wynikało nie ze zmiany liczby placówek, lecz z ubytku ludności zamieszkującej gminę Ozimek. Ogółem w gminie zmniejszył się on z 3 367 osób w 2010 roku do 3 298 osób w 2015 roku, co oznacza spadek na poziomie 1,6%. W przypadku kraju, jak i województwa liczba osób przypadających na 1 bibliotekę w 2015 roku była wyższa niż w 2010;

wzrost dotknął szczególnie inne gminy miejsko-wiejskie w Polsce (wzrost o 6,1%) i w powiecie opolskim (wzrost o 7,1%).

Tabela 49. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)						dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	3 940	3 990	4 072	4 103	4 100	4 113	4,1%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3 271	3 349	3 435	3 489	3 471	3 492	6,1%
POLSKA – MIASTO	7 000	7 061	7 139	6 801	6 733	6 725	-3,8%
OPOLSKIE	3 028	3 063	3 061	3 025	3 033	3 018	0,2%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3 142	3 203	3 190	3 136	3 181	3 126	1,2%
OPOLSKIE - MIASTO	6 579	6 714	6 680	6 158	6 273	6 084	-4,7%
Powiat opolski	2 773	2 718	2 777	2 775	2 834	2 831	2,2%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	3 102	3 092	3 323	3 310	7,1%
Powiat opolski - MIASTO	0	0	6 207	6 174	6 142	6 070	-1,0%
Ozimek	3 367	3 359	3 347	3 331	3 314	3 298	-1,6%
Ozimek – miasto	9 417	9 393	9 283	9 218	9 119	8 992	-3,2%
Ozimek - obszar wiejski	2 157	2 152	2 159	2 154	2 153	2 159	-0,2%

Źródło: GUS/BDL

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku oraz jej filie dysponują relatywnie dużym księgozbiorem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2015 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadało 4 797 woluminów, tj. znacznie więcej niż w kraju (3 380 woluminów), województwie opolskim (3 860 woluminów) i powiecie opolskim (4 220 woluminów). Również w porównaniu do innych gmin miejsko-wiejskich wskaźnik księgozbioru bibliotek na 1000 ludności w gminie Ozimek przyjmował wartości wyższe niż gminach miejsko-wiejskich kraju (3 445 woluminów na 1000 mieszkańców), województwa (3 443 woluminy) i powiatu (4 423 woluminy).

Tabela 50. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w latach 2010-2015

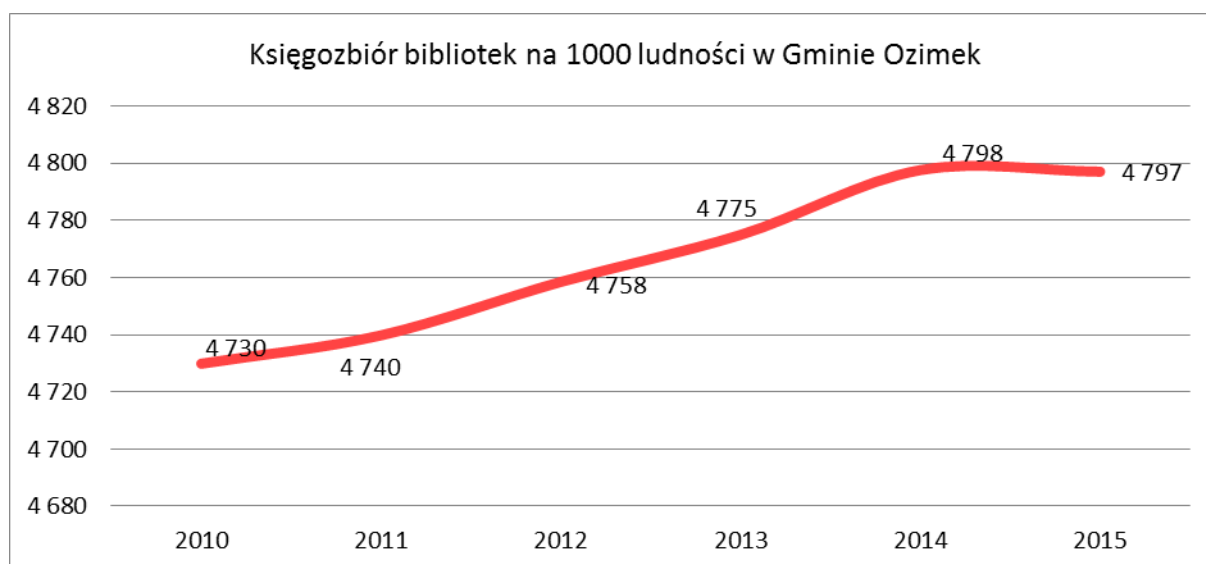
Jednostka terytorialna	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności (liczba woluminów)						dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	3 458	3 439	3 416	3 402	3 398	3 380	-1,8%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3 599	3 558	3 517	3 503	3 477	3 445	-3,4%
POLSKA – MIASTO	3 385	3 379	3 378	3 378	3 396	3 392	0,3%
OPOLSKIE	4 023	3 968	3 929	3 961	3 887	3 860	-3,4%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3 604	3 559	3 510	3 571	3 465	3 443	-3,8%
OPOLSKIE - MIASTO	3 921	3 852	3 829	3 940	3 888	3 916	-0,9%
Powiat opolski	4 302	4 287	4 263	4 251	4 218	4 220	-2,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	4 602	4 606	4 458	4 423	-3,1%
Powiat opolski - MIASTO	0	0	6 014	6 043	6 002	6 039	-0,2%
Ozimek	4 730	4 740	4 758	4 775	4 798	4 797	1,4%
Ozimek – miasto	4 962	4 977	5 047	5 081	5 129	5 185	3,4%

Ozimek - obszar wiejski	4 527	4 532	4 510	4 513	4 517	4 474	-0,2%
--------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: GUS/BDL

Na przestrzeni lat 2010-2014 zasób księgozbioru MiGBP w Ozimku i jej filii systematycznie się zwiększał z 4 730 woluminów na 1000 ludności w roku 2010 do 4 798 woluminów w roku 2014, by w roku 2015 ulec niewielkiemu spadkowi do poziomu 4 797 woluminów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy.

Wykres 27. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w gminie Ozimek

Źródło: GUS/BDL

Mimo dużego zasobu księgozbioru i licznych filii MiGBP, wśród mieszkańców gminy Ozimek znajduje się relatywnie najmniej czytelników bibliotek publicznych w porównaniu do sytuacji kraju, województwie, czy powiecie.

W 2015 roku na 1000 mieszkańców gminy Ozimek przypadało 105 czytelników bibliotek publicznych, co stanowiło wartość znacznie niższą niż w kraju (162 czytelników), województwie opolskim (157 czytelników) i powiecie opolskim (125 czytelników). Również na tle innych gmin miejsko-wiejskich wskaźnik czytelnictwa w gminie Ozimek jest relatywnie niski – w gminach miejsko-wiejskich w kraju wynosił on bowiem 147, w województwie opolskim 139, a w powiecie opolskim 128.

Tabela 51. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2010-2015

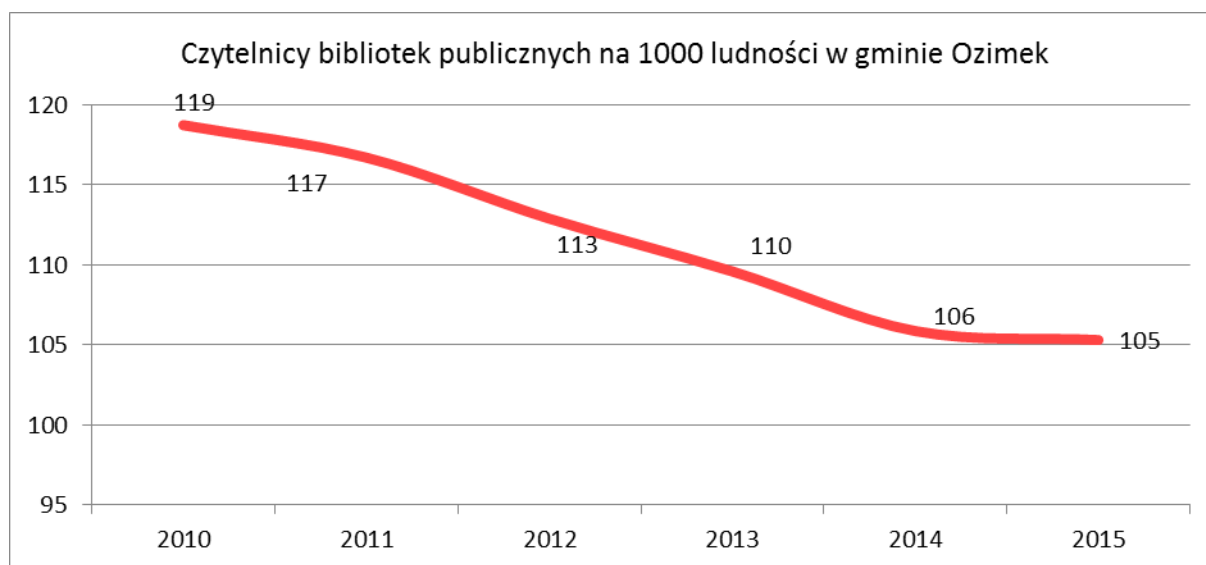
Jednostka terytorialna	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności						dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	169	168	168	167	164	162	-3,0%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	155	152	151	150	148	147	-4,7%
POLSKA - MIASTO	207	206	207	207	202	200	-2,1%
OPOLSKIE	152	161	162	161	157	157	2,9%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	147	147	147	145	141	139	-4,3%
OPOLSKIE - MIASTO	197	215	220	218	212	213	8,0%
Powiat opolski	128	128	125	126	124	125	-3,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	124	125	126	128	1,5%

Powiat opolski - MIASTO	0	0	205	209	211	213	3,1%
Ozimek	119	117	113	110	106	105	-10,8%
Ozimek – miasto	169	162	159	154	145	146	-13,9%
Ozimek - obszar wiejski	75	77	73	72	72	71	-3,7%

Źródło: GUS/BDL

Wskaźnik czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców gminy wykazywał się w latach 2010-2014 systematycznym spadkiem, poczynając od wartości 119 w 2010 roku do 105 w 2015 roku. Oznacza to spadek liczby czytelników o 10,8% na przestrzeni ostatnich pięciu lat, który pogłębił negatywne zjawisko dotyczące niskiego stopnia stanu czytelnictwa na terenie gminy w porównaniu z innymi jednostkami.

Wykres 28. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Ozimek

Źródło: GUS/BDL

Pozytywnym jest natomiast fakt, że mimo relatywnie niskiej liczby czytelników bibliotek publicznych w gminie Ozimek, osoby te wypożyczają więcej książek niż czytelnicy w Polsce. W roku 2015 przeciętny czytelnik bibliotek gminnych wypożyczał rocznie 18,9 woluminu, podczas gdy w kraju wskaźnik przyjmował niższe wartości: 18,0 wolumina na 1 czytelnika. W województwie opolskim i powiecie opolskim również jego wartości były niższe: 18,8 woluminu na 1 czytelnika. Co istotne, w samym Ozimku czytelnicy wypożyczają średnio więcej woluminów (19,9) niż na obszarach wiejskich gminy (17,2) i jest to wartość wyższa niż w innych miastach polski (17,8), czy województwa (19,1).

Tabela 52. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2010-2015

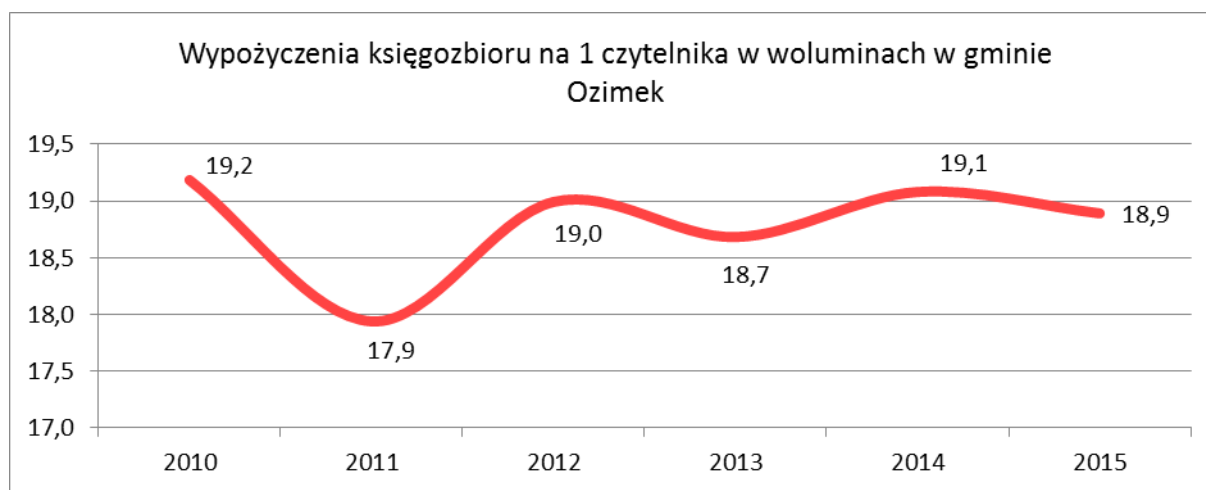
Jednostka terytorialna	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika (w liczbie woluminów)						dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	18,4	18,6	18,9	18,5	18,3	18,0	-0,8%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	19,7	20,1	20,3	19,9	19,7	19,2	0,2%
POLSKA - MIASTO	18,0	18,2	18,6	18,2	18,0	17,8	0,2%
OPOLSKIE	20,2	18,9	18,8	18,9	19,3	18,8	-4,4%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	18,3	18,6	18,8	19,1	19,7	19,2	7,7%
OPOLSKIE - MIASTO	21,4	19,5	19,3	19,3	19,9	19,1	-6,9%

Powiat opolski	16,9	17,1	17,8	17,9	20,5	18,8	21,7%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	19,3	18,6	25,4	18,7	31,5%
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	19,9	19,6	28,5	19,3	42,9%
Ozimek	19,2	17,9	19,0	18,7	19,1	18,9	-0,5%
Ozimek – miasto	18,7	17,9	20,2	19,6	20,0	19,9	6,5%
Ozimek - obszar wiejski	20,1	18,1	16,7	16,9	17,6	17,2	-12,3%

Źródło: GUS/BDL

Liczba wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika bibliotek publicznych w gminie Ozimek w latach 2010-2015 ulegała fluktuacjom, wskazując jednak w latach 2011-2015 tendencję nieznacznie wzrostową. Największe wahnięcie miało miejsce pomiędzy rokiem 2010 (19,2 woluminu na czytelnika), a rokiem 2011 (17,9 woluminu).

Wykres 29. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w gminie Ozimek

Źródło: GUS/BDL

Na **infrastrukturę sportową i rekreacyjną** na terenie gminy składają się ogólnodostępne boiska, siłownie zewnętrzne, sala sportowa, korty tenisowe i place zabaw. Ofertę rekreacyjną uzupełniają liczne trasy rowerowe. Na obszarze gminy funkcjonuje kompleks boisk "Orlik 2012" zlokalizowany w Ozimku przy ul. Częstochowskiej 27.

W 2014 roku na terenie gminy Ozimek działalność prowadziło 5 **klubów sportowych**, liczących łącznie 432 członków i 316 osób ćwiczących.

Liczba klubów sportowych w gminie w 2014 roku była taka sama, jak w 2010 roku, choć jej zmniejszenie się zanotowano w 2012 roku, gdy funkcjonowały 4 kluby sportowe. Wahnięcie w liczbie klubów sportowych wpłynęło na zmianę liczby członków klubów w latach 2010-2014, która zwiększyła się o 47% z 294 w 2010 roku poprzez 274 w 2012 roku do liczby 432 w 2014 roku. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych również ulegała zmianom. Najwyższą wartość przyjęła w roku 2012, by ponownie zmniejszyć się w 2014 roku. Ogólnie jednak w latach 2010-2014 zaobserwowano wzrost liczby ćwiczących o 7,1% z liczby 295 osób w roku 2010 do 316 osób w 2014 roku. Wśród ćwiczących znaczny odsetek stanowiły dzieci i młodzież do lat 18. W 2014 roku ćwiczyło 181 osób w tym wieku, co stanowi wartość o 13,8% wyższą niż w roku 2010.

Tabela 53. Kluby sportowe, członkowie oraz ćwiczący w gminie Ozimek w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2012	2014	Dynamika 2014/2010
Gmina Ozimek	5	4	5	0,0%
członkowie klubów sportowych				
Gmina Ozimek	294	274	432	46,9%
ćwiczący ogółem w klubach sportowych				
Gmina Ozimek	295	417	316	7,1%
ćwiczący do lat 18 w klubach sportowych				
Gmina Ozimek	159	298	181	13,8%

Źródło: GUS/BDL

Gmina Ozimek wyróżniała się na tle pozostałych jednostek relatywnie niskimi wartościami wskaźnika klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców. W 2014 roku wynosił on dla 2,5, podczas gdy średnia krajowa kształtowała się na poziomie 3,6 klubów sportowych, średnia wojewódzka – 4,9 klubów sportowych, a średnia powiatowa – 4,7 klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców. Sytuacja wygląda szczególnie niekorzystnie na tle innych gmin miejsko-wiejskich województwa opolskiego, w których wskaźnik ten przybiera wartość 5,0, tj. dwukrotnie wyższą niż w gminie Ozimek.

Co więcej, na przestrzeni lat 2010-2014 wskaźnik ten nie uległ zasadniczym zmianom (wzrost o 1,6% spowodowany zmianą liczby ludności gminy), podczas gdy w powiecie i województwie wzrósł o niemal jedną trzecią – wzrost w skali powiatu opolskiego wynosi 31,8% (z 3,5 do 4,7) a w skali województwa opolskiego 29,3% (z 3,8 do 4,9).

Tabela 54. Kluby sportowe na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	kluby sportowe na 10 tys. mieszkańców			dynamika 2014/2010
	2010	2012	2014	
POLSKA	3,4	3,7	3,6	5,6%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	4,1	4,4	4,3	3,9%
POLSKA - MIASTO	3,1	3,3	3,3	8,2%
OPOLSKIE	3,8	5,1	4,9	29,3%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	4,1	5,3	5,0	22,2%
OPOLSKIE - MIASTO	3,5	4,3	4,0	15,7%
Powiat opolski	3,5	5,0	4,7	31,8%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	3,5	3,2	-6,2%
Powiat opolski - MIASTO	-	4,3	3,3	-24,2%
Ozimek	2,5	2,0	2,5	1,6%
Ozimek – miasto	3,2	2,2	1,1	-65,6%
Ozimek - obszar wiejski	1,9	1,9	3,7	100,3%

Źródło: GUS/BDL

Podobna sytuacja dotyczyła wskaźnika członków klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców. W latach 2010-2014 jego wartość dla gminy Ozimek wzrosła (ogólny wzrost o 49%), ale przez cały okres pozostawała poniżej średniej dla innych jednostek. W 2014 roku na 10 tys. mieszkańców gminy przypadało 217 członków klubów sportowych, podczas gdy w kraju było to 245 osób,

w województwie 297 osób, zaś w powiecie – 358 osób. W gminach miejsko-wiejskich kraju, województwa i powiatu wskaźnik ten również był wyższy (odpowiednio 253, 286 i 227). Dane te oznaczają, że gmina Ozimek charakteryzuje się znacznie mniejszym natężeniem członkostwa w klubach sportowych niż inne jednostki.

Tabela 55. Członkowie klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	członkowie klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców			dynamika 2014/2010
	2010	2012	2014	
POLSKA	232	239	245	5,3%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	246	252	253	2,9%
POLSKA - MIASTO	251	262	273	8,7%
OPOLSKIE	202	287	297	46,8%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	211	273	286	35,4%
OPOLSKIE - MIASTO	219	293	298	36,3%
Powiat opolski	201	327	358	78,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	230	227	-1,3%
Powiat opolski - MIASTO	-	379	259	-31,6%
Ozimek	146	136	217	49,3%
Ozimek – miasto	171	104	60	-64,7%
Ozimek - obszar wiejski	123	164	350	183,9%

Źródło: GUS/BDL

Również w przypadku wskaźnika ćwiczących w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców wartości osiągnięte w gminie Ozimek są niższe niż w pozostałych jednostkach. Na 10 tys. mieszkańców gminy w 2014 roku przypadało 159 osób ćwiczących w klubach sportowych. Choć była to wartość wyższa niż w 2010 roku, nadal pozostawała na poziomie niższym niż wynosiła średnia krajowa (239 osób ćwiczących na 10 tys. mieszkańców), wojewódzka (274 osoby ćwiczące na 10 tys. mieszkańców) czy powiatowa (295 osób ćwiczących na 10 tys. mieszkańców). Również na tle innych gmin miejsko-wiejskich analizowany wskaźnik był najniższy, ponieważ na 10 tys. ludności w gminach miejsko-wiejskich w kraju ćwiczyło w klubach sportowych 250 osób, w województwie opolskim 278, a w powiecie opolskim 193 osoby. Dane te wskazują, że gmina Ozimek charakteryzuje się znacznie mniejszym natężeniem osób ćwiczących w klubach sportowych niż inne jednostki.

Co więcej, w samym Ozimku wskaźnik ten wyniósł zaledwie 24 osoby na 10 tys. ludności, niemal wszyscy ćwiczyli bowiem w klubach zlokalizowanych na terenach wiejskich gminy.

Tabela 56. Ćwiczący w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ćwiczący w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców			dynamika 2014/2010
	2010	2012	2014	
POLSKA	223	235	239	6,9%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	242	254	250	3,3%
POLSKA - MIASTO	244	259	269	10,3%
OPOLSKIE	208	282	274	32,1%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	222	282	278	25,4%
OPOLSKIE - MIASTO	231	299	287	24,0%

Powiat opolski	188	317	295	56,7%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	261	193	-26,2%
Powiat opolski - MIASTO	-	424	223	-47,4%
Ozimek	146	208	159	8,8%
Ozimek – miasto	155	223	24	-84,4%
Ozimek - obszar wiejski	138	194	273	97,6%

Źródło: GUS/BDL

Jeszcze bardziej niekorzystnie przedstawiała się sytuacja dotycząca dzieci i młodzieży w wieku do lat 18 ćwiczących w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców. W gminie Ozimek na 10 tys. mieszkańców ćwiczyło 91 osób do 18 roku życia, podczas gdy w kraju średnia wynosiła 167 osób, w województwie 159, a w powiecie 178 osób. Zwrócić należy przy tym uwagę, że żadna z ćwiczących osób do 18 roku nie ćwiczyła w klubie sportowym zlokalizowanym w Ozimku, wszystkie w klubach zlokalizowanych w innych miejscowościach gminy. Sytuacja w tym zakresie uległa znacznej zmianie w porównaniu z rokiem 2012, kiedy to w Ozimku ćwiczyło 193 osoby do 18 roku życia w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 57. Ćwiczący do 18 lat w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ćwiczący do 18 lat w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców			dynamika 2014/2010
	2010	2012	2014	
POLSKA	160	166	167	5,0%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	174	179	176	1,5%
POLSKA - MIASTO	179	190	195	8,9%
OPOLSKIE	128	168	159	23,7%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	139	171	166	19,2%
OPOLSKIE - MIASTO	154	196	189	22,5%
Powiat opolski	101	190	178	76,3%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	187	143	-23,8%
Powiat opolski - MIASTO	-	343	195	-43,1%
Ozimek	79	148	91	15,6%
Ozimek – miasto	79	193	0	-100,0%
Ozimek - obszar wiejski	79	110	168	113,3%

Źródło: GUS/BDL

Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

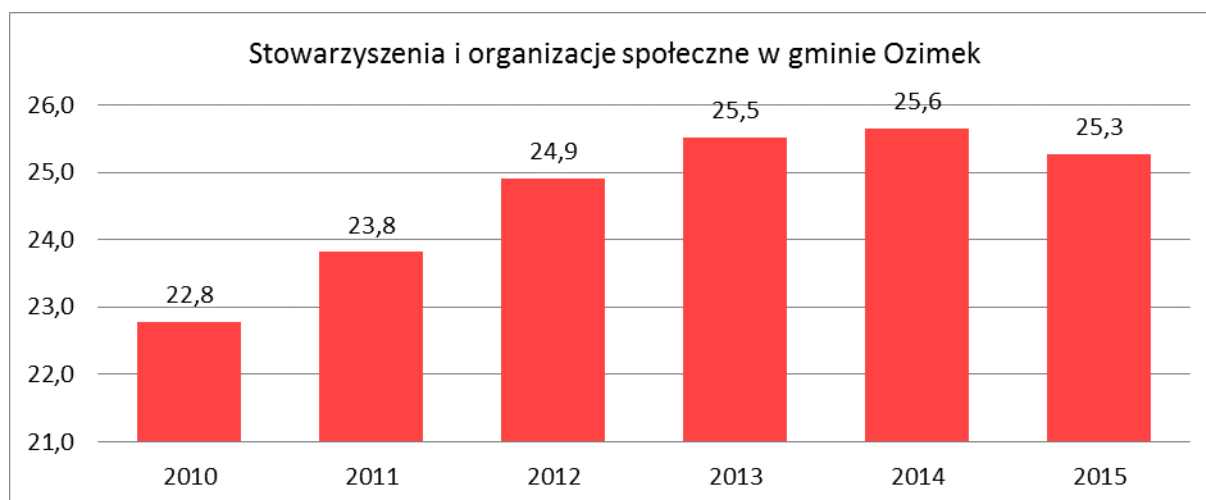
Na terenie gminy Ozimek funkcjonują 22 organizacje pozarządowe w tym 7 zajmujących się działalnością sportową²³.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców gminy w 2015 roku odnotowano 25,3 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych funkcjonujących na terenie gminy. Stanowiło to wartość nieznacznie niższą niż w 2014 roku (25,6 stowarzyszeń). W latach wcześniejszych (2010-2014) odnotowano natomiast

²³ Za: Uchwała nr XVII/94/15 Rady Miejskiej w Ozimku w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016-2021.

stały wzrost omawianego wskaźnika – w 2010 roku przypadało 22,8 stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10.000 mieszkańców, podczas gdy w 2014 roku było ich 25,6.

Wykres 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w gminie Ozimek

Źródło: GUS/BDL

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2015 roku w gminie Ozimek (25,3) znacznie odbiegała na jej niekorzyść od tej obserwowanej w skali kraju (35,1) i województwa opolskiego (33,5). Wskaźnik ten był tylko nieznacznie niższy od tego obserwowanego w powiecie opolskim (26,1). Nagromadzenie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do liczby ludności na terenie gminy było również niższe niż w innych gminach miejsko-wiejskich w kraju (30,4), województwie opolskim (31,0), czy powiecie opolskim (27,7). Dane te oznaczają, że gmina Ozimek charakteryzuje się niższym stopniem aktywności społecznej mieszkańców niż inne jednostki.

Zwrócić należy także uwagę na fakt, że omawiany wskaźnik był porównywalny w Ozimku oraz na terenach wiejskich gminy, co oznacza podobne natężenie liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na obu typach obszarów.

Tabela 58. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2015

Jednostka terytorialna	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców						dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	27,1	28,4	30,0	31,5	33,1	35,1	21,9%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	23,8	25,0	26,3	27,6	28,7	30,4	20,5%
POLSKA - MIASTO	29,7	31,1	32,9	34,8	36,8	39,1	23,7%
OPOLSKIE	26,7	27,9	29,3	30,4	31,8	33,5	18,9%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	25,3	26,4	27,6	28,6	29,6	31,0	16,9%
OPOLSKIE - MIASTO	27,3	28,5	30,0	31,7	33,6	35,8	23,0%
Powiat opolski	20,9	22,1	23,2	23,5	24,7	26,1	18,3%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0	0	25,3	26,1	26,6	27,7	5,1%
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	27,9	29,2	29,8	30,8	6,9%
Ozimek	22,8	23,8	24,9	25,5	25,6	25,3	12,6%

Ozimek – miasto	24,4	24,5	25,9	26,0	26,3	25,6	7,8%
Ozimek - obszar wiejski	21,3	23,2	24,1	25,1	25,1	25,0	17,6%

Źródło: GUS/BDL

Dziedzictwo kulturowe²⁴

Do najważniejszych obiektów zabytkowych należą te wpisane do rejestru zabytków. W gminie Ozimek są to następujące obiekty:

- Dom mieszkalny 1840 – Antoniów, ul. Młyńska 161,
- Domy mieszkalne nr 2, 3, 4 i 5 z XVIII – XIX w., pozostałość osiedla hutniczego i huty – Jedlice, ul. Feniks,
- Budynek huty (obecnie magazyn) – Jedlice, ul. Feniks,
- Kanał roboczy z Małej Panwi – Jedlice, ul. Feniks,
- Pozostałości dawnego osiedla hutniczego: okrągły plac ze studnią – Jedlice, ul. Feniks 4,
- Dwór Beatka z 1780 r. – Jedlice, ul. Feniks 4,
- Kościół ewangelicki z XIX w. – Ozimek,
- Most Żelazny nad rz. Mała Panew – Ozimek, teren huty,
- Zbiorowa mogiła powstańców śląskich na cmentarzu rzymsko-katolickim – Krasiejów
- Kościół parafialny pw. św. Małgorzaty wraz z ogrodzeniem,
- Kościół parafialny pw. MB Częstochowskiej i św. Wojciecha 1891 r. – Grodziec

Bogactwo spuścizny historycznej Ozimka jest jednak zdecydowanie bardziej obszerne. Na terenie miasta i gminy istnieje wiele obiektów i zespołów zabytkowych, nie wpisanych do rejestru, posiadających wartość historyczną i kulturową. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przewiduje prowadzenie ich ewidencji na podstawie przepisów zawartych w art. 22 ustawy oraz w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programu opieki nad zabytkami. Gmina Ozimek posiada gminną ewidencję zabytków, w której znajduje się 544 obiekty, szczególnie cennych dla historii miasta i gminy. Według opracowanej w marcu 2012 r. aktualizacji „Programu opieki nad zabytkami gminy Ozimek na lata 2012 – 2015” stan techniczny zabytków można uznać za dobry lub bardzo dobry. Spośród obiektów znajdujących się ewidencji zabytków jedynie poniżej wymienione znajdują się w stanie złym lub niezadowolającym :

- Ozimek, ul. Wyzwolenia 8 A – dom

²⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek, 2014

- Ozimek, ul. „ 61 - dom
- Antoniów, ul. Młyńska 1 – stajnie
- Biestrzynnik, ul Ozimska – remiza strażacka
- Dylaki, ul. Jeziorna 16 – dom w zagrodzie
- Dylaki, ul. Ozimska 57 - zajazd
- Jedlice, huta szkła „Jedlice” - kanał roboczy nawadniający
- Krasiejów, ul. Brzozowa 4 – budynki gospodarcze
- Krasiejów, ul. Kolejowa – dom
- Krasiejów, ul. Sporacka 38 – dom
- Krasiejów, ul. Młyńska - Młyn wodny
- Schodnia, ul. Piotra Kuczki – dom i budynek gospodarczy
- Schodnia, ul. Opolska 3 – magazyn zbożowy
- Schodnia, ul. Opolska 12 – dom
- Szczedrzyk, ul. Ozimska 25 – dom mieszkalno-gospodarczy.

Głównym wyzwaniem dla gminy, wobec przeznaczenia kilkuset obiektów do ochrony, będzie przede wszystkim zachowanie ich w niepogorszonej formie i ustalenie warunków tej ochrony w planach miejscowych.

Walory turystyczne gminy Ozimek

W gminie Ozimek można znaleźć wiele wspaniałych terenów sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji. Duże zalesienie regionu - większość terenów gminy zajmują lasy stanowiące integralną część obszaru chronionego krajobrazu (Lasów Stobrawsko - Turawskich) i planowanego parku krajobrazowego, stwarza możliwość aktywnego wypoczynku poprzez uprawianie joggingu, spacerów, poznawania unikalnej flory i fauny. Miejsca do grzybobrania, ścieżki rowerowe, trasy turystyczne i dydaktyczno przyrodnicze z ciekawymi punktami postojowymi, to tylko niektóre z możliwości spędzenia wolnego czasu.

Doskonałe warunki do wędkowania zapewnia kompleks akwenów wodnych w Biestrzynie. Zbiorniki te to także atrakcyjne miejsce do plażowania. Stadniny koni w Antoniowie, Dylakach i Grodźcu umożliwiają turystykę konną.

Bardzo istotnym atutem gminy jest rzeka Mała Panew, która płynie prawie w całości w swym naturalnym korycie i tworzy liczne zakola i starorzecza oraz daje możliwość organizacji spływów kajakowych. Bardzo malownicza trasa, w całym biegu rzeki podzielona na etapy o różnym stopniu trudności i różnej długości, to niewątpliwa atrakcja zarówno dla kajakarzy początkujących, jak i zaawansowanych.

Jeziora Turawskie oddalone ok. 6 km od miasta to znakomita możliwość uprawiania sportów wodnych.

Ewenementem na skalę światową jest stanowisko paleontologiczne w Krasiejowie, gdzie odkryto kości dinozaurów sprzed 225 mln lat. Odkrycie to skupia uwagę naukowców i mediów z całego świata, przyciągając wielu zwiedzających. Efektem jest powstanie JuraParku składającego się z kompleksu turystyczno-naukowego, Muzeum Paleontologicznego oraz rekonstrukcji parku jurajskiego stanowiącego wizytówkę naszej gminy. JuraPark Krasiejów oferuje dodatkowo liczne atrakcje do których należą min. multimedialny tunel czasu, prehistoryczne oceanarium, kino 5D oraz kąpielisko strzeżone z plażą.

W ostatnich latach na terenie gminy zauważalna jest tendencja do powiększania się liczby agroturystycznych gospodarstw, gdzie turyści mogą spędzić wolne dni z dala od zgiełku i hałasu miast. Duża nadzieja na dynamiczny rozwój turystyki w regionie nie tylko w okresie letnim ale przez cały rok, pojawiła się właśnie wraz z sensacyjnym odkryciem cmentarza gadów i płazów w miejscowości Krasiejów. Prace nad wykopaliskami będą trwały przez wiele lat, a ich efektem jest powstanie JuraParku składającego się z kompleksu turystyczno-naukowego, Muzeum Paleontologicznego oraz rekonstrukcji parku jurajskiego stanowiącego wizytówkę naszej gminy.²⁵

Transport i komunikacja

Układ drogowo – uliczny Gminy Ozimek tworzy sieć dróg i ulic, w układzie funkcjonalnym podzielona na kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Zarządcami sieci drogowo – ulicznej są:

- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad; Oddział w Opolu w stosunku do drogi krajowej Nr 46 relacji Kłodzko – Nysa – Opole – Ozimek – Częstochowa - Szczekociny,
- Marszałek Województwa Opolskiego dla drogi wojewódzkiej Nr 463 relacji Bierdzany – Ozimek – Zawadzkie,
- Starosta Opolski dla dróg powiatowych,
- Burmistrz Ozimka dla dróg gminnych.

Łączna długość sieci dróg publicznych miasta i gminy wynosi 143,3 km, z czego:

- droga krajowa – 16,2 km,

---

²⁵ Źródło: <http://www.ozimek.pl/>

- droga wojewódzka – 17,6 km,
- drogi powiatowe – 49,9 km,
- drogi gminne – 59,6 km.

Wskaźnik gęstości dróg publicznych wynosi 1,14 km/km², a uwzględniając tylko tereny zainwestowane i nie zalesione wskaźnik ten wzrasta do wartości 2,84 km/km².

Do sieci podstawowej zaliczono następujące drogi (ciągi uliczne):

- droga krajowa Nr 46 prowadzona ulicami Warszawska (Schodnia) – Częstochowska (Grodziec), której dostępność zapewniona jest poprzez szereg skrzyżowań jednopoziomowych,
- droga wojewódzka Nr 463 prowadzona od granicy z gm. Turawa przez Dylaki (ul. Ozimska), Antoniów (ul. Powstańców Śląskich), Ozimek (ul. Powstańców Śląskich, ul. Wyzwolenia), Krasiejów (ul. Zamoście) do granicy gminy z gm. Kolonowskie,

Wszystkie drogi układu podstawowego są to drogi o przekroju jednojezdniowym o dwóch pasach ruchu (1 x 2). Podstawowa sieć drogowo – uliczna miasta ma istotne znaczenie w obsłudze relacji tranzytowych (głównie DK 46), zapewnia skomunikowanie z sąsiednimi gminami jak również zapewnia podstawowe powiązania wewnętrzne pomiędzy różnymi jednostkami miasta i gminy.

Zauważa się, że część układu podstawowego, w godzinach szczytu, pracuje na granicy przepustowości (głównie skrzyżowania – odcinki międzywęzłowe mają jeszcze rezerwy przepustowości). Stan techniczny części podstawowych ciągów drogowo – ulicznych określić należy jako dobry (DK 46 bardzo dobry – po przebudowie), co ma również wpływ na oferowane standardy ruchu.

Sieć dróg gminnych (publicznych i wewnętrznych) stanowi uzupełnienie układu podstawowego. Drogi te zapewniają dostępność z sieci podstawowej terenów zainwestowania miejskiego, zapewniają również bezpośrednią obsługę tych terenów (głównie terenów mieszkaniowych). Podstawowym mankamentem tych dróg jest ich niezadowalający, czasami wręcz zły stan techniczny, jak również nienormatywne (zaniżone) parametry techniczne (szerokość jezdni, szerokość w liniach rozgraniczających, brak segregacji ruchu pieszego i kołowego).

Istotnym problemem decydującym o przepustowości układu ulicznego jest możliwość zaparkowania samochodu. Na dzień dzisiejszy oprócz wydzielonych parkingów podstawowym miejscem parkowania jest parkowanie „przykrawężnikowe”. Zajęcie pod miejsca parkingowe części jezdni zdecydowanie ogranicza jej przepustowość, obniża standardy ruchu i bezpieczeństwo ruchu pojazdów i pieszych.

Układ kolejowy tworzy pierwszorzędna linia kolejowa PKP Nr 144 prowadzące ruch mieszany (pasażersko – towarowy), jednotorowa, zelektryfikowana relacji Tarnowskie Góry - Opole. Dostępność linii kolejowej zapewniona jest poprzez stacje III klasy Ozimek i Krasiejów.

System transportu publicznego obejmuje funkcjonujący podsystem kolejowy i podsystem autobusowy. Podsystem kolejowy zapewnia powiązania lokalne i regionalne, natomiast autobusowy to głównie powiązania regionalne i międzyregionalne. Kolejowa komunikacja pasażerska obecnie prowadzona linią Nr 144 zapewnia bezpośrednio powiązania z Opolem i Częstochową (Zawadzkie).

Wobec praktycznego zaniku publicznej komunikacji kolejowej podstawową rolę w przewozach pasażerskich przejmuje komunikacja autobusowa. W układzie regionalnym PKS zapewnia bezpośrednie połączenia z Opolem (z Grodźcą). Publiczna komunikacja autobusowa zapewnia również obsługę szeregu połączeń w układzie lokalnym. Wyrazem zachodzących w ostatnich latach zmian systemowych jest coraz większy udział przewoźników prywatnych w realizacji komunikacji publicznej, np. obsługę połączeń Ozimka z Opolem (autobusy firmy LUZ).

2.5 Diagnoza zjawisk w sferze technicznej

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Usługi z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków dla mieszkańców gminy Ozimek świadczy spółka **Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.** zlokalizowana w Antoniewie przy ul. Powstańców Śl. 54. Jest ona podmiotem gospodarczym powołanym przez Gminę Ozimek z dniem 01.07.1992 r. (przekształcenie przedsiębiorstwa komunalnego w spółkę) w celu wypełnienia podstawowych obowiązków Gminy w zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

Gmina Ozimek jest obszarem w pełni zwodociągowanym – w 2014 roku z sieci wodociągowej korzystało 100% mieszkańców miasta i 99,9% mieszkańców terenów wiejskich gminy. W pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych dostęp do sieci wodociągowej również był powszechny (w skali kraju obejmował 91,6% mieszkańców, a w skali woj. opolskiego 96,6%).

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w gminie Ozimek w latach 2010-2014 nie zmieniał się i wynosił 97,5%. Wzrost nastąpił w roku 2014, gdy wskaźnik ten osiągnął wartość 100%.

Tabela 59. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (w %)					Dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	87,4	87,6	87,9	88,0	91,6	4,8%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	84,7	84,9	85,2	85,4	90,4	6,7%
POLSKA - MIASTO	95,3	95,4	95,4	95,5	96,4	1,2%
OPOLSKIE	94,5	94,5	94,6	94,6	96,6	2,2%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	94,1	94,1	94,2	94,2	96,5	2,6%
OPOLSKIE - MIASTO	97,5	97,5	97,5	97,5	98,1	0,6%
Powiat opolski	94,4	94,5	94,6	94,7	97,5	3,3%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	96,1	96,1	99,4	3,4%
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	97,9	97,9	98,8	0,9%
Ozimek	97,5	97,5	97,5	97,5	100,0	2,6%
Ozimek - miasto	99,5	99,5	99,5	99,5	100,0	0,5%
Ozimek - obszar wiejski	95,8	95,8	95,8	95,8	99,9	4,3%

Źródło: GUS/BDL

Dostęp do sieci kanalizacyjnej, w porównaniu z siecią wodociągową, jest mniej powszechny zarówno w gminie Ozimek, jak też w innych jednostkach. Dostęp do sieci kanalizacyjnej jest jednak dla mieszkańców gminy Ozimek znacznie bardziej powszechny niż ma to miejsce w skali kraju, województwa, czy powiatu. Z sieci kanalizacyjnej korzystało bowiem w 2015 roku 86,7% mieszkańców gminy (w tym 99,3% mieszkańców Ozimka), podczas gdy w kraju wartość ta wynosiła 68,7%, w województwie opolskim 69,7%, a w powiecie opolskim 74,8%.

Wysoki wskaźnik dostępu do sieci kanalizacyjnej w gminie związany jest z bardzo dużym wzrostem odsetka ludności korzystającej z niej na przestrzeni lat 2010-2014 – w roku 2010 z sieci kanalizacyjnej korzystało zaledwie 52,9% mieszkańców gminy, co przy wartości 86,7% w roku 2014 oznacza wzrost o 64%. Choć w skali kraju, województwa, powiatu oraz innych gmin miejsko-wiejskich również odnotowano wzrost odsetka mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w analizowanym okresie, nigdzie nie był on tak znaczący, jak w gminie Ozimek.

Tabela 60. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (w %)					Dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	62,0	63,5	64,3	65,1	68,7	10,8%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	51,2	52,9	54,0	55,0	60,2	17,6%
POLSKA - MIASTO	86,1	86,7	87,0	87,4	89,3	3,7%
OPOLSKIE	59,2	60,8	61,8	63,3	69,7	17,7%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	57,2	59,1	60,1	62,0	67,8	18,5%
OPOLSKIE - MIASTO	87,3	87,7	87,6	88,1	90,5	3,7%
Powiat opolski	52,6	54,8	56,4	60,3	74,8	42,2%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	49,7	58,2	75,8	52,5%
Powiat opolski - MIASTO	0,0	0,0	74,4	77,7	93,6	25,8%
Ozimek	52,9	53,0	55,0	67,7	86,7	63,9%
Ozimek - miasto	95,0	95,0	95,7	95,7	99,3	4,5%
Ozimek - obszar wiejski	16,1	16,2	20,0	43,8	76,1	372,7%

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku z **oczyszczalni ścieków** korzystało 17 285 mieszkańców gminy Ozimek (w tym 8 678 na terenie Ozimka). Była to liczba o 45% wyższa niż w 2010 roku, gdy zbiorowy odbiór ścieków obejmował zaledwie 11 441 mieszkańców gminy. Oznacza to bardzo duży przyrost liczby osób korzystających z oczyszczalni ścieków na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Wykres 31. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w gminie Ozimek

Źródło: GUS/BDL

Liczba 17 285 mieszkańców gminy korzystających z oczyszczalni ścieków oznacza, że zbiorowy odbiór ścieków obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców gminy, tj. 87% (w samym Ozimku odsetek ten wynosi 97%). Wartość tego wskaźnika w gminie jest wyższa niż wynosi średnia dla kraju, województwa oraz powiatu – w kraju z oczyszczalni ścieków korzysta bowiem 73% mieszkańców, w województwie opolskim 75%, a w powiecie opolskim 74% mieszkańców. Oznacza to, że dostęp do oczyszczalni ścieków w gminie w przeliczeniu na liczbę mieszkańców posiada więcej osób niż w innych jednostkach. Sytuacja w gminie Ozimek w tym zakresie wygląda jeszcze lepiej, biorąc pod uwagę inne gminy miejsko-wiejskie w kraju (64%).

Należy zwrócić również uwagę na fakt, że zarówno w przypadku mieszkańców gminy Ozimek, jak i kraju czy województwa udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków zwiększał się w latach 2010-2014. W przypadku gminy Ozimek wzrost ten jest jednak znacznie większy niż w innych jednostkach, wynosi bowiem 47%, podczas gdy w skali kraju dynamika wzrostu nie przekraczała 11%.

Wzrost odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ostatnich pięciu latach dotyczył w szczególności mieszkańców terenów wiejskich gminy – w 2010 roku korzystało z nich 24%, a 2015 roku 80% mieszkańców, co oznacza, że dynamika wzrostu na tym terenie wyniosła 198%.

Tabela 61. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków ogółem (w %)						Dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
POLSKA	65%	66%	69%	70%	71%	73%	10,5%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	55%	57%	59%	61%	62%	64%	12,1%
POLSKA - MIASTO	88%	88%	92%	93%	94%	95%	6,7%
OPOLSKIE	66%	68%	69%	71%	72%	75%	9,2%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	63%	66%	66%	69%	70%	73%	11,0%
OPOLSKIE - MIASTO	95%	96%	96%	95%	95%	96%	0,2%
Powiat opolski	56%	54%	58%	64%	69%	74%	24,0%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	-	-	53%	62%	69%	78%	31,4%
Powiat opolski - MIASTO	-	-	69%	75%	75%	90%	9,9%
Ozimek	57%	57%	60%	70%	83%	87%	47,3%
Ozimek - miasto	94%	94%	98%	97%	97%	97%	3,3%
Ozimek - obszar wiejski	24%	24%	27%	47%	72%	80%	198,3%

Źródło: GUS/BDL

W 2015 roku 17 330 mieszkańców gminy Ozimek miało możliwość podłączenia do kanalizacji sanitarnej, co w odniesieniu do liczby ludności gminy oznacza, że taką możliwość posiadało 87,8% mieszkańców gminy, a nie miało jej 12,2%. W poszczególnych miejscowościach gminy wskaźnik ten przybierał bardzo różne wartości. W najlepszej sytuacji byli mieszkańcy Ozimka, ponieważ wszyscy mieli możliwość podłączenia do kanalizacji sanitarnej. Niski odsetek osób pozbawionych takiej możliwości dotyczył też miejscowości: Krzyżowa Dolina (0,7%), Grodziec (1,3%), Szczedrzyk (1,4%), Antoniów (2,4%) i Jedlice (3,4%).

W najgorszej sytuacji byli natomiast mieszkańcy miejscowości Mnichus, ponieważ nikt z nich nie miał możliwości podłączenia do kanalizacji sanitarnej. Wysoki na tle gminy odsetek mieszkańców

pozbawionych możliwości podłączenia do kanalizacji sanitarnej dotyczył także miejscowości: Schodnia (80,5%), Pustków (79,7%), Nowa Schodnia (74,0%) oraz Biestrzynnik (39,7%).

Tabela 62. Możliwość podłączenia do kanalizacji sanitarnej w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek w 2015 roku.

Miejscowość	Liczba mieszkańców z możliwością podłączenia do kanalizacji sanitarnej wg ewidencji ludności	Odsetek mieszkańców pozbawionych możliwości podłączenia do kanalizacji sanitarnej
Antoniów	1160	2,44%
Biestrzynnik	394	39,66%
Chobie	265	12,54%
Dylaki	996	17,00%
Grodziec	1336	1,33%
Jedlice	113	3,42%
Krasiejów	1778	12,07%
Krzyżowa Dolina	715	0,69%
Mnichus	0	100,00%
Nowa Schodnia	246	74,02%
Pustków	100	79,72%
Schodnia	170	80,50%
Szczedrzyk	1447	1,43%
Ozimek	8610	0,00%
Gmina Ozimek (ogółem)	17330	12,16%

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Ozimek

Z sieci gazowej korzysta jedna czwarta mieszkańców gminy Ozimek (24,7%). Sieć ta dostępna jest jedynie na części obszaru Ozimka (korzysta z niej 53,8% mieszkańców miasta); inne miejscowości gminy nie są do niej podłączone.

Wartości te sprawiają, że na tle pozostałych jednostek administracyjnych gmina Ozimek wyróżnia się niskim odsetkiem ludności korzystającej z sieci gazowej. Jest to sytuacja charakterystyczna dla całego powiatu opolskiego, w którym z sieci gazowej korzysta zaledwie 12,2% mieszkańców (23,5% w gminach miejsko-wiejskich powiatu). W skali kraju jednak podłączona jest do niej ponad połowa mieszkańców (52,2%), w tym 41,1% w gminach miejsko-wiejskich. W skali województwa opolskiego natomiast korzysta z niej 41,9% mieszkańców (42,0% w gminach miejsko-wiejskich).

Na przestrzeni lat 2010-2014 odsetek mieszkańców gminy korzystających z sieci gazowej nie uległ zasadniczym zmianom – zanotowano wzrost o 0,8% (w skali mieszkańców Ozimka wzrost ten wyniósł 2,3%). Brak znaczących zmian w tym zakresie jest charakterystyczny dla całego kraju. Jedynie w powiecie opolskim można wskazać wzrost odsetka osób korzystających z sieci gazowej na przestrzeni lat 2010-2014 o 5,2%.

Tabela 63. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej (w %)					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	-0,6%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	40,1	40,3	40,9	41,1	41,1	2,5%
POLSKA – MIASTO	72,9	72,7	72,4	72,3	71,7	-1,6%
OPOLSKIE	41,6	41,6	42,0	42,0	41,9	0,7%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	41,3	41,4	42,1	42,0	42,0	1,7%
OPOLSKIE – MIASTO	76,5	76,5	77,2	77,2	77,2	0,9%
Powiat opolski	11,6	11,6	11,9	12,1	12,2	5,2%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	23,8	23,7	23,5	-1,3%
Powiat opolski – MIASTO	0,0	0,0	55,5	55,4	55,1	-0,7%
Ozimek	24,5	24,0	24,7	24,8	24,7	0,8%
Ozimek – miasto	52,6	51,6	53,5	53,8	53,8	2,3%
Ozimek - obszar wiejski	0	0	0	0	0	

Źródło: GUS/BDL

Stan zasobów mieszkaniowych

Mieszkaniami komunalnymi znajdującymi się na terenie gminy Ozimek zarządza Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Antoniewie, które jest podmiotem gospodarczym powołanym przez Gminę Ozimek. Jednym z obszarów działalności spółki jest zarządzanie własnymi i komunalnymi (gminnymi) zasobami mieszkaniowymi i lokalami użytkowymi, nieruchomościami wspólnot mieszkaniowych. Działania takie prowadzi Wydział Zarządzania Nieruchomościami tejże spółki. Siedziba Wydziału znajduje się w tzw. łączniku przy ul. Słowackiego 1 w Ozimku. Spółka, zgodnie z Uchwałą XL/271/01 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 03 grudnia 2001 r. zarządza lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy. W ramach tego zarządu między innymi przyjmuje, rejestruje i rozpatruje wnioski mieszkańców w sprawie najmu (przydziału) mieszkań komunalnych²⁶.

W 2015 roku gmina Ozimek posiadała 255 mieszkań komunalnych. Złożonych było ponadto 140 wniosków na mieszkania komunalne. Liczba mieszkań socjalnych była znacznie mniejsza i wynosiła 40. Oczekiwało na nie przy tym 139 osób. Obowiązywały także trzy wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego.

²⁶ Za: http://www.pgkim.ozimek.pl/o_firmie.html (18.08.2016).

Tabela 64. Zasoby mieszkaniowe gminy Ozimek w 2015 roku

Gmina Ozimek	Wartość
Liczba mieszkań komunalnych	255
Liczba złożonych wniosków na mieszkanie komunalne	140
Liczba lokali socjalnych	40
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	139
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	3

Źródło: Uchwała nr XVII/94/15 Rady Miejskiej w Ozimku w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016-2021.

W ramach pomocy oddłużeniowej na terenie gminy Ozimek realizowany jest program pomocy osobom zagrożonym eksmisją mający ułatwić dłużnikom, będącym w trudnej sytuacji materialnej spłatę należności powstałych z tytułu niezapłaconych opłat czynszowych za użytkowanie nieruchomości komunalnych²⁷.

W gminie Ozimek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2014 roku znajdowało się 320,3 mieszkań, co było wartością niższą niż wynosi średnia krajowa (363,4 mieszkania na 1000 ludności) i wojewódzka (349,9 mieszkań), choć przewyższającą średnią powiatową (313,2 mieszkań). Podobnie wygląda sytuacja w przypadku analizy samych gmin miejsko-wiejskich. Wskaźnik dla gminy Ozimek jest niższy niż średnia dla gmin miejsko-wiejskich w kraju (324,9 mieszkania) i województwie (342,2 mieszkania), choć jednocześnie wyższy niż średnia dla gmin miejsko-wiejskich powiatu opolskiego (315,7 mieszkań).

Sytuacja w zakresie mieszkalnictwa stopniowo się poprawia we wszystkich jednostkach, czego wyrazem są rosnące wskaźniki mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. W przypadku kraju wzrost wskaźnika wyniósł 3,9% (w tym 3,3% w gminach miejsko-wiejskich), w przypadku województwa – 3,5% (w tym 3,2% w gminach miejsko-wiejskich), w przypadku powiatu – 3,4% (w tym 1,7% w gminach miejsko-wiejskich), zaś w przypadku gminy Ozimek – 3,3% (w tym 3,6% w Ozimku oraz 3,3% na terenach wiejskich gminy).

Tabela 65. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	mieszkania na 1000 mieszkańców					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	3,9%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	314,6	316,8	319,4	322,2	324,9	3,3%
POLSKA – MIASTO	388,1	391,9	396,5	401,4	405,9	4,6%
OPOLSKIE	338,1	340,6	343,4	347,0	349,9	3,5%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	331,5	333,9	336,4	339,6	342,2	3,2%
OPOLSKIE – MIASTO	374,9	378,1	381,6	386,2	390,1	4,0%
Powiat opolski	303,0	305,4	307,9	310,5	313,2	3,4%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	310,4	313,1	315,7	1,7%
Powiat opolski – MIASTO	0,0	0,0	340,4	343,4	345,9	1,6%
Ozimek	310,0	311,7	314,2	316,8	320,3	3,3%

²⁷ Za: Uchwała nr XVII/94/15 Rady Miejskiej w Ozimku w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ozimek na lata 2016-2021.

Ozimek – miasto	344,8	346,1	350,5	353,1	357,4	3,6%
Ozimek - obszar wiejski	279,7	281,6	283,0	285,8	288,9	3,3%

Źródło: GUS/BDL

Mieszkania znajdujące się na terenie gminy Ozimek są statystycznie większe niż w kraju, porównywalne ze średnią wielkością mieszkań w województwie opolskim, a jednocześnie mniejsze niż w powiecie opolskim. W gminie Ozimek przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2014 roku kształtowała się na poziomie 80,7 metrów kwadratowych, podczas gdy w skali kraju było to 73,4 m², w województwie – 80,3 m², zaś w powiecie – 99,7 m². Również w ogólnym zestawieniu gmin miejsko-wiejskich w kraju wartość przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania była podobna, jak w gminie Ozimek i wynosiła 80,2 m².

Mniejsze mieszkania są charakterystyczne dla miast, większe natomiast dla terenów wiejskich. Nie inaczej jest w gminie Ozimek – w samym Ozimku przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 56,6 m², a na terenach wiejskich gminy 105,9 m². Mieszkania w Ozimku były jednak mniejsze niż wynosi średnia dla miast Polski (64,2 m²), województwa opolskiego (66,5 m²), czy powiatu opolskiego (66,7 m²)

Warto również dodać, iż przeciętne mieszkania są coraz większe – ich powierzchnia, niezależnie od lokalizacji, wzrasta z każdym rokiem. Dynamika wzrostu jest jednak bardzo niska i nie przekracza 2%.

Tabela 66. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	1,5%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	78,7	79,1	79,5	79,9	80,2	1,9%
POLSKA – MIASTO	63,6	63,8	63,9	64,1	64,2	0,9%
OPOLSKIE	79,4	79,6	79,8	80,1	80,3	1,1%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	78,7	78,9	79,1	79,3	79,6	1,1%
OPOLSKIE – MIASTO	65,9	66,0	66,2	66,3	66,5	0,9%
Powiat opolski	97,8	98,2	98,7	99,2	99,7	1,9%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	86,5	86,9	87,3	0,9%
Powiat opolski – MIASTO	0,0	0,0	66,3	66,6	66,7	0,6%
Ozimek	79,4	79,6	80,0	80,3	80,7	1,6%
Ozimek – miasto	56,2	56,3	56,4	56,5	56,6	0,7%
Ozimek - obszar wiejski	104,5	104,7	105,2	105,5	105,9	1,3%

Źródło: GUS/BDL

Mieszkańcy gminy Ozimek mają w swoich mieszkaniach przeciętnie mniej powierzchni użytkowej niż mieszkańcy kraju, województwa, czy powiatu. Wskaźnik ten dla gminy Ozimek w 2014 roku wynosił 25,8 metrów kwadratowych w przeliczeniu na 1 osobę, podczas gdy w skali kraju na 1 osobę przypadało 26,7 m² powierzchni mieszkania, w skali województwa opolskiego 28,1 m², a w skali powiatu opolskiego 31,2 m².

Na uwagę zasługuje fakt, że przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę jest znacznie wyższa na obszarach wiejskich gminy (30,6 m²) niż w samym Ozimku (20,2 m²).

Podobnie jak obserwujemy wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania, tak też rokrocznie zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę. W tym przypadku wzrost jest jednak nieco wyższy – w gminie Ozimek wyniósł 4,9%, a w skali kraju 5,5%.

Tabela 67. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę					dynamika 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	5,5%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	24,8	25,1	25,4	25,7	26,1	5,2%
POLSKA – MIASTO	24,7	25,0	25,4	25,7	26,1	5,7%
OPOLSKIE	26,8	27,1	27,4	27,8	28,1	4,9%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	26,1	26,3	26,6	26,9	27,2	4,2%
OPOLSKIE – MIASTO	24,7	25,0	25,2	25,6	25,9	4,9%
Powiat opolski	29,6	30,0	30,4	30,8	31,2	5,4%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,0	26,8	27,2	27,6	3,0%
Powiat opolski – MIASTO	0,0	0,0	22,6	22,9	23,1	2,2%
Ozimek	24,6	24,8	25,1	25,4	25,8	4,9%
Ozimek – miasto	19,4	19,5	19,8	19,9	20,2	4,1%
Ozimek - obszar wiejski	29,2	29,5	29,8	30,1	30,6	4,8%

Źródło: GUS/BDL

Ścieżki rowerowe

Gmina Ozimek charakteryzuje się bardzo niskim zagęszczeniem ścieżek rowerowych w porównaniu do powiatu, województwa, czy kraju. W przeliczeniu na 10 tys. kilometrów kwadratowych powierzchni obszaru na terenie gminy znajduje się 79,4 kilometrów ścieżek rowerowych. Jest to wartość niemal czterokrotnie niższa niż wskaźnik dla całego kraju (298,9 km), czy województwa opolskiego (299,8 km). Również biorąc pod uwagę gminy miejsko-wiejskie w kraju (199,8 km) czy województwie opolskim (320,1 km), wskaźniki w gminie Ozimek, jak też innych gminach miejsko-wiejskich powiatu opolskiego nie przedstawiają się najlepiej.

Wskaźnik ścieżek rowerowych na 10 tys. km² w latach 2011-2014 nie uległ na terenie gminy żadnym zmianom, co oznacza, że od roku 2011 nie została oddana do użytkowania żadna nowa ścieżka rowerowa. W innych jednostkach przybywało jednak ścieżek – wzrost ich liczby w przeliczeniu na 10 tys. km² powierzchni w skali kraju wyniósł 61,6%, a w skali województwa 12,2%. Największy był w gminach miejsko-wiejskich województwa opolskiego, gdzie w latach 2012-2014 odnotowano wzrost o 230%.

Tabela 68. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km² w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² (w km)				dynamika 2014/2010
	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	184,9	222,4	247,1	298,9	61,6%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	114,5	143,0	165,8	199,8	74,5%
OPOLSKIE	267,2	314,5	267,1	299,8	12,2%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	319,1	418,7	303,8	320,1	0,3%
Powiat opolski	242,1	162,7	155,7	162,0	-33,1%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE		23,3	76,7	76,7	230,0%
Gmina Ozimek	79,4	79,4	79,4	79,4	0,0%

Źródło: GUS/BDL

Zagęszczenie ścieżek rowerowych na danym obszarze może być mierzone nie tylko w odniesieniu do jego powierzchni, ale także liczby zamieszkującej go ludności. W 2014 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie Ozimek znajdowało się 0,5 km ścieżek rowerowych. Stanowi to wartość niemal pięciokrotnie mniejszą niż w skali kraju (2,4 km), czy gmin miejsko-wiejskich kraju (2,3 km). Różnica jeszcze bardziej się pogłębia w trakcie porównania wskaźnika dla gminy ze wskaźnikiem dla województwa opolskiego (2,8 km), czy gmin miejsko-wiejskich województwa (3,1 km).

Na przestrzeni lat 2011-2014 w gminie Ozimek zaobserwowano wzrost wskaźnika ścieżek rowerowych na 10 tys. ludności o 1% spowodowany zmniejszaniem się liczby mieszkańców gminy. Podobnie, jak w przypadku przeliczania długości ścieżek rowerowych do powierzchni obszaru, tak i w tym przypadku, nastąpił natomiast znaczny wzrost tego wskaźnika w skali kraju, a także województwa – w skali kraju o 61,9%, a w skali województwa opolskiego o 13,7%.

Tabela 69. Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności (w km) w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności (w km)				dynamika 2014/2010
	2011	2012	2013	2014	
POLSKA	1,5	1,8	2,0	2,4	61,9%
POLSKA - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	1,3	1,7	1,9	2,3	75,4%
OPOLSKIE	2,5	2,9	2,5	2,8	13,7%
OPOLSKIE - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	3,0	4,0	2,9	3,1	1,6%
Powiat opolski	2,9	1,9	1,9	1,9	-33,1%
Powiat opolski - GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	0,0	0,2	0,8	0,8	231,8%
Gmina Ozimek	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0%

Źródło: GUS/BDL

3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

3.1. Stan kryzysowy

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, **można wyznaczyć jako obszar zdegradowany**, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- *gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub*
- *środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
- *przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
- *technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska²⁸.*

Szczegółowa diagnoza pozwoliła na określenie stanów kryzysowych występujących na obszarze gminy Ozimek:

W SFERZE SPOŁECZNEJ:

- Depopulacja – powodowana przez ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji.
- Starzenie się społeczeństwa – wyrażające się w znacznym przyroście ludności w wieku poprodukcyjnym oraz niekorzystnej strukturze demograficznej z wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym oraz małą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Zjawisko bezrobocia na terenie miasta i gminy oraz niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb na rynku pracy.
- Zjawisko ubóstwa – widoczne w liczbie gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.

---

²⁸ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777).

- Zjawisko długotrwałej i ciężkiej choroby, widoczne w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby.
- Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie, widoczne w znacznej liczbie Niebieskich Kart.
- Występowanie zjawiska alkoholizmu i spożywania alkoholu, widoczne w liczbie osób wzywanych na posiedzenia Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, osób w sprawie których GKRPA występuje do Sądu Rodzinnego o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, liczbie mandatów za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych nałożonych przez Policję, a także liczbie osób doprowadzonych do Izby Wyrzeźwień.

W SFERZE GOSPODARCZEJ:

- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, widoczny we wskaźnikach liczby osób prowadzących działalność gospodarczą.
- Niedobór miejsc inwestycyjnych będących własnością gminy oraz brak odpowiedniej oferty dla inwestorów, widoczny m. in. w stagnacji w sferze gospodarczej (brak wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, spadek liczby osób pracujących).

W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ:

- Sąsiedztwo terenów przemysłowych (sąsiedztwo obszarów hutniczych).
- Występowanie pokryć azbestowych, stanowiących zagrożenie dla zdrowia.
- Zły stan powietrza atmosferycznego, powodowany głównie przez niską emisję, potwierdzony wynikami badań jakości powietrza prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.
- Zły stan wód powierzchniowych, potwierdzony wynikami badań jakości wód powierzchniowych prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ:

- Niska estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznych na terenie miasta i gminy, potwierdzona przez reprezentantów społeczności lokalnych w trakcie warsztatów, które odbyły się w Ozimku,
- Niedostatecznie zagospodarowane tereny rekreacji i wypoczynku, potwierdzone przez reprezentantów społeczności lokalnych w trakcie warsztatów, które odbyły się w Ozimku.

W SFERZE TECHNICZNEJ:

- Zły stan dróg lokalnych, potwierdzony zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek.

KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK – OBSZAR ZDEGRADOWANY

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W celu jednoznacznego wskazania, na jakim obszarze gminy występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im

wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy na sołectwa oraz miasta Ozimek na ulice.

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych opierała się na następujących założeniach:

- 1) Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe zachować podział gminy na sołectwa, a miejscowości Ozimek na ulice. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie.
- 2) W celu ustalenia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych wybrane wskaźniki opisujące stany kryzysowe w sferze społecznej (ze względu na skalę, jak również natężenie zjawiska) poddano transformacji liniowej w przedziale 0–1. Następnie wyniki te zostały zsumowane i ponownie poddane transformacji liniowej. Uzyskano w ten sposób sumaryczny wskaźnik wystandaryzowany, opisujący koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na poszczególnych obszarach.

Normalizacja wskaźników przeprowadzona została w oparciu o wzór:

$$W = \frac{x - \min}{\max - \min}$$

gdzie:

- W – wystandaryzowana wartość wskaźnika
- X – wyjściowa wartość wskaźnika
- Min – minimalna wartość wskaźnika
- Max – maksymalna wartość wskaźnika

Cząstkowy wskaźnik wystandaryzowany (CWW) – wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min-max. W efekcie normalizacji wartości wszystkich wskaźników początkowych sprowadzone zostają do przedziału od 0 do 1, gdzie wartość 0 została przypisana jest danej o najmniejszej wartości, a wartość 1 – danej o największej wartości.

Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (SWW) – wynik liczbowy stanowiący średnią arytmetyczną wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sfer problemowych, ujętych w postaci wskaźników wystandaryzowanych cząstkowych.

- 3) Poszczególne obszary o największej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poddane zostały analizie współwystępowania negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

W celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, występujących w gminie Ozimek, przeanalizowano szeroki zakres dostępnych wskaźników je opisujących.

Tabela 70. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Ozimek.

Lp.	Negatywne zjawisko	Wskaźnik pomiaru
Sfera społeczna		
1.	Depopulacja	<ul style="list-style-type: none"> Dynamika zmiany liczby ludności 2015/2010 – natężenie zjawiska Ubytek liczby mieszkańców 2015/2010 – skala zjawiska
2.	Starzenie się społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – tzw. wskaźnik obciążenia demograficznego (2015 r.) – natężenie zjawiska Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (2015 r.) – skala zjawiska Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem (2015 r.) – natężenie zjawiska Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (2015 r.) – skala zjawiska Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem (2015 r.) – natężenie zjawiska Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (2015 r.) – skala zjawiska
3.	Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem (2015 r.) – natężenie zjawiska Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (2015 r.) – skala zjawiska Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ludności w wieku produkcyjnym (2015 r.) – natężenie zjawiska Liczba osób którym przyznano świadczenia z tytułu bezrobocia (2015 r) – skala zjawiska Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ludności ogółem (2015 r.) – natężenie zjawiska Liczba osób którym przyznano świadczenia z tytułu ubóstwa (2015 r) – skala zjawiska Kwota świadczeń na 1 osobę korzystającą z pomocy społecznej (2015 r.) – natężenie zjawiska Łączna kwota świadczeń z pomocy społecznej (2015 r.) – skala zjawiska
4.	Przemoc	<ul style="list-style-type: none"> Liczba niebieskich kart w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców - natężenie zjawiska (2015 r.) Liczba niebieskich kart - skala zjawiska (2015 r.)

Poszczególne wartości wskaźników sfery społecznej (priorytetowej w wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji) poddano standaryzacji liniowej w przedziale 0-1, gdzie wartość 1 odpowiadała najwyższej wartości ocenianego problemu, zaś wartość 0 najniższej. Przekształcając każdy uzyskany w pomiarze wynik poprzez zastosowanie wzoru standaryzacji, uzyskano znormalizowaną miarę. Dokonując standaryzacji natężenia zjawiska oraz jego skali w przedziale 0-1 możliwe było zestawienie ze sobą tych cech danego zjawiska oraz poszczególnych zjawisk ze sobą. Poprzez późniejszą ponowną standaryzację uzyskano obraz koncentracji współwystępujących ze sobą

negatywnych zjawisk społecznych. Uznano przy tym, że dla ustalenia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przestrzeni gminy, natężenie i skala są sobie równoważne (podjęcie działań rewitalizacyjnych powinno być prowadzone w pierwszej kolejności na obszarach gdzie występuje zarówno wysokie natężenia jak również skala negatywnych zjawisk) – przy założeniu, że wyznaczone obszary badawcze są niepodzielnymi jednostkami przestrzenno-funkcjonalnymi, na rzecz których prowadzone powinny być komplementarne działania rewitalizacyjne.

Tabela 71. Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w gminie Ozimek – wg podziału na miejscowości i sołectwa – wyniki delimitacji ukazane w postaci cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Osiedle	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Wskaźnik wystandaryzowany
	Depopulacja	Starzenie się społeczeństwa (wskaźnik obciążenia demograficznego)	Starzenie się społeczeństwa (przedprodukcyni)	Starzenie się społeczeństwa (poprodukcyjni)	Ubóstwo (korzystający z pomocy społecznej)	Ubóstwo (świadczenia z tytułu bezrobocia)	Ubóstwo (świadczenia z tytułu ubóstwa)	Ubóstwo (kwota świadczeń)	Przemoc	PROBLEMY SPOŁECZNE
Ozimek	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Jedlice	0,66	0,71	0,24	0,24	0,63	0,48	0,75	0,22	0,00	0,37
Mnichus	0,32	0,00	0,67	0,00	0,69	0,56	0,00	0,21	0,00	0,13
Biestrzynnik	0,22	0,01	1,00	0,37	0,29	0,21	0,27	0,51	0,31	0,25
Chobie	0,19	0,63	0,67	0,62	0,02	0,00	0,15	0,00	0,62	0,20
Dylaki	0,08	0,26	0,83	0,50	0,28	0,27	0,32	0,70	0,18	0,29
Krzyżowa Dolina	0,05	0,16	0,76	0,30	0,20	0,16	0,07	0,24	0,00	0,06
Krasiejów	0,03	0,17	0,86	0,50	0,31	0,29	0,41	0,71	0,12	0,28
Schodnia	0,01	0,32	0,64	0,36	0,11	0,17	0,16	0,20	0,71	0,17
Grodziec	0,01	0,78	0,51	0,71	0,42	0,38	0,20	0,31	0,50	0,35
Szczedrzyk	0,00	0,18	0,79	0,40	0,20	0,17	0,23	0,51	0,31	0,19
Pustków	0,00	0,50	0,71	0,55	0,12	0,12	0,10	0,10	0,39	0,16
Antoniów	0,00	0,18	0,81	0,40	0,30	0,25	0,30	0,61	0,37	0,25
Nowa Schodnia	0,00	0,41	0,46	0,28	0,00	0,03	0,03	0,37	0,00	0,00

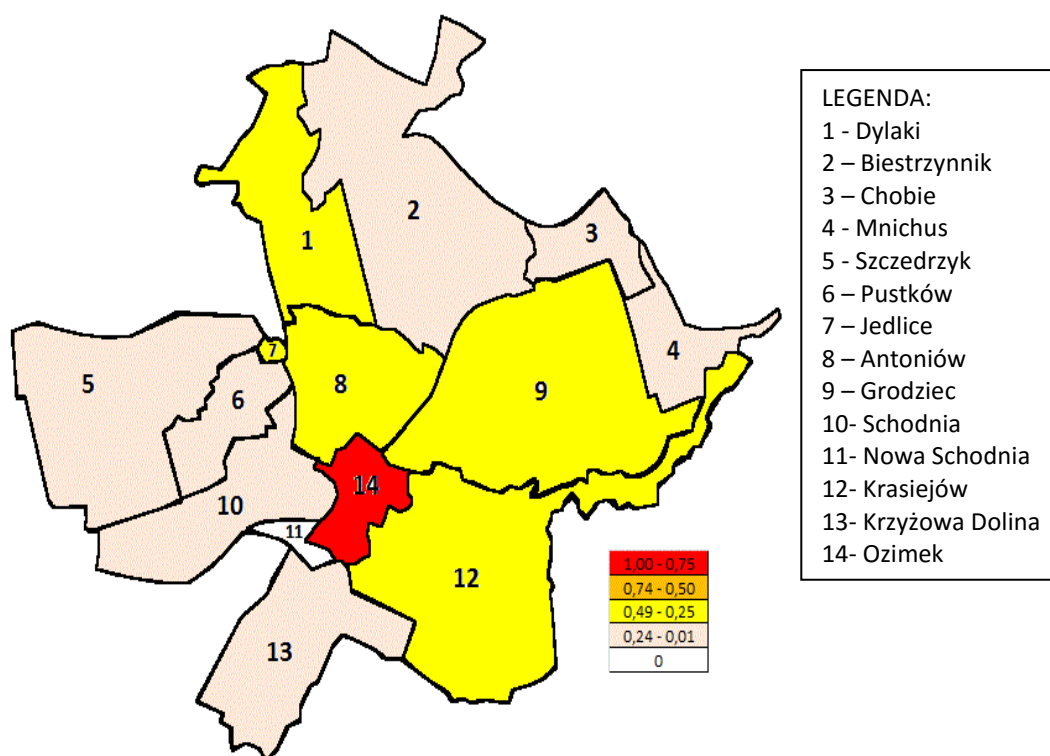
Źródło: Opracowanie własne

Przeprowadzona analiza zjawisk kryzysowych na podstawie danych zastanych wykazała, że obszarem koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Ozimek jest miasto Ozimek. Na wymienionym obszarze występują ponadto problemy ze sfer: środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Obszar zdegradowany charakteryzuje się łącznie następującymi wskaźnikami:

- Liczba mieszkańców (2015 r.): 8 255 osób (41,48% mieszkańców gminy)
- Dynamika zmian liczby ludności (2015/2010): -3,48% (średnia gminna: -3,12%)
- Wskaźnik obciążenia demograficznego: 52,62 (średnia gminna: 51,82)
- Bezrobocie: Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu bezrobocia – 144 osoby (62,88% w skali gminy)
- Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu ubóstwa (2015 r.): 107 osób (53,77% w skali gminy),
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (2015 r.): 1,91% (średnia gminna 1,50%),
- Liczba niebieskich kart – 18 (54,54% w skali gminy).

Mapa 1. Wytyczenie obszaru o szczególnym nasileniu negatywnych zjawisk społecznych

Źródło: opracowanie własne

NA OBSZARZE ZDEGRADOWANYM KONCENTRUJĄ SIĘ W SZCZEGÓLNOŚCI NASTĘPUJĄCE PROBLEMY:

W SFERZE SPOŁECZNEJ:

- Depopulacja – powodowana przez ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji.
- Starzenie się społeczeństwa – wyrażające się w znacznym przyroście ludności w wieku poprodukcyjnym oraz niekorzystnej strukturze demograficznej z wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym.
- Zjawisko bezrobocia na terenie miasta, widoczne w liczbie osób bezrobotnych.
- Zjawisko ubóstwa – widoczne w liczbie gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.
- Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie, widoczne w znacznej liczbie Niebieskich Kart.

W SFERZE GOSPODARCZEJ:

- Niedobór miejsc inwestycyjnych będących własnością gminy oraz brak odpowiedniej oferty dla inwestorów, widoczny m. in. w stagnacji w sferze gospodarczej (brak wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, spadek liczby osób pracujących).

W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ:

- Sąsiedztwo terenów przemysłowych (sąsiedztwo obszarów hutniczych).
- Zły stan powietrza atmosferycznego, powodowany głównie przez niską emisję, potwierdzony wynikami badań jakości powietrza prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ:

- Niska estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznych na terenie miasta, potwierdzona przez reprezentantów społeczności lokalnych w trakcie warsztatów, które odbyły się w Ozimku,
- Niedostatecznie zagospodarowane tereny rekreacji i wypoczynku, potwierdzone przez reprezentantów społeczności lokalnych w trakcie warsztatów, które odbyły się w Ozimku.

W SFERZE TECHNICZNEJ:

- Zły stan dróg lokalnych, potwierdzony zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek.

3.2. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji

- nie może obejmować terenów większych niż **20% powierzchni** gminy, oraz
- zamieszkanym przez więcej niż **30% mieszkańców**.

Po przeprowadzeniu analiz prowadzących do wskazania obszaru zdegradowanego niezbędne jest wyznaczenie (w ramach tego obszaru) **obszaru rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji stanowi obszar, na którym prowadzona będzie rewitalizacja.

Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji, następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z innymi problemami. Do wniosku tego można dojść za pomocą metod badawczych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (porównanie wartości mierników i ich koncentracji terytorialnej).

Drugą z przesłanek jest uznanie, że obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Ta bardzo szeroka przesłanka pozwala gminie na zachowanie marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać rewitalizacji. Znaczenie danego obszaru dla rozwoju gminy oceniać można na różne sposoby, przede wszystkim powinno jednak wynikać ono z gminnych dokumentów strategicznych. Należy wskazać w nim dany obszar jako obszar szczególnej troski władz publicznych, obszar, na którym skupiać się będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie. Przy ocenie istotności można posłużyć się przykładowo analizami urbanistycznymi, które wskażą obszar wpisujący się w zasady ogólne planowania przestrzennego, takie jak np. zasada miasta zwarteo, zasada niskoemisyjności²⁹.

Bazując na wynikach analizy danych zastanych, wskaźnikach opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego, biorąc pod uwagę znaczenie wybranych obszarów dla rozwoju gminy, zdecydowano się wskazać do rewitalizacji w gminie Ozimek dwa podobszary:

- **PODOBSZAR A – Ozimek MIASTO**
- **PODOBSZAR B – Ozimek HUTA (obszar niezamieszkały)**

Liczba mieszkańców – 5 836 osób (stan na 31.12.2015); 29,58% udziału ogółem

Powierzchnia obszaru – 151,44 ha (tj. 1,20% powierzchni ogółem)

---

²⁹ Źródło: *Ustawa o rewitalizacji – praktyczny komentarz*, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016.

Tabela 72. Obszar rewitalizacji w mieście Ozimek w podziale na ulice.

Lp.	Ulica	Liczba mieszkańców	Wskaźnik wystandaryzowany	Obszar wskazany do rewitalizacji ze względu na?	Zakres ulicy	Liczba mieszkańców
1	Ostapa Dłuskiego	1015	1,00	Szczególna koncentracja problemów społecznych	cała	1015
2	1 Maja	210	0,93	Szczególna koncentracja problemów społecznych	cała	210
3	gen. Władysława Sikorskiego	1756	0,90	Szczególna koncentracja problemów społecznych	cała	1756
4	22 Lipca	500	0,89	Szczególna koncentracja problemów społecznych	cała	500
5	Juliusza Słowackiego	1131	0,80	Szczególna koncentracja problemów społecznych	cała	1131
6	8 Marca	608	0,78	Szczególna koncentracja problemów społecznych	cała	608
7	Adama Mickiewicza	264	0,71	-		
8	Plac Wolności	302	0,61	-		
10	Opolska	216	0,54	-		
9	Szpitalna	33	0,51	-		
11	Częstochowska	268	0,50	Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – główny ciąg komunikacyjny miasta	cała	268
12	ks. Jana Dzierżona	335	0,50	-		
13	Powstańców Śląskich	484	0,49	-		
14	Janusza Korczaka	210	0,44	Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – Gminny Zespół Szkół - osiedle Sikorskiego	cała	210
15	Leśna	371	0,43	-		
16	Bukowa	10	0,38	-		
17	Dębowa	6	0,35	-		
18	Sportowa	32	0,35	-		
19	Wyzwolenia	206	0,34	-		
20	Kwiatowa	18	0,29	-		
21	XX - lecia	128	0,24	Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – przedszkole	cała	128
22	Mikołaja Kopernika	31	0,23	-		
23	Krótka	11	0,23	-		
24	Krzywa	51	0,22	-		
25	Sosnowa	9	0,21	-		
26	Cmentarna	12	0,20	-		
27	Jesionowa	12	0,17	-		
28	Hutnicza	1	0,15	Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – teren huty Małapanew	cała	1
29	Plac Europejski	2	0,15	Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – centralny plac w mieście	cała	2
30	Modrzewiowa	11	0,14	-		
31	Świerkowa	12	0,14	-		

32	Aleja Schinkla	0	0,00	Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – teren huty Małapanew	cała	0
33	Kolejowa	7	0,00	Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – teren huty Małapanew	cała	7
	RAZEM	8255			5836	

PODOBSZAR REWITALIZACJI A – OZIMEK MIASTO

Obszar wskazany został do rewitalizacji ze względu na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi oraz technicznymi. Obszar posiadający istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Liczba mieszkańców – 5836 osób (stan na 31.12.2015, 29,58%)

Powierzchnia obszaru – 59,97 ha (tj. 0,48% powierzchni ogółem)

Lokalizacja (ulice): 1 Maja, O. Dłuskiego, 22 Lipca, gen. W. Sikorskiego, 8 Marca, J. Słowackiego, Częstochowska, J. Korczaka, XX-Lecia, Plac Europejski

Znaczenie dla rozwoju lokalnego:

W wyniku wieloletnich procesów historycznych ukształtował się na obszarze gminy Ozimek obecny układ strukturalny, który określić można jako ziarnisty. W układzie tym miasto Ozimek wraz z Nową Schodnią pełni rolę lokalnego ośrodka wielofunkcyjnego.³⁰ Obszar miasta Ozimek koncentruje szereg usług publicznych (administracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych) oraz usług gospodarczych. Wskazany do rewitalizacji obszar zlokalizowany jest w centralnej części miejscowości, obejmując swoim zasięgiem również tereny pełniące funkcje wypoczynkowe i rekreacyjne.

³⁰ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek, 2014

Mapa 2. Podobszar rewitalizacji A - Ozimek miasto

Źródło: opracowanie własne

WSKAŹNIKI OPISUJĄCE NEGATYWNE ZJAWISKA SPOŁECZNE

Miernik	Źródło danych	Koncentracja problemu	Wartość wystandaryzowana
Dynamika zmian liczby ludności (depopulacja) 2015/2010	UM	Zmiana liczby ludności wyniosła -351 osób	0,31
Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	UM	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym wyniosła 2044 osób	1,00
Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem 2015	UM	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 879 osób	0,00
Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem 2015	UM	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wyniosła 1165 osób	1,00
Udział ludności korzystających z pomocy społecznej do ogółu mieszkańców 2015	OliPS	Liczba ludności korzystającej z pomocy społecznej wyniosła 77 osób	0,67
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia do ludności w wieku produkcyjnym 2015	OliPS	Liczba ludności korzystającej z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wyniosła 61 osób	0,82
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa do ludności ogółem 2015	OliPS	Liczba ludności korzystającej z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa wyniosła	0,96

		58 osób	
Kwota świadczeń na 1 osobę korzystającą z pomocy społecznej 2015	OliPS	Kwota świadczeń z pomocy społecznej wyniosła 511259,52 zł	1,00
Liczba Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015	OliPS	Liczba wystawionych Niebieskich Kart wyniosła 15 sztuk	1,00
OCENA ŁĄCZNA			1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Gminę Ozimek

NA OBSZARZE REWITALIZACJI KONCENTRUJĄ SIĘ W SZCZEGÓLNOŚCI NASTĘPUJĄCE PROBLEMY:

W SFERZE SPOŁECZNEJ:

- Depopulacja – powodowana przez ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji.
- Starzenie się społeczeństwa – wyrażające się w znacznym przyroście ludności w wieku poprodukcyjnym oraz niekorzystnej strukturze demograficznej z wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym.
- Zjawisko bezrobocia – widoczne w liczbie osób bezrobotnych.
- Zjawisko ubóstwa – widoczne w liczbie gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.
- Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie, widoczne w znacznej liczbie Niebieskich Kart.

W SFERZE GOSPODARCZEJ:

- Niedobór miejsc inwestycyjnych będących własnością gminy oraz brak odpowiedniej oferty dla inwestorów, widoczny m. in. w stagnacji w sferze gospodarczej (brak wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, spadek liczby osób pracujących).

W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ:

- Sąsiedztwo terenów przemysłowych (sąsiedztwo obszarów hutniczych).
- Zły stan powietrza atmosferycznego, powodowany głównie przez niską emisję, potwierdzony wynikami badań jakości powietrza prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ:

- Niska estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznych na terenie miasta, potwierdzona przez reprezentantów społeczności lokalnych w trakcie warsztatów, które odbyły się w Ozimku,
- Niedostatecznie zagospodarowane tereny rekreacji i wypoczynku, potwierdzone przez reprezentantów społeczności lokalnych w trakcie warsztatów, które odbyły się w Ozimku.

W SFERZE TECHNICZNEJ:

- Zły stan dróg lokalnych, potwierdzony zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek.

PODOBZAR REWITALIZACJI B – Ozimek HUTA

Obszar wskazany został do rewitalizacji ze względu na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Liczba mieszkańców – obszar niezamieszkały

Powierzchnia obszaru – 91,47 ha (0,73% powierzchni ogółem)

Lokalizacja (ulice): 1 Maja, O. Dłuskiego, 22 Lipca, gen. W. Sikorskiego, 8 Marca, J. Słowackiego, Częstochowska, J. Korczaka, XX-Lecia, Plac Europejski

Znaczenie dla rozwoju lokalnego:

Na obszarze zlokalizowana jest HUTA „MAŁAPANEW” Sp. z o.o., która istnieje od 1 lipca 2001r i jest kontynuatorką działalności Huty „MAŁAPANEW” S.A. w Ozimku. Wraz z produkcją odlewów staliwnych i żeliwnych, przejęła od Huty „MAŁAPANEW” jej 250-letnie tradycje odlewnicze. Jest jednym z największych w Polsce producentów odlewów staliwnych. Główne asortymenty produkcji to: odlewy surowe i obrobione, walce hutnicze, części do maszyn (koła jezdne suwnic, osprzęt walcowniczy). Odlewy wytwarzane są z ok. 200 gatunków staliw i żeliw według norm: PN/EN, DIN, ASTM, GOST, BS lub w oparciu o wymagania zamawiającego.

Udokumentowana historia miejsca i zachowane zabytki tej części miasta predestynują Ozimek do przejścia roli ośrodka promującego pamięć o dokonaniach Śląska w dziejach techniki i przemysłu.

Ponadto tereny sąsiadujące z HUTĄ „MAŁAPANEW” predysponują je do przeznaczenia na obszary aktywności gospodarczej w gminie. Przyciągnięcie nowych inwestycji gospodarczych na obszar gminy pozytywnie wpływać będzie na aktywizację bezrobotnych oraz zmniejszenie zjawiska ubóstwa. Obszar Huty zlokalizowany jest w sąsiedztwie obszarów koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w Ozimku (centrum miasta). Tym samym aktywizacja gospodarcza obszaru Huty będzie w szczególny sposób oddziaływać na problemy społeczne, w tym bezrobocie, które koncentrują się na obszarze Centrum – umożliwiając tworzenie oferty pracy na miejscu.

Mapa 3. Podobszar rewitalizacji B - Ozimek huta

Źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT

Syntezę czynników rozwojowych dla obszaru rewitalizacji zaprezentowano w postaci analizy SWOT, która traktuje mocne i słabe strony jako cechy wewnętrzne obszaru rewitalizacji, natomiast szanse i zagrożenia jako cechy zewnętrzne, leżące poza obszarem rewitalizacji. Analizę SWOT opracowano w trakcie sesji warsztatowych z udziałem liderów lokalnych.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych, mających pozytywny charakter z punktu widzenia przyszłego rozwoju,
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze,
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza gminą lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na obszarze gminy,
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój gminy.

Tabela 73. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Infrastruktura społeczna (Dom Kultury, Zespół Szkół, Gminny Zespół Szkół, Przedszkola, Przedszkole integracyjne, Żłobek, Szkoła Podstawowa nr 1, Szpital, Przychodnie). 2. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna (orlik, stadion miejski, dwie siłownie zewnętrzne, place zabaw, skate park). 3. Tereny inwestycyjne uzbrojone we wszystkie media (obszar Huta). 4. Infrastruktura (zabytkowa) turystyczna – wiszący most żeliwny (najstarszy w Europie -1827 r), kościół ewangelicki, aleja Schinkla, park przy alei, park europejski przy hucie, skwerek miejski przy domu kultury, wyspa Rehdanza z przystanią kajakową, wiatą, sceną koncertową; muzeum hutnictwa, kaplica św. Floriana, cmentarz, obiekty zabytkowe na terenie huty). 5. Tradycje hutnicze społeczności lokalnej. 6. Aktywna działalność nielicznych stowarzyszeń. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa (brak hal sportowych, brak basenu, brak boiska lekkoatletycznego, zbyt mało siłowni zewnętrznych). 2. Brak infrastruktury turystycznej (ograniczona baza gastronomiczna, brak bazy hotelowej, brak ścieżek rowerowych). 3. Niedostateczna infrastruktura społeczna (brak DDP, niewielka liczba specjalistycznych poradni zdrowia). 4. Oferta spędzania czasu wolnego (sportowo-rekreacyjna) niedostosowana do oczekiwań mieszkańców. 5. Niedobór miejsc inwestycyjnych będących własnością gminy oraz brak odpowiedniej oferty dla inwestorów. 6. Niedostosowana do potrzeb rynku pracy oferta szkolnictwa zawodowego. 7. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. 8. Brak animatorów życia społeczno-gospodarczego.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność środków finansowych na działania rewitalizacyjne. 2. Dalszy rozwój Juraparku w Krasiejowie (pod kątem tworzenia nowych miejsc pracy i rozwoju turystyki). 3. Rozwój turystyki lokalnej. 4. Zacieśnienie współpracy z miastami partnerskimi. 5. Realizacja projektu budowy ścieżek rowerowych w ramach Interreg VA oraz w ramach RPO dla Aglomeracji Opolskiej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak wystarczających środków finansowych na udział własny w projektach rewitalizacyjnych. 2. Niedostateczna ilość środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. 3. Nieotrzymanie środków na realizację projektu budowy ścieżek rowerowych w ramach Interreg VA oraz w ramach RPO dla Aglomeracji Opolskiej. 4. Dalsze starzenie się społeczeństwa oraz depopulacja obszaru. 5. Dalsza degradacja obiektów zlokalizowanych na obszarze Huta oraz obiektu Ośrodka Leczniczo-Rehabilitacyjnego na obszarze Miasta.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przemian na **obszarze rewitalizacji** (czyli wizja tego obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych) **POWINNA BYĆ SPÓJNA** z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji.

Spójność wizji obszarów wskazanych do rewitalizacji, analizowana była w odniesieniu do **STRATEGII ROZWOJU GMINY OZIMEK NA LATA 2016-2022**.

Wizja rozwoju Gminy Ozimek zdefiniowana w wyżej wymienionej strategii „zakłada, że do roku 2022 obszar ten będzie zamieszkiwać społeczność zintegrowaną, o wysokich kwalifikacjach, aktywna gospodarczo na lokalnym i regionalnym rynku pracy, związanym z wysokiej jakości ofertą spędzania wolnego czasu, turystyką i edukacją. Młodzi mieszkańcy, otwarci na zmianę, dumni z rozwoju infrastruktury społecznej: nowoczesnych szkół, pełniących prócz edukacyjnej również rolę kulturotwórczą i integracyjną, bezpiecznych rozwiązań komunikacyjnych, funkcjonalnych dla osób starszych oraz interesującej oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej będą zawodowo związani z obszarem gminy. Standard życia w gminie Ozimek będzie wyróżniać obszar i sprawi, że obszar ten będzie jednym z pierwszych wyborów terenów pod budownictwo jednorodzinne bądź zakup mieszkania. Lokalni przedsiębiorcy będą rozwijać swoje usługi, wykorzystując nowoczesne narzędzia technologiczne, dzięki rozwojowi infrastruktury technicznej oraz dzięki instytucjom wsparcia biznesu i organizacji społecznych”.

Mając na uwadze powyższe, zdefiniowano wizję dla obszarów rewitalizacji w gminie Ozimek

Wizja

OBSZAR REWTALIZACJI STANIE SIĘ CENTRUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY, WYKORZYSTUJĄCYM POTENCJAŁ TERNÓW POPRZEMYSŁOWYCH ORAZ WALORÓW REKREACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH I SPORTOWYCH

5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej gminy Ozimek, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, a także przy uwzględnieniu zapisów dokumentów strategicznych sporządzonych na wyższych szczeblach (krajowym i wojewódzkim) sformułowane zostały cele rewitalizacji w gminie Ozimek. Zgodnie z logiką główne cele rewitalizacji odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie analiz oraz konsultacji społecznych.

Program Rewitalizacji zbudowany został w oparciu o hierarchiczną strukturę celów, w tym celów głównych oraz podlegających im kierunków działań rewitalizacyjnych i zadań rewitalizacyjnych. Cele główne nawiązują bezpośrednio do wizji obszaru rewitalizacji, stanowiąc jej rozwinięcie. Hierarchiczna struktura celów porządkuje sposób działań związanych z rewitalizacją, wskazując poszczególnym kierunkom działań ich nadrzędny cel.

CELE GŁÓWNE REWITALIZACJI:

- 1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.**
- 2. Zwiększenie poziomu wykorzystania gospodarczego obszaru Huta.**
- 3. Zwiększenie poziomu wykorzystania walorów rekreacyjnych, turystycznych oraz sportowych.**

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

Specjalizacja gospodarcza gminy związana jest w dużym stopniu z usługami, w szczególności bazującymi na ofercie turystycznej i rekreacyjnej oraz działalności hutniczej. Aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności bezrobociu oraz ubóstwu, konieczne jest wzmacnianie potencjału lokalnej gospodarki. Zdegradowana przestrzeń centrum miasta posiada niewykorzystany potencjał, predysponujący do stania się przestrzenią skupiającą ofertę usługową, realizowaną na rzecz turystów i mieszkańców. Wymaga to podjęcia szeregu działań komplementarnych, związanych m.in. z poprawą estetyki i funkcjonalności tej części miasta oraz aktywnym budowaniem wizerunku i promocją turystyczną, jak też gospodarczą gminy. Istotnym wyzwaniem będzie także pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców, w szczególności osób w wieku senioralnym. Pobudzanie i kształtowanie aktywności społecznej pozytywnie wpłynie na takie elementy życia w gminie, jak: postawy obywatelskie, kapitał społeczny, dzielnie się wiedzą, wspólne rozwiązywanie problemów, wolontariat, aktywność zawodowa, etc. Cel integruje działania infrastrukturalne związane z rozwojem infrastruktury społecznej i gospodarczej oraz działania miękkie związane z podnoszeniem aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.

2. Zwiększenie poziomu wykorzystania gospodarczego obszaru Huta.

Rozwój Ozimka związany jest z rozwojem hutnictwa na terenach Śląska. Modernizacja i rozbudowa Huty „MAŁAPANEW” przypadająca na lata 1945-1980 czyniła z niej jedną z największych i najnowocześniejszych wówczas odlewni staliwa w Polsce o wielokierunkowej produkcji. Obecnie podstawowymi wyrobami huty są odlewy staliwne i żeliwne, armatura przemysłowa i kolejowa, walce hutnicze, maszyny i urządzenia oraz konstrukcje stalowe. Obszar Huty

„MAŁAPANEW” zajmuje znaczną powierzchnię miasta Ozimek. Sam zakład jest największym pracodawcą w gminie. Sąsiedztwo terenów przemysłowych predysponuje ten obszar części miasta, na którym zlokalizowana jest huta, do wykorzystania go jako teren inwestycyjny. Istotna jest również współpraca z Zarządcami huty, m.in. w kontekście wykorzystania dziedzictwa kulturowego związanego z historią hutnictwa w Ozimku, m. in. do celów turystycznych.

3. Zwiększenie poziomu wykorzystania walorów rekreacyjnych, turystycznych oraz sportowych.

W gminie Ozimek turystyka odgrywa coraz większą rolę. Na obszarze gminy można znaleźć wiele terenów sprzyjających wypoczynkowi i rekreacji. Duże zalesienie regionu, zbiorniki wodne, stadniny koni, rzeka Mała Panew, sąsiedztwo jeziora Turawskiego oraz jedna z największych atrakcji turystycznych województwa opolskiego – JuraPark Krasiejów – to przykłady atrakcji turystycznych zlokalizowanych w sąsiedztwie Ozimka. Predysponuje to obszar Ozimka do rozwoju jako miejsca obsługi ruchu turystycznego oraz kreowania dodatkowych atrakcji i usług turystycznych, np. w oparciu o dziedzictwo kulturowe, historię oraz tradycję. Istotny zatem jest rozwój infrastruktury oraz usług turystycznych i rekreacyjnych. Cel ten integruje działania o charakterze infrastrukturalnym, takie jak: rozwój infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej oraz sportowej i wzrost jej dostępności; modernizacja obszarów pełniących funkcje rekreacyjne turystyczne oraz sportowe; a także działania o charakterze organizacyjnym związane z tworzeniem oferty rekreacyjnej, turystycznej oraz sportowej i jej promocją.

W trakcie prac warsztatowych z liderami i mieszkańcami obszarów rewitalizacji w gminie Ozimek wypracowany został schemat celów głównych, kierunków działań rewitalizacyjnych oraz projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Schemat ten był wytyczną do zbierania „kart projektów rewitalizacyjnych” na dalszym etapie tworzenia programu rewitalizacji.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

CELE GŁÓWNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH
1. PODNIESIENIE POZIOMU AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ.	KIERUNKI DZIAŁAŃ: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej. 1.2. Rozwój infrastruktury gospodarczej. 1.3. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców 1.4. Podniesienie aktywności gospodarczej mieszkańców.
2. ZWIĘKSZENIE POZIOMU WYKORZYSTANIA GOSPODARCZEGO OBSZARU HUTA.	KIERUNKI DZIAŁAŃ: 2.1. Zacieśnienie współpracy na linii władze gminy-władze huty „MAŁAPANEW”. 2.2. Przygotowanie oferty inwestycyjnej oraz obsługi potencjalnych inwestorów. 2.3. Wykorzystanie elementów historycznych na rzecz utworzenia oferty turystycznej i/lub kulturalnej.
3. ZWIĘKSZENIE POZIOMU WYKORZYSTANIA WALORÓW REKREACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH ORAZ SPORTOWYCH.	KIERUNKI DZIAŁAŃ: 3.1. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej oraz sportowej i wzrost jej dostępności. 3.2. Utworzenie oferty rekreacyjnej, turystycznej oraz sportowej i jej promocja. 3.3. Modernizacja obszarów pełniących funkcje rekreacyjne, turystyczne oraz sportowe.

6. Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawiera projekty, które wykazują zbieżność z zakresem wsparcia przewidzianym dla **Działania 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Planów Rewitalizacji** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020. Zakres wsparcia obejmuje realizację kompleksowych projektów inwestycyjnych (**projektów rewitalizacyjnych**), wynikających z LPR, które będą przyczyniać się do aktywizacji środowisk ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym:

1. **odnowa fizyczna obszarów miejskich**, zakładająca realizację przedsięwzięć inwestycyjnych odpowiadających na zdiagnozowane problemy społeczne;
2. **przebudowa, remont i adaptacja zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu nadania im nowych funkcji użytkowych** (np. gospodarczych, społecznych, kulturalnych) sprzyjających poprawie życia mieszkańców;
3. **tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju usług** (wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wspieranie ekonomii społecznej, podejmowanie działań inicjatyw lokalnych na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników);
4. **realizacja działań na rzecz środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym** oraz wspierania dostępu do usług;
5. **inwestycje polegające na dostosowaniu infrastruktury zdegradowanych budynków/pomieszczeń** w celu adaptacji ich do świadczenia usług w zakresie opieki nad osobami zależnymi, w tym starszymi i osobami z niepełnosprawnościami;
6. **przebudowa, rozbudowa i adaptacja obiektów infrastrukturalnych** z przeznaczeniem na tworzenie **mieszkań chronionych, wspomaganych lub treningowych** polegająca jedynie na inwestycjach w zakresie części wspólnych budynków mieszkalnych.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 1

Artystyczny Ozimek – Remont wnętrza Domu Kultury w Ozimku na cele edukacji artystycznej i działalności regionu

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na remoncie sali kameralnej po byłej pizzerii znajdującej się w budynku Domu Kultury z uwzględnieniem wymagań akustycznych, powstanie sala kameralna na 50 osób wraz z salą prób.</i>
---	---

Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>Dom Kultury 46-040 Ozimek ul. Dłuskiego 4</i>
--	--

Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek – Dom Kultury w Ozimku</i>
---	--

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej, artystycznej i edukacyjnej i rozrywkowej. Stworzone będzie miejsce sprzyjające integracji społecznej, oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni.</i>
-------------------------------	---

Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez obserwację liczby korzystających z nowej oferty, liczbę zaoferowanych nowych zajęć.</i>
-----------------------------	--

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
---	---	----------------------------------

<i>II kwartał 2017 rok</i>	<i>Około 1 milion złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>
----------------------------	-------------------------------	--------------------------------------

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.1. Rozwój infrastruktury społecznej.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 2

Przebudowa budynku dawnej centrali telefonicznej z przeznaczeniem na mieszkania socjalne i centrum usług społecznych

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Przebudowa budynku dawnej centrali telefonicznej w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne i centrum usług społecznych, w tym wymiana pokrycia dachu, renowacja elewacji, wymiana stolarki okiennej, wymiana posadzek, tynków, wymiana wszystkich instalacji wewnętrznych, izolacja fundamentów, a także budowa chodnika komunikującego ten teren zamieszkania z miastem.</i>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>46-040 Ozimek ul. Kolejowa</i>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek Partner prywatny</i>

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zabezpieczenie mieszkań dla najuboższych mieszkańców gm. Ozimek.</i>
Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczby pomieszczeń użytkowych mieszkań socjalnych.</i>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>II kwartał 2018 rok</i>	<i>Okolo 2 600 000 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

- 1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.*
- 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej.*

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 3

Dzienny Dom Pobytu „Senior-Wigor”

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na remoncie pomieszczeń w Szkole Podstawowej w Antoniowie z przeznaczeniem na rozwój działalności domu opieki dziennej skierowanego dla osób 60+ Działalność DDSW rozpocznie się w 2016r, poprzedzona zostanie zakupem niezbędnego wyposażenia. W ofercie DDSW znajdą się: pomoc socjalna (posiłek), wsparcie oraz pomoc specjalistyczna (pielęgniarka, psychoterapeuta, animator kulturalno-oświatowy, fizjoterapeuta), działania edukacyjne i psychoedukacyjne (kursy, warsztaty, prelekcje), zajęcia kulturalno - oświatowe, aktywność fizyczna, zajęcia z zakresu integracji i reintegracji w społeczności lokalnej, samopomoc.</i>
---	---

Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>46-040 Ozimek Antoniów ul. Powstańców Śl.</i>
--	--

Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek</i>
---	---------------------

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na społeczeństwo – seniorów. W gminie Ozimek obserwuje się zjawisko starzejącego się społeczeństwa w związku z tym powstanie domu dziennego pobytu spowoduje, że nie tylko seniorzy, ale i osoby w wieku produkcyjnym chętnie będą wybierali Ozimek jako miejsce do zamieszkania.</i>
-------------------------------	--

Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczbę korzystających z oferty realizowanej przez dom dziennego pobytu dla seniorów.</i>
-----------------------------	---

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>II kwartał 2018 rok</i>	<i>Okolo 2 000 000 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.1 Rozwój infrastruktury społecznej.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 4

Pociąg do zmian - rewitalizacja obiektu Dworca Kolejowego w Ozimku i przestrzeni wokół niego

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na remoncie budynku dworca, zagospodarowaniu terenu przed dworcem poprzez przystosowanie placu do zatrzymywania pojazdów oraz do korzystania przez podróżnych.</i>
---	--

Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>46-040 Ozimek ul. Kolejowa</i>
--	-----------------------------------

Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek PKP</i>
---	-----------------------------

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAMI W ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności terenu poprawę bezpieczeństwa korzystających z obiektu oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni.</i>
-------------------------------	--

Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczbę korzystających z rewitalizowanej przestrzeni.</i>
-----------------------------	---

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>II kwartał 2017 rok</i>	<i>Okolo 500 000 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.5 Poprawa dostępności komunikacyjnej.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 5

Rewitalizacja i ożywienie Parku Rehdanz'a w Ozimku

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na rewitalizacji terenu dawnego Parku Hutnika i stworzenia w nim centrum kulturalno- rekreacyjnego. Na terenie obiektu powstałby plac zabaw, liczne atrakcje w postaci gier terenowych oraz zmodernizowana zostanie istniejąca scena. Ponadto wykonany zostanie monitoring oraz ogrodzenie obiektu.</i>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>46-040 Ozimek ul. Kolejowa</i>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek</i>

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej, artystycznej i edukacyjnej i rozrywkowej. Stworzone będzie miejsce sprzyjające integracji społecznej, oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni.</i>
Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez obserwację liczby korzystających z nowej oferty, liczbę zaoferowanych nowych zajęć.</i>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>II kwartał 2018 rok</i>	<i>Okolo 1,5 milion złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

- 3. Zwiększenie poziomu wykorzystania walorów rekreacyjnych, turystycznych oraz sportowych.*
- 3.1. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej oraz sportowej i wzrost jej dostępności.*

7. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 1		
Termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego nr 2 w Ozimku		
OPIS PROJEKTU		
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Projekt będzie polegał na remoncie pomieszczeń PP nr 2 i obejmuje :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej • Wymiana centralnego ogrzewania na odnawialne źródła energii • Zainstalowanie paneli fotowoltaicznych • Wymiana instalacji wod. – kan. • Remont wnętrza budynku i dachu • Ocieplenie budynku 	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	46-040 Ozimek ul. Korczaka	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Ozimek	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności terenu poprawę bezpieczeństwa korzystających z obiektu oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni. Projekt będzie miał również bezpośredni wpływ na środowisko	
Sposób oceny i miary	Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczbę korzystających z oferty realizowanej przez PP nr 2 w Ozimku.	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
III kwartał 2018 rok	Okolo 2 100 000 złotych	Środki własne i środki unijne
Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji		
1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.		
1.1 Rozwój infrastruktury społecznej.		

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 2

Remont dachu Gminnego Zespołu Szkół oraz wymiana podłóg przy szatniach wraz z kompleksową modernizacją boksów szatniowych

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na kompleksowym remoncie (wymianie) dachu szkoły oraz wymianie posadzki podłogowej oraz boksów szatniowych wraz z odnowieniem ścian i sufitów.</i>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>Gminny Zespół Szkół 46-040 Ozimek ul. Korczaka 12</i>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek – Gminny Zespół Szkół w Ozimku</i>

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na bezpieczeństwo uczniów, pracowników, rodziców i osób korzystających z pomieszczeń szkolnych. Ze względu na fatalny stan pokrycia dachowego (rdza, nieuszczelnienie skutkująca przeciekaniem wody do wewnątrz, nasiąkanie tynków, które odpadając tworzą realne zagrożenia dla zdrowia i życia osób przebywających w szkole. Posadzki i boksy szatniowe są przestarzałe, umiejscawiają się ogniska grzyba, wpływają na bezpieczeństwo i posiadają przygnębiający widok.</i>
Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez obserwację szczelności dachu oraz likwidację ognisk wilgoci w szatniach. Wymienione posadzki i boksy poprawią estetykę szkoły, wpływając bezpośrednio na postrzeganie szkoły przez uczniów, jako miejsca przyjaznego, w którym warto przebywać i do którego chętnie się wraca.</i>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>Lipiec – sierpień 2017 rok</i>	<i>Okolo 1 milion złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.
  - 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 3

Centrum Muzyki Liturgicznej w Ozimku

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na remoncie Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego znajdującej się w Ozimku z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Muzyki Liturgicznej</i>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>Kościół Ewangelicko – Augsburski 46-040 Ozimek Aleja Schinkla</i>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek Partner prywatny</i>

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej, artystycznej i edukacyjnej. Stworzone będzie miejsce sprzyjające integracji społecznej lokalnej i międzynarodowej, oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni.</i>
Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez obserwację liczby korzystających z nowej oferty, liczbę zaoferowanych nowych zajęć, koncertów.</i>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>II kwartał 2019 rok</i>	<i>Okolo 1 milion złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.1. Rozwój infrastruktury społecznej.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 4

Klub Nowoczesnego Seniora

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt wsparcia i aktywizacji osób 50+ z wykształceniem zawodowym bądź średnim poprzez udział w szkoleniach. Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz indywidualnych osób dorosłych chcących zdobyć nowe, zmienić lub podnieść swoje umiejętności i kwalifikacje z zakresu kompetencji kluczowych lub potwierdzenia efektów uczenia się, prowadzące do uzyskania, uzupełniania lub podwyższenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych kończące się powszechnie uznawanymi certyfikatami. Osoby dorosłe uzyskają lepszy dostęp zarówno do edukacji formalnej, jak i pozaformalnej oraz będą mogły w sposób formalny potwierdzić efekty uczenia się uzyskane w drodze nieformalnej lub pozaformalnej. Inicjatywa swym charakterem wsparcia obejmować będzie aktywizację osób starszych zwłaszcza w kontekście poszerzania umiejętności z zakresu obsługi komputera, nauki języków obcych.</i>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>46-040 Grodziec, ul. Częstochowska 146A 46-040 Ozimek, ul. Dłuskiego 4</i>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek Stowarzyszenie Nasz Grodziec</i>

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na podniesienie kompetencji osób wykluczonych społecznie</i>
Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczbę osób korzystających z zaoferowanego wsparcia i szkoleń</i>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>III kwartał 2017 rok</i>	<i>Około 50 000 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

- 1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.*
- 1.3 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców.*

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 5

Obywatelski Ozimek

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań

Edukacja obywatelska sposobem na aktywne uczestnictwo w życiu publicznym. Celem wsparcia byłby rozwój aktywności i postaw obywatelskich poprzez upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków obywateli, promowanie włączania się obywateli w życie publiczne, podniesienie kompetencji z zakresu zarządzania, komunikacji społecznej, tworzenia partnerstw, animacji społecznej, pozyskiwania środków, stworzenia narzędzia informatycznego pozwalającego na zwiększenie partycypacji obywatelskiej oraz wypracowania i upowszechnienia dobrych praktyk w dziedzinie partycypacji obywatelskiej, wymiana doświadczeń w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Działania przewidziane do realizacji to stworzenie platformy internetowej za pośrednictwem której możliwa będzie wymiana informacji pomiędzy mieszkańcami osiedli i ich radnymi oraz Urzędem Gminy i Miasta w Ozimku z zakresu działalności statutowej i bieżącej, promujące aktywne postawy oraz zachęcające do udziału mieszkańców w życiu osiedla, szkolenia dla Członków Rad Osiedli oraz związanych z nimi mieszkańcami działającymi na rady i osiedla.

Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia

*46-040 Grodziec, ul. Częstochowska 146A
46-040 Ozimek, ul. Dłuskiego 4*

Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie

*Gmina Ozimek
Stowarzyszenie Nasz Grodziec*

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty

Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na podniesienie kompetencji osób, integracji społecznej osób, promowania aktywnych postaw.

Sposób oceny i miary

Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczbę osób korzystających z zaferowanego wsparcia i szkoleń.

Przewidywany termin realizacji projektu

I kwartał 2018 rok

Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia

Okolo 50 000 złotych

Przewidywane źródło finansowania

Środki własne i środki unijne

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

- 1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.*
- 1.3 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców.*

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 6

Skuteczne służby – bezpieczna rodzina

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Celem projektu jest ograniczenie na terenie Ozimka zjawiska przemocy w rodzinie oraz poprawa stanu bezpieczeństwa życia codziennego mieszkańców poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania diagnostyczne - przeprowadzenie badań socjologicznych dot. zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Ozimka (skala i specyfika zjawiska), • działania profilaktyczne: kampanie społeczne nt. zjawiska przemocy, warsztaty i szkolenia dla potencjalnych ofiar/ świadków/ sprawców przemocy, • zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do różnych form pomocy i wsparcia, w szczególności • schronienia, pomocy psychologicznej, pomocy prawnej, pomocy dla dzieci, • kompleksowe działania interwencyjne i korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc, • podnoszenie kompetencji, integracji i skuteczności służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy - szkolenia, warsztaty, wypracowanie rozwiązań współpracy, etc.
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<p>46-040 Ozimek, ul. Korczaka 14</p> <p>46-040 Ozimek, ul. Dłuskiego 4</p>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Ozimek, OliPS w Ozimku, Komisariat Policji w Ozimku

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na podniesienie kompetencji osób wykluczonych społecznie oraz integrację mieszkańców.
Sposób oceny i miary	Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczbę osób korzystających z zaoferowanego wsparcia.

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
III kwartał 2018 rok	Około 50 000 złotych	Środki własne i środki unijne

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.
- 1.3 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 7

Wielokulturowy Ozimek

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Edukacja obywatelska sposobem na aktywne uczestnictwo w życiu publicznym - Projekt edukacyjny dla młodzieży dot. historii Ozimka i hutnictwa w kontekście historii europejskiej, pamięci historycznej, tolerancji i wielokulturowości.</i>
---	---

Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>46-040 Ozimek, ul. Dłuskiego 4</i>
--	---------------------------------------

Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek Stowarzyszenie Dolina Małej Panwi</i>
---	---

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na podniesienie kompetencji osób ,integracji społecznej osób, promowania aktywnych postaw.</i>
-------------------------------	---

Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez liczbę osób korzystających z zaoferowanego wsparcia i szkoleń.</i>
-----------------------------	---

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>I kwartał 2018 rok</i>	<i>Okolo 50 000 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.3 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 8

Szczęśliwe dziecko-aktywny rodzic

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na stworzeniu miejsc dla rozwoju dzieci w wieku do lat 3 i w wieku przedszkolnym.</i>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>Żłobek Samorządowy 46-040 Ozimek ul. Dłuskiego 15 Budynek Szkoły Podstawowej w Antoniewie</i>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek Partner prywatny</i>

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie dostępności do oferty opieki nad dziećmi do lat 3 i w wieku przedszkolnym, stworzenie warunków do godzenia życia zawodowego i prywatnego rodziców.</i>
Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez obserwację liczby korzystających z nowej oferty żłobkowej.</i>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>II kwartał 2018 rok</i>	<i>Okolo 1 000 000,00 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.4. Podniesienie aktywności gospodarczej mieszkańców.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 9

Poprawa jakości i standardu dróg i chodników na rewitalizowanym obszarze miasta

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań *Projekt będzie polegał na remoncie dróg i chodników wraz z budową parkingów na osiedlu 22 Lipca w Ozimku.*

Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia *46-040 Ozimek ul. 22 Lipca*

Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie *Gmina Ozimek*

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty *Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności osiedla, poprawę bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni.*

Sposób oceny i miary *Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez długość zmodernizowanych i przebudowanych dróg i chodników.*

Przewidywany termin realizacji projektu

Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia

Przewidywane źródło finansowania

III kwartał 2017 rok

Okolo 700 000,00 złotych

Środki własne i środki unijne

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.5 Poprawa dostępności komunikacyjnej.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 10

Rewitalizacja ciągu komunikacyjnego łączącego ul. Korczaka z ul. Sikorskiego i ul. Słowackiego wraz z dojazdem do obiektów Gminnego Zespołu Szkół

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na stworzeniu miejsc dla rozwoju dzieci w wieku do lat 3 i w wieku przedszkolnym.</i>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>Żłobek Samorządowy 46-040 Ozimek ul. Dłuskiego 15 Budynek Szkoły Podstawowej w Antoniewie</i>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek Partner prywatny</i>

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności osiedla, poprawę bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni.</i>
Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez długość zmodernizowanych i przebudowanych dróg i chodników.</i>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
<i>I kwartał 2019 rok</i>	<i>Okolo 1 000 000,00 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.

1.5 Poprawa dostępności komunikacyjnej.

PROJEKT/ PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 11

Modernizacja trybun na Stadionie Miejskim w Ozimku wraz z oświetleniem obiektu – etap II

OPIS PROJEKTU

Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<i>Projekt będzie polegał na dokończeniu remontu trybun wraz z ich oświetleniem.</i>
---	--

Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<i>46-040 Ozimek ul. Częstochowska</i>
--	--

Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<i>Gmina Ozimek</i>
---	---------------------

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<i>Zrealizowanie projektu wpłynie bezpośrednio na zwiększenie atrakcyjności stadionu poprawę bezpieczeństwa korzystających z obiektu oraz poprawiona zostanie estetyka i funkcjonalność przestrzeni.</i>
-------------------------------	--

Sposób oceny i miary	<i>Rezultaty można będzie zweryfikować poprzez powierzchnię zmodernizowanych trybun.</i>
-----------------------------	--

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
---	---	----------------------------------

<i>II kwartał 2017 rok</i>	<i>Około 200 000 złotych</i>	<i>Środki własne i środki unijne</i>
----------------------------	------------------------------	--------------------------------------

Spójność z celami i kierunkami rewitalizacji

3. Zwiększenie poziomu wykorzystania walorów rekreacyjnych, turystycznych oraz sportowych.

3.1. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej oraz sportowej i wzrost jej dostępności.

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego, lub technicznego, lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowej interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 wskazują na następujące rodzaje komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, zarówno realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

Komplementarność przestrzenna polegać będzie na:

- **Wykorzystaniu potencjału położenia na obszarze predysponowanym do rozwoju turystyki.** Wzrost aktywności turystycznej tego obszaru, również dzięki działaniom gminy, jest jednym z istotnych elementów aktywizacji gospodarczej oraz społecznej obszarów rewitalizowanych. W układzie przestrzenno-funkcjonalnym obszar miasta Ozimek stanowi istotne miejsce integracji ruchu turystycznego oraz aktywności gospodarczej obszaru gminy oraz jej otoczenia. Dodatkowym atutem Ozimka jest położenie na ważnych szlakach komunikacyjnych. Program rewitalizacji zakłada poprawę funkcjonalności oraz estetyki przestrzeni, jak również tworzenie warunków do aktywności gospodarczej, w szczególności w sferze usług i turystyki.
- **Powiązaniach funkcjonalno-przestrzennych w obszarze gminy.** Miasto Ozimek jest centralnym miejscem gminy, skupiającym szereg usług publicznych i społecznych. Pozostałe miejscowości gminy wykazują się zróżnicowaną dostępnością tych usług. Działania rewitalizacyjne zakładają wykorzystanie lokalnych potencjałów, np. istniejącej infrastruktury kulturalnej, sportowej, zlokalizowanej na obszarze rewitalizacji, do działań aktywizujących społeczność lokalną.

Komplementarność problemowa

***Komplementarność problemowa** oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).*

Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań, np. tzw. rewitalizacji technicznej czy rewitalizacji społecznej, które to określenia są błędnie stosowane, jako że rewitalizacja jest zawsze kompleksowa. Oznacza to położenie nacisku na całościowe spojrzenie na przyczyny kryzysu danego obszaru. Skuteczna komplementarność problemowa zakłada powiązanie prac rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

Komplementarność problemowa polegać będzie na:

- Zaplanowaniu w programie rewitalizacji projektów o charakterze infrastrukturalnym,
- Zaplanowaniu w programie rewitalizacji projektów o charakterze miękkim oraz organizacyjnym,
- Uspołecznieniu procesu tworzenia i realizacji programu rewitalizacji (m.in. Zespół ds. rewitalizacji), co pozytywnie wpływa na efekt „włączenia” i „współdecydowania” mieszkańców w odniesieniu do działań rewitalizacyjnych,
- Ujęciu w celach rewitalizacji kwestii aktywności gospodarczej, społecznej oraz jakości życia.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

***Komplementarność proceduralno-instytucjonalna** oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.*

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna polegać będzie na:

- Włączeniu społeczności lokalnej, w tym interesariuszy programu rewitalizacji, w proces tworzenia i realizację programu rewitalizacji, m.in. poprzez działalność Zespołu ds. rewitalizacji oraz działania Public Relations,
- Koordynacji działania Zespołu ds. rewitalizacji przez gminę Ozimek (zapewnienie obsługi),
- Prowadzeniu działań monitorujących oraz ewaluacji wdrażania programu rewitalizacji przez Gminę.

Komplementarność międzyokresowa IZ RPO

W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007–2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014–2020.

W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

Komplementarność międzyokresowa polegać będzie na:

- Kontynuacji działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy Ozimek.

Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.

Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian.

Komplementarność źródeł finansowania polegać będzie na:

- Finansowaniu działań rewitalizacyjnych ze środków prywatnych (organizacje pozarządowe), publicznych (Gmina) oraz środków UE,

- Finansowaniu działań rewitalizacyjnych z różnych Programów UE lub/i źródeł krajowych, w tym w szczególności RPO, PROW (w tym Oś Leader).

Budowa i realizacja programu rewitalizacji jest zabiegiem złożonym. Wymaga bowiem przeprowadzenia wielu działań o charakterze diagnostycznym, konsultacyjnym, negocjacyjnym, planistycznym, prawnym, wdrożeniowym i monitoringowym, tj. korygowania projektów i działań w trakcie ich realizacji oraz kompleksowej oceny po zakończeniu. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymaga utworzenia lub wyznaczenia przez podmiot rewitalizacji organu, któremu czynność ta zostanie powierzona.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji wskazuje, że jednym z najważniejszych narzędzi realizacji programu rewitalizacji, zapewniających jego uspołecznienie oraz komplementarność, jest Komitet Rewitalizacji.

Zgodnie z Ustawą³¹ o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji (Zespół ds. rewitalizacji w gminie Ozimek) stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy. Ustawa, jak również analiza zakresu realizacji programu rewitalizacji, wskazują, że największy ciężar organizacyjny, zarządczy i finansowy będzie udziałem samorządu lokalnego i jego jednostek podległych.

Zespół ds. Rewitalizacji realizować będzie wiele różnorodnych działań koncepcyjnych, organizacyjnych, koordynacyjnych, ewaluacyjnych i informacyjnych związanych z programem. Zespół realizować będzie także działania monitoringowe, w obszarze których mieści się pomiar efektów rewitalizacji.

Zakłada się cykliczność spotkań Zespołu ds. rewitalizacji, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami, których reprezentuje.

Zespół jest również zobligowany do oceny aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Zespół powinien opiniować kwestie związane z uzupełnieniem i rozszerzaniem programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania miasta i gminy.

Istotnym zadaniem Zespołu będą działania Public Relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami gminy nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów. Zespół będzie odpowiedzialny za analizowanie zgłaszanych przez społeczność miasta uwag, opinii, wniosków.

---

³¹ Przyp. w niniejszym opracowaniu rozwiązania dot. uspołecznienia procesu realizacji programu rewitalizacji zaproponowane w Ustawie o rewitalizacji traktowane są jako przykłady dobrych praktyk.

9. Indykatywne ramy finansowe

Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m.in. ze środków Unii Europejskiej.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji strategii obejmują:

- środki Unii Europejskiej – m.in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

Tabela 74. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu	Cel	Nazwa wnioskodawcy	Szacowana wartość projektu (zł)	Termin realizacji	Źródła finansowania
PODSTAWOWE PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE						
1.	Artystyczny Ozimek – Remont wnętrza Domu Kultury w Ozimku na cele edukacji artystycznej i działalności regionu.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek – Dom Kultury w Ozimku	1,0 mln	2017	Gmina, UE
2.	Przebudowa budynku dawnej centrali telefonicznej z przeznaczeniem na mieszkania socjalne i centrum usług społecznych.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek Partner prywatny	2,6 mln	2018	Gmina, UE, środki prywatne
3.	Dzienny Dom Pobytu „Senior-Wigor”.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek	2,0 mln	2018	Gmina, UE
4.	Pociąg do zmian - rewitalizacja obiektu Dworca Kolejowego w Ozimku i przestrzeni wokół niego.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek, PKP	500 tys.	2017	Gmina, UE, inne środki publiczne
5.	Rewitalizacja i ożywienie Parku Rehdanz’a w Ozimku.	3. Zwiększenie poziomu wykorzystania walorów rekreacyjnych, turystycznych oraz sportowych.	Gmina Ozimek	1,5 mln	2018	Gmina, UE
RAZEM				7,6 mln		
POZOSTAŁE PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE						
1.	Termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego nr 2 w Ozimku.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek	2,1 mln	2018	Gmina, UE
2.	Remont dachu Gminnego Zespołu Szkół oraz wymiana podłóg przy szatniach wraz z kompleksową modernizacją boksów szatniowych.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek – Gminny Zespół Szkół w Ozimku	1,0 mln	2017	Gmina, UE
3.	Centrum Muzyki Liturgicznej w Ozimku	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek, partner prywatny	1,0 mln	2019	Gmina, środki prywatne, UE
4.	Klub Nowoczesnego Seniora.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-	Gmina Ozimek	50 tys.	2017	Gmina, UE,

		gospodarczej.	Stowarzyszenie Nasz Grodziec			środki prywatne
5.	Obywatelski Ozimek.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek Stowarzyszenie Nasz Grodziec	50 tys.	2018	Gmina, UE, środki prywatne
6.	Skuteczne służby – bezpieczna rodzina.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek, OliPS w Ozimku, Komisariat Policji w Ozimku	50 tys.	2018	Gmina, UE, inne środki publiczne
7.	Wielokulturowy Ozimek.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek Stowarzyszenie Dolina Małej Panwi	50 tys.	2018	Gmina, UE, środki prywatne
8.	Szczęśliwe dziecko-aktywny rodzic.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek	1,0 mln	2018	Gmina, UE
9.	Poprawa jakości i standardu dróg i chodników na rewitalizowanym obszarze miasta.	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek	700 tys.	2017	Gmina, UE
10.	Rewitalizacja ciągu komunikacyjnego łączącego ul. Korczaka z ul. Sikorskiego i ul. Słowackiego wraz z dojazdem do obiektów Gminnego Zespołu Szkół	1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej.	Gmina Ozimek	1,0 mln	2019	Gmina, UE
11.	Modernizacja trybun na Stadionie Miejskim w Ozimku wraz z oświetleniem obiektu – etap II.	3. Zwiększenie poziomu wykorzystania walorów rekreacyjnych, turystycznych oraz sportowych.	Gmina Ozimek	200 tys.	2017	Gmina, UE
	RAZEM			7,2 mln		

Cel 1 1. Podniesienie poziomu aktywności społeczno-gospodarczej – 13,1 mln zł

Cel 3. Zwiększenie poziomu wykorzystania walorów rekreacyjnych, turystycznych oraz sportowych – 1,7 mln zł

Razem – 14,8 mln zł

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Zespołu ds. rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu skierowanych do interesariuszy działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym mówiących o istocie, celach i zasadach prowadzenia rewitalizacji wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest tutaj istotnym warunkiem sukcesu³².

---

³² Na podstawie: Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

L.p.	Działanie	Zakres
1.	Spotkania warsztatowe z udziałem liderów lokalnych i przedstawicieli interesariuszy	Łącznie odbyły się dwa spotkania warsztatowe, w trakcie których wypracowana została struktura dokumentu, w tym cele oraz kierunki działań rewitalizacyjnych. Spotkania warsztatowe posłużyły również do definiowania problemów występujących na obszarze gminy Ozimek.
2.	Elektroniczne zbieranie kart	Interesariusze Programu rewitalizacji mieli możliwość zgłaszania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez elektroniczny formularz karty projektu.
3.	Badania ankietowe	Zrealizowano badania ankietowe z mieszkańcami. Na stronie Urzędu Miasta i Gminy Ozimek umieszczony został link do ankiety badawczej.

Procedura uspołecznienia na etapie wdrażania programu rewitalizacji.

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko Gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji, powinna informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szansę wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Poniżej prezentowane są zasady, którymi kierować się będzie Gmina podczas realizacji procesu konsultacji społecznych na etapie wdrażania programu rewitalizacji.

Zasady partycypacji w projekcie:

1. Dwustronny przepływ informacji.
2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.
5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.
2. Formy czynne, tzn. komunikacja dwukierunkowa, przyjmą charakter informacyjno-konsultacyjny i prowadzone będą w sposób dedykowany.

Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc tych podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które rezultaty będą miały wpływ. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno bezpośrednio biorącymi udział w projektach rewitalizacji, jak również pośrednio powiązanymi z działaniami rewitalizacyjnymi. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym

opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni, przy wykorzystaniu dostępnych narzędzi i kanałów komunikacji. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu, w tym beneficjentów poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

11. System realizacji programu rewitalizacji oraz monitoring

System realizacji

Opracowanie i przyjęcie programu rewitalizacji rozpoczyna pierwszy i najistotniejszy etap procesu wdrażania. Proces wdrażania zależy od podejmowanych działań, a proces realizacji programu – od procedur gwarantujących jej realizację oraz organizacji prac nad programem, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację pomiędzy strukturami/jednostkami organizacyjnymi Gminy.

Dla powodzenia wdrożenia programu rewitalizacji należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, czyli współpracy poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców), oraz zasadę partycypacji społecznej, zakładającą prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy, w zakresie wdrażania programu rewitalizacji.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności:

- prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności,
- budowy trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju gminy, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w programie rewitalizacji,
- kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb,
- poprawy skuteczności działania tych podmiotów poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w gminie, które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych,
- współdziałania w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno-gospodarczym,
- tworzenia warunków sprzyjających wdrażaniu programu rewitalizacji,
- wdrażania programu rewitalizacji.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się natychmiast po przyjęciu programu rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Proces tworzenia oraz realizacji programu rewitalizacji można podzielić na kilka istotnych etapów:

- 1) Przygotowanie do sporządzenia programu rewitalizacji.
- 2) Sporządzenie projektu programu rewitalizacji.
- 3) Konsultacje społeczne dot. programu rewitalizacji.
- 4) Opiniowanie projektu programu rewitalizacji.
- 5) Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii oraz uchwalenie programu rewitalizacji.
- 6) Realizacja programu rewitalizacji.

Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Termin
1.	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające, by mogły zostać wpisane do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miasta wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Rada Miasta	Po uchwaleniu programu rewitalizacji
2	Powołanie i działalność Zespołu ds. rewitalizacji. Zespół ds. rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradcą. Zakłada się cykliczność spotkań Zespołu ds. rewitalizacji, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji. Zespół ds. rewitalizacji pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami, których reprezentuje.	Zespół ds. rewitalizacji, burmistrz	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
3.	Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń. Opracowanie studiów wykonalności i wniosków	Podmioty realizujące zadania ujęte w programie rewitalizacji.	Lata 1 – n (okres realizacji programu)

	<p>aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników.</p> <p>Zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.</p>		
4.	<p>Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.</p> <p>Ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Zespół ds. rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej gminy.</p> <p>W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Burmistrz występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię.</p> <p>Zmiana programu rewitalizacji nie wymaga uzyskania opiniami przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, 2) nie wymaga zmiany uchwały. 	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
5.	<p>Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania miasta i gminy.</p>	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w oparciu o zaktualizowany program rewitalizacji	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
6.	<p>Działania Public Relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami miasta nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów.</p> <p>Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność miasta uwag, opinii, wniosków.</p> <p>Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych miasta, lokalnych mediów, Zespołu ds. rewitalizacji oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.</p>	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
7.	<p>Uchylenie uchwały w sprawie programu rewitalizacji w całości albo w części, w przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji programu rewitalizacji, osiągnięcia celów w nim zawartych.</p>	Rada Miasta	Lata 1 – n (okres realizacji programu)

Monitoring

Monitoring procesu wdrażania programu rewitalizacji i jego efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym skuteczne zarządzanie procesem wdrażania programu.

Proces realizacji będzie monitorowany i oceniany przez zespół zadaniowy (Zespołu ds. rewitalizacji).

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji programu rewitalizacji są:

- Cele wytyczone w programie,
- Poszczególne przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne.

Proces monitorowania polegać będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w programie. Zaleca się, aby monitoring prowadzony był jednocześnie na kilku płaszczyznach. Powinien dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwić kwantyfikację efektów zrealizowanych projektów (zarówno ekonomicznych, jak i społecznych).

Monitoring programu będzie odbywał się w dwóch etapach:

- Roczne sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi gminy wg wskaźników rezultatu.

Ewaluacja

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji programu rewitalizacji oraz jego wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu program rozwiązuje realne problemy gminy i jej społeczności.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów programu, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji programu rewitalizacji (wskaźniki rezultatu),
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w programie),
- realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań – czy i w jaki sposób program, a w szczególności poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wpłyną na grupy docelowe, przyczyniając się do poprawy sytuacji na terenie gminy,
- ocena w trakcie realizacji zadań (projektów) – odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku,
- ocena po realizacji zadań – ocena długoterminowego wpływu programu rewitalizacji na grupy docelowe, dająca odpowiedź na pytanie, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

WSKAŹNIKI REZULTATU (w odniesieniu do obszaru rewitalizacji)

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwana zmiana w 2020 roku
Liczba mieszkańców	Liczba osób	GUS/BDL	1 raz na rok	Zmiana lub zahamowanie negatywnego trendu spadku liczby mieszkańców
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Osoby	PUP	1 raz na rok	Zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób	OPS	1 raz na rok	Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej
Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób	GUS/BDL	1 raz na rok	Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą

12. Spis map, tabel i wykresów

Mapa 1. Wytyczenie obszaru o szczególnym nasileniu negatywnych zjawisk społecznych	123
Mapa 2. Podobszar rewitalizacji A - Ozimek miasto	128
Mapa 3. Podobszar rewitalizacji B - Ozimek huta	131
Tabela 1. Ludność ogółem według faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2010-2015.....	17
Tabela 2. Liczba osób zameldowanych w miejscowościach gminy Ozimek w latach 2015, 2014 i 2010 (stan na koniec roku).....	19
Tabela 3. Udział kobiet w ogóle ludności w latach 2010-2015	23
Tabela 4. Ludność na 1 km ² w latach 2010-2015	23
Tabela 5. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2010-2015.....	25
Tabela 6. Udział ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015.....	26
Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2010-2015.....	27
Tabela 8. Współczynnik obciążenia demograficznego w roku 2015	28
Tabela 9. Urodzenia żywe na 1000 ludności w latach 2010-2015.....	29
Tabela 10. Zgony na 1000 ludności w latach 2010-2015	29
Tabela 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010-2015.....	30
Tabela 12. Pracujący ogółem na 1000 mieszkańców	34
Tabela 13. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015 (%)	35
Tabela 14. Struktura bezrobotnych w gminie i mieście Ozimek w latach 2010-2015	35
Tabela 15. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego oraz liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014.....	36
Tabela 16. Rodzaje pomocy/świadczeń udzielanych mieszkańcom gminy Ozimek w latach 2012-2015	38
Tabela 17. Powody korzystania z pomocy społecznej w gminie Ozimek w latach 2010, 2014 i 2015..	39
Tabela 18. Spożywanie alkoholu i zjawisko alkoholizmu w gminie Ozimek.....	41
Tabela 19. Przestępstwa stwierdzone w latach 2012-2015	44
Tabela 20. Przestępstwa stwierdzone na 1000 mieszkańców w latach 2012-2015.....	44
Tabela 21. Tabela podsumowująca zjawiska o charakterze społecznym.....	45
Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2010-2015.....	46
Tabela 23. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w roku 2010 i 2015 w poszczególnych typach jednostek administracyjnych.....	50
Tabela 24. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015	51
Tabela 25. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015	52
Tabela 26. Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015	52
Tabela 27. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez zawieszonych) w latach 2012-2016 w podziale na miejscowości i ulice.....	55
Tabela 28. Powierzchnia materiałów z azbestem w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek w 2015 roku ogółem oraz na 1 mieszkańca	64
Tabela 29. Grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem – udział w powierzchni ogółem w latach 2010-2014	65
Tabela 30. Odsetek terenów mieszkaniowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014.....	66

Tabela 31. Odsetek terenów przemysłowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014	66
Tabela 32. Odsetek terenów rekreacji i wypoczynku – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014.....	67
Tabela 33. Tereny zielone – udział w powierzchni ogółem wg stanu na 31.12.2014 roku	70
Tabela 34. Odpady zmieszane na 1 mieszkańca w kg w latach 2010-2014	72
Tabela 35. Placówki opieki zdrowotnej na terenie gminy Ozimek.....	77
Tabela 36. Porady lekarskie na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015	78
Tabela 37. Ludność na aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w latach 2010-2015	80
Tabela 38. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2010-2015	81
Tabela 39. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2010-2014.....	82
Tabela 40. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w latach 2010-2014	83
Tabela 41. Uczniowie szkoły podstawowej przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2011-2014	85
Tabela 42. Uczniowie gimnazjum przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2010-2014	86
Tabela 43. Liczba mieszkańców na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę w latach 2011-2015	89
Tabela 44. Grupy artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2014	89
Tabela 45. Imprezy artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2015	90
Tabela 46. Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez domy kultury, świetlice w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek.....	91
Tabela 47. Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek	92
Tabela 48. Liczba czynnych czytelników bibliotek publicznych w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek	94
Tabela 49. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w latach 2010-2015.....	95
Tabela 50. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w latach 2010-2015.....	95
Tabela 51. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2010-2015	96
Tabela 52. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2010-2015.....	97
Tabela 53. Kluby sportowe, członkowie oraz ćwiczący w gminie Ozimek w latach 2010-2014.....	99
Tabela 54. Kluby sportowe na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014	99
Tabela 55. Członkowie klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014	100
Tabela 56. Ćwiczący w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014.....	100
Tabela 57. Ćwiczący do 18 lat w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014.	101
Tabela 58. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2015.....	102
Tabela 59. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014	108
Tabela 60. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014	109
Tabela 61. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich w latach 2010-2014.....	110
Tabela 62. Możliwość podłączenia do kanalizacji sanitarnej w poszczególnych miejscowościach gminy Ozimek w 2015 roku.....	111
Tabela 63. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014	112
Tabela 64. Zasoby mieszkaniowe gminy Ozimek w 2015 roku	113
Tabela 65. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014	113
Tabela 66. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2010-2014	114
Tabela 67. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2010-2014	115
Tabela 68. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² w latach 2011-2014.....	116
Tabela 69. Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności (w km) w latach 2011-2014	116

Tabela 70. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Ozimek.....	120
Tabela 71. Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w gminie Ozimek – wg podziału na miejscowości i sołectwa – wyniki delimitacji, ukazane za pomocą transformacji liniowej w przedziale 0–1.....	122
Tabela 72. Obszar rewitalizacji w mieście Ozimek w podziale na ulice.	126
Tabela 73. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji.....	132
Tabela 74. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	159
Wykres 1. Ludność zamieszkała w gminie Ozimek w latach 2005-2015.....	18
Wykres 2. Ludność gminy Ozimek według grup wiekowych, w roku 2005 i 2015.....	20
Wykres 3. Ludność miasta Ozimek według grup wiekowych, w roku 2005 i 2015.....	21
Wykres 4. Ludność obszarów miejsko-wiejskich gminy Ozimek według grup wiekowych, w roku 2005 i 2015.....	22
Wykres 5. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku dla gminy Ozimek w latach 2010-2015.....	27
Wykres 6. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminie Ozimek w latach 2010-2015.....	30
Wykres 7. Saldo migracji na 1000 osób w 2014 roku.....	31
Wykres 8. Saldo migracji w gminie Ozimek w latach 2010-2014.....	31
Wykres 9. Saldo migracji na 1000 osób w gminie Ozimek w latach 2010-2014.....	32
Wykres 10. Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób w 2014 roku.....	32
Wykres 11. Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób w gminie Ozimek w latach 2010-2014.....	33
Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem w gminie Ozimek w latach 2010-2015.....	34
Wykres 13. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w roku 2014.....	37
Wykres 14. Podmioty gospodarcze według podstawowych profili działalności – stan na 31 XII 2015.....	47
Wykres 15. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Ozimek w roku 2015.....	48
Wykres 16. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Ozimek w roku 2010.....	49
Wykres 17. Saldo jednostek nowych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2015.....	53
Wykres 18. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku.....	54
Wykres 19. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem w 2014 roku.....	68
Wykres 20. Odsetek terenów zielonych w powierzchni ogółem w gminie Ozimek – stan na 31 XII 2014.....	69
Wykres 21. Lesistość obszarów w 2014 roku.....	71
Wykres 22. Odpady zmieszane na 1 mieszkańca w kg – stan na 31 XII 2014.....	71
Wykres 23. Porady lekarskie na 1000 mieszkańców.....	78
Wykres 24. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na 1 miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w Gminie Ozimek.....	82
Wykres 25. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych w gminie Ozimek w latach 2010-2014.....	84
Wykres 26. Uczniowie i absolwenci szkół gimnazjalnych w gminie Ozimek w latach 2010-2014.....	86
Wykres 27. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w gminie Ozimek.....	96
Wykres 28. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Ozimek.....	97
Wykres 29. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w gminie Ozimek.....	98
Wykres 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w gminie Ozimek.....	102
Wykres 31. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w gminie Ozimek.....	109